

Cand.merc.aud.-studiet
Kandidatafhandling
Aalborg Universitet
Afleveret den 29. maj 2006

Regnskabsmæssig behandling af erhvervet goodwill ved virksomhedssammenslutninger set i forhold til regnskabsbrugernes synsvinkel

Udarbejdet af:
Kirstine Justesen Hesselbjerg
Karina Sulkjær

Vejleder:
Frank Thinggaard

Forord

Formålet med afhandlingen på cand.merc.aud.-studiet ved Aalborg Universitet er at udarbejde en større selvstændig afhandling af relevans for en statsautoriseret revisors virke. Desuden skal afhandlingen dokumentere vores færdigheder i at anvende videnskabelige teorier og metoder under arbejdet med et afgrænset fagligt emne.

Vi har i nærværende afhandling valgt at skrive om den regnskabsmæssige behandling af goodwill i forbindelse med virksomhedssammenslutninger set i forhold til regnskabsbrugernes synsvinkel, eftersom vi finder problemstillingerne i forbindelse med dette emne aktuelt og interessant.

Afhandlingen er udarbejdet i tæt samarbejde mellem skribenterne, og det har således ikke været muligt at identificere en forfatter til de enkelte afsnit.

Denne afhandling er udarbejdet på cand.merc.aud.-studiet ved Aalborg Universitet i foråret 2006.

Kirstine Justesen Hesselbjerg

Karina Sulkjær

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	I
Executive Summary	V
1. Problemformulering	1
1.1. Indledning	1
1.2. Problemstilling.....	2
1.2.1. Hjælpe spørgsmål	3
1.3. Problemafgrænsning	4
2. Metode	6
2.1. Grovskitse over afhandlingens struktur	8
3. Afhandlingens referenceramme	11
3.1. Begrebsramme	11
3.1.1. Begrebsrammens formål og opbygning	11
3.1.2. Målsætningen med årsregnskaber	12
3.1.3. Regnskabsbrugere og deres informationsbehov.....	13
3.1.3.1. Investorers informationsbehov	14
3.1.4. Årsregnskabers kvalitative egenskaber	14
3.1.4.1. Forståelighed.....	15
3.1.4.2. Relevans.....	15
3.1.4.3. Pålidelighed.....	15
3.1.4.4. Sammenlignelighed.....	16
3.1.5. Begrænsninger i oplysningernes relevans og pålidelighed.....	17
3.1.6. Afvejning mellem nytteværdi og omkostninger.....	17
3.1.7. Retvisende billede	17
3.1.8. Afslutning.....	18
3.2. Regnskabsteorier.....	18
3.2.1. Præsentationsorienteret regnskabsteori.....	19
3.2.2. Værdibaseret regnskabsteori.....	20
4. Virksomhedssammenslutninger	22
4.1. Formål og anvendelsesområde	22
4.2. Regnskabsmetode	24

4.3. Overtagelsesmetodens fremgangsmåde.....	25
4.4. Identifikation af den overtagende virksomhed	25
4.5. Måling af kostprisen	26
4.6. Allokering af kostprisen til de overtagne aktiver og forpligtelser	27
4.7. Goodwill	28
5. Opgørelse af goodwillbeløbet	30
5.1. Kostprisen for en virksomhedssammenslutning.....	30
5.2. Immaterielle aktiver.....	32
5.2.1. Definition af et immaterielt aktiv.....	33
5.2.1.1. Definition af et aktiv	33
5.2.2. Indregningskriterier for immaterielle aktiver.....	34
5.2.2.1. Sandsynlighedskriteriet	34
5.2.2.2. Måling af dagsværdien af immaterielle aktiver.....	35
5.2.3. Indregning af immaterielle aktivers værdi for regnskabsbrugerne.....	37
5.2.4. Empirisk undersøgelse af immaterielle aktiver	38
5.3. Eventualforpligtelser.....	39
5.3.1. Indregning af eventualforpligtelser	40
5.3.2. Goodwillbeløbets informationsværdi ved indregning	41
5.4. Omstruktureringshensættelser	42
5.5. Minoritetsinteresser	44
5.5.1. Overtagelsesvarianter.....	44
5.5.2. Regnskabsbrugernes informationsværdi	46
5.6. Delkonklusion.....	47
6. Indregning og måling af goodwill.....	49
6.1. Hvad er goodwill?.....	49
6.1.1. Kernegoodwill.....	50
6.2. Indregning af goodwill	51
6.2.1. Opfylder goodwill definitionen på et aktiv?	52
6.2.1.1. Ressource.....	53
6.2.1.2. Kontrol.....	53
6.2.1.3. Resultat af tidligere begivenheder	54
6.2.1.4. Fremtidige økonomiske fordele	55
6.2.2. Pålidelig måling.....	56
6.3. Metoder for regnskabsmæssig behandling af goodwill	56
6.3.1. Aktivering og afskrivning (suppleret med nedskrivningstest).....	58
6.3.2. Aktivering og nedskrivningstest.....	58

6.3.3. Straksafskrivning over egenkapitalen.....	58
6.3.4. Straksafskrivning over resultatopgørelsen.....	59
6.3.5. Argumenter for og imod aktivering af goodwill.....	59
6.3.5.1. For aktivering.....	59
6.3.5.2. Mod aktivering.....	61
6.3.6. Argumenter for og imod straksafskrivning.....	62
6.3.6.1. For straksafskrivning.....	63
6.3.6.2. Mod straksafskrivning.....	64
6.3.7. Den ideelle metode for regnskabsmæssig behandling af goodwill.....	65
6.4. Internt oparbejdet goodwill.....	67
6.5. Delkonklusion.....	69
7. Efterfølgende behandling af goodwill.....	71
7.1. Test af værdiforringelse af goodwill.....	71
7.1.1. Pengestrømsfrembringende enheder.....	73
7.1.2. Tidspunkt for gennemførelse af nedskrivningstest.....	74
7.1.2.1. Identifikation af mulig værdiforringelse.....	75
7.1.3. Måling af genindvindingsværdi.....	77
7.1.3.1. Fremgangsmåde.....	77
7.1.3.2. Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger.....	78
7.1.3.3. Nyttéværdi.....	79
7.1.3.4. Diskonterings­sats.....	79
7.1.4. Allokering af goodwill.....	80
7.1.4.1. Frasalg af en aktivitet.....	82
7.1.5. Nedskrivningstest af pengestrømsfrembringende enheder med goodwill.....	82
7.1.5.1. Nedskrivningstest af individuelle pengestrømsfrembringende enheder.....	82
7.1.5.2. Nedskrivningstest af grupper af pengestrømsfrembringende enheder.....	83
7.1.5.3. Rækkefølgen ved nedskrivningstest.....	83
7.1.6. Tab ved værdiforringelse af en pengestrømsfrembringende enhed.....	84
7.1.7. Tilbageførsel af tab ved værdiforringelse.....	84
7.1.8. Minoritetsinteresser.....	85
7.1.9. Oplysninger.....	86
7.2. Afskrivninger.....	87
7.2.1. Indregning og måling.....	87
7.2.2. Metode for afskrivning.....	88
7.2.3. Afskrivningsperioden.....	89
7.2.4. Supplering med nedskrivningstest.....	90
7.2.5. Ændring af afskrivningsmetode og afskrivningsperiode.....	90
7.3. Delkonklusion.....	90
8. Problemstillinger og fordele ved efterfølgende behandling af goodwill.....	93
8.1. Problemstillinger og fordele ved nedskrivningstest.....	93

8.1.1. Tidspunktet for gennemførelse af nedskrivningstesten.....	93
8.1.2. Måling af genindvindingsværdi.....	95
8.1.2.1. Dagsværdien fratrukket salgsomkostninger.....	95
8.1.2.2. Nyttéværdien.....	96
8.1.3. Allokering af goodwill til pengestrømsfrembringende enheder.....	97
8.1.3.1. Ledelsens muligheder for eliminering af et nedskrivningsbehov.....	98
8.1.4. Nedskrivningstestens effekt på regnskabet.....	100
8.1.5. Praktiske problemstillinger.....	101
8.1.6. Hvornår opdager og reagerer virksomheden på et nedskrivningsbehov?.....	102
8.1.7. Oplysninger.....	103
8.1.8. Sammenblanding af internt oparbejdet goodwill og erhvervet goodwill.....	103
8.1.9. Sammenlignelighed.....	104
8.1.10. Cost-benefit vurdering.....	105
8.1.11. Revisors påtegning.....	105
8.2. Problemstillinger og fordele ved årlige afskrivninger.....	106
8.2.1. Årlige afskrivninger.....	106
8.2.2. Metode for afskrivning.....	107
8.2.3. Fastsættelse af afskrivningsperioden.....	107
8.2.4. Et falsk billede af indtjeningsstabiliteten.....	109
8.2.5. Skøn.....	109
8.2.6. Supplering i form af nedskrivningstest.....	109
8.2.7. Efterfølgende ændring af afskrivningsmetode og afskrivningsperiode.....	110
8.3. Den ideelle metode for den efterfølgende regnskabsmæssige behandling.....	111
8.4. Delkonklusion.....	113
9. Konklusion.....	115
9.1. Goodwillbeløbet.....	115
9.2. Værdiforringelse af goodwillbeløbet.....	116
10. Litteraturliste.....	119
Bilag A: Forkortelser.....	122
Bilag B: Regnskabsbrugere og deres informationsbehov.....	123
Bilag C: Empirisk undersøgelse af danske børsnoterede virksomheder..	124

Executive Summary

Since Danish public enterprises have started using the international accounting standards issued by the IASB (the International Accounting Standards Board), focus has been on the accounting of goodwill. In this connection there has been an important change in accounting since goodwill acquired in business combinations no longer is subject to systematic amortisation during the estimated economic life. Instead annual impairment tests have to be carried out. It is our impression that goodwill is one of the hardest assets to fix at a current value. In the past years, it has also appeared that intangible assets, including goodwill, form a larger part of the enterprises' total assets, which makes the accounting for goodwill very interesting.

In this thesis different methods of accounting for goodwill are discussed and evaluated. The calculation as well as measurement of goodwill in connection with business combinations and the following treatment of goodwill is discussed. Within these fields the most essential problems and advantages involved with different ways of accounting are assessed with a view to evaluating whether the current rules of accounting are the most appropriate ones in relation to the accountants' need for information.

All assets and obligations assumed as well as the cost price of the enterprise taken over influence the statement of the acquired amount of goodwill as this amount makes up the difference between the cost price and the current value of the identifiable net assets taken over. Even though the measurement of intangible assets can be based on subjective evaluations to a fairly high degree, we find it appropriate to calculate these assets separately in order to class the value with separate units and avoid an increase of the goodwill amount. However, we do not find it appropriate that such an amount shall reflect all expectations about possible cash flows and not the single most likely or the expected maximum or minimum cash flow.

Different principal methods of accounting for goodwill acquired in business combinations exist. The question on which method gives the most true and fair view is still subject to heavy debate in Denmark as there is great disagreement on this issue. On the basis of our treatment we believe that goodwill should be capitalised in the balance sheet as we find that goodwill comply with the definition of an asset and as a reliable measurement of goodwill can be made in accordance with current rules of accounting.

Danish public enterprises treat the following depreciation of the acquired goodwill amount according to IAS 36 (Impairment of Assets) and is exclusively based on the impairment test. The introduction of an impairment test has brought American and European accounting rules within this field into agreement which increases the possibility of comparing different accounts. Theoretically, we consider the impairment test to be a relevant and appropriate method of accounting for goodwill because of the continuous and separate estimate of the value of the goodwill whereby the real price is better reflected in the balance sheet. However, the impairment test is characterised by too many subjective evaluations and too many possibilities of manipulating the accounts for the test to be considered reliable. For instance, this is the case when allocating goodwill and when measuring the price of the recovery. In our opinion, there is also a bigger risk of indirectly including internally generated goodwill in the account when using the impairment test.

On this basis, we find great relevance in the impairment test, but the potential unreliability involved with this method is even greater which is why we do not find it appropriate for accountants to base the depreciation of the acquired goodwill amount solely upon this particular test.

On the contrary, we recommend annual provisions for depreciation supplemented by impairment test as the most appropriate method in relation to the accountants' needs. Even though the depreciation method involves subjective evaluations, it is not possible to manipulate the accounts in the same way. We do believe, however, that the guidelines for executing this method have to be adjusted in future. There is a need for more exact rules when it comes to choosing the depreciation period as we find it inappropriate for enterprises to be able to choose a depreciation period uncritically and without sufficient documentation. In addition, there is a great need for more instruction on the guidelines for allocating goodwill and executing impairment test in case these are necessary to supplement the provisions for depreciation.

1. Problemformulering

1.1. Indledning

En virksomhed kan eksempelvis investere ved at opkøbe en anden virksomhed, hvilket betegnes som en virksomhedssammenslutning. Et sådant virksomhedsopkøb sker ofte til en værdi, der er væsentligt højere end den overtagne virksomheds identificerbare nettoaktiver. Denne merværdi betegnes som goodwill. Eftersom en virksomhedssammenslutning indebærer, at råderetten over nettoaktiverne overdrages til den overtagende virksomhed, kræver lovgivningen, at disse indregnes til dagsværdi i denne virksomhed.

Indregning til dagsværdi kan medføre usikre skøn, såfremt det er vanskeligt at opgøre dagsværdien på en pålidelig måde. Eksisterer der eksempelvis ikke et aktivt marked for aktivet, er det svært at skønne en dagsværdi herfor, hvilket er kendetegnet for goodwill. Goodwillbeløbet påvirkes yderligere af indregningen af andre aktiver, eftersom goodwill er en residualværdi. Såfremt der for de andre aktiver ikke kan skønnes pålidelige dagsværdier, indregnes disse i goodwillbeløbet. Vi har i denne forbindelse en formodning om, at andre immaterielle aktiver ofte i praksis ikke indregnes særskilt, hvilket bevirker, at goodwill ofte indeholder disse værdier. Dette virker paradoksalt, eftersom den gældende regnskabsregulering bygger på den værdibaserede regnskabsteori, hvor balancens elementer udgør det primære, hvilket indebærer, at det skal tilstræbes, at alle aktiver indregnes særskilt.

Goodwill er efter vores opfattelse et af de aktiver, der er sværest at fastsætte en dagsværdi for. Gennem de senere år har det tillige vist sig, at immaterielle aktiver, herunder goodwill, udgør en større og større andel af virksomhedernes samlede aktiver.¹ Opgørelse og den regnskabsmæssige behandling af goodwillbeløbet har derfor stor betydning for virksomhedernes årsrapport og regnskabsbrugernes informationsværdi. På baggrund heraf mener vi, at det er relevant at få sat fokus på behandlingsmåden af goodwill.

I forbindelse med de danske børsnoterede virksomheders overgang til anvendelse af de internationale regnskabsstandarder fra 2005 har der været fokus på den regnskabsmæssige behandling af goodwill, hvilket gør emnet aktuelt og interessant.

I 2002 påbegyndte IASB det store "Improvement-projekt", der havde til formål at give en "stabel platform" til 1. januar 2005, hvor alle europæiske børsnoterede virksomheder havde pligt til at aflægge regnskab efter de internationale regnskabsstandarder. I denne

¹ KPMG, *Dansk regnskabspraksis 2004*, side 13-1.

sammenhæng indgik IASB på grund af et ønske om øget globalisering et samarbejde, The Norwalk Agreement, med FASB om ensretning af deres standarder, således at sammenligneligheden øges mellem de forskellige nationaliteters årsrapporter. Dette samarbejde medførte ændringer i en lang række af de dagældende regnskabsstandarder.² For goodwill har der dermed været markante lovændringer, grundet de danske børsnoterede virksomheders overgang til de internationale regnskabsstandarder. Derudover er der allerede et nyt forslag til IFRS 3 i udkast, hvilket blot gør behandlingen af goodwill som følge af en virksomheds-sammenslutning mere interessant.

I forbindelse med overgangen til de internationale regnskabsstandarder er der sket en ændring i forhold til den efterfølgende behandling af goodwill, hvorved afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest er erstattet med metoden for test af værdiforringelse. Ved overgangen til denne metode kan der, for at undgå en årlig belastning af resultatet, være et incitament til at henføre så store beløb som muligt til goodwillbeløbet, eftersom goodwillbeløbet ikke længere systematisk skal afskrives. Ved test af værdiforringelse forekommer der efter vores antagelse en væsentlig risiko for arbitrage (regnskabsmanipulation). Det er yderst u hensigtsmæssigt, såfremt det indregnede goodwillbeløb ikke afspejler den rette værdi, hvilket gør den efterfølgende behandling af goodwill interessant at behandle.

På baggrund af ovenstående mener vi, at det er interessant at behandle de internationale regler for den regnskabsmæssige behandling af goodwill samt vurdere, om disse er hensigtsmæssige som behandlingsmetode set i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov.

1.2. Problemstilling

På baggrund af ovenstående har vi valgt følgende hovedproblemstilling:

Er den gældende regnskabsmæssige behandling af goodwill ved virksomhedssammenslutninger den mest hensigtsmæssige set ud fra regnskabsbrugerens synsvinkel?

Vi ønsker at besvare denne problemstilling ved hjælp af hjælpespørgsmålene, der beskrives i det følgende.

² Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 27.

1.2.1. Hjælpe spørgsmål

Eftersom vi gennem afhandlingen ønsker at belyse den regnskabsmæssige behandling af goodwill i forhold til regnskabsbrugerne, giver det anledning til at få afklaret følgende:

- Hvorledes bør årsregnskabet udarbejdes, således det støtter regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger på en hensigtsmæssig måde? Hvem er regnskabsbrugerne, og hvilke informationsbehov har disse?

Goodwill kan kun registreres og indregnes ved erhvervelser, hvorved goodwill opstået i forbindelse med virksomhedssammenslutninger danner grundlaget for vores behandling af den fremsatte hovedproblemstilling. På baggrund heraf er det interessant at få besvaret følgende hjælpe spørgsmål:

- Hvad indeholder en virksomhedssammenslutning, og hvorledes skal goodwill behandles i forbindelse med denne?

Eftersom vi har en antagelse om, at goodwillbeløbet ofte indeholder en del andre aktiver, særligt immaterielle aktiver, er det væsentligt at få belyst, hvad goodwill som beløb ifølge lovgivningen skal indeholde, hvilke faktorer der kan påvirke dette beløb, samt om denne behandlingsmåde er hensigtsmæssig. Dette leder os frem til at få afdækket følgende:

- Hvorledes opgøres goodwillbeløbet ved virksomhedssammenslutninger, og er dette retvisende for regnskabsbrugerne?

Når goodwillbeløbet er defineret og opgjort, finder vi det relevant at behandle, om denne værdi bør indregnes, eller om goodwillbeløbet grundet de store usikkerheder i stedet bør straks afskrives, hvilket leder frem til følgende spørgsmål:

- Er aktivering den mest hensigtsmæssige metode for regnskabsmæssig behandling af goodwill set fra regnskabsbrugernes synsvinkel?

Såfremt det vurderes, at goodwillbeløbet bør indregnes og dermed skaber informationsværdi for regnskabsbrugerne, finder vi det dernæst interessant at vurdere den efterfølgende behandling af goodwill, eftersom vi har en formodning om, at der er mange problemstillinger forbundet med anvendelsen af den gældende metode ifølge IAS 36 Impairment of Assets. Dette giver anledning til at behandle følgende:

- Hvilke problemstillinger og fordele er der forbundet med den efterfølgende behandling af goodwill, herunder i relation til test af værdiforringelse og afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest? Er den gældende metode for efterfølgende behandling af goodwill den mest hensigtsmæssige set i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov?

Ved besvarelse af disse hjælpespørgsmål er det herefter muligt at konkludere på den fremsatte problemstilling.

1.3. Problemafgrænsning

I henhold til problemformuleringen har vi valgt at foretage følgende afgrænsninger i forhold til afhandlingen.

Afhandlingen behandler udelukkende danske børsnotede virksomheder, og vi afgrænser os hermed fra at arbejde med danske virksomheder i regnskabsklasse A-C. Vi er bevidste om, at dette kan give et skævt billede af den generelle behandling af goodwill. Denne afgrænsning finder vi naturlig, eftersom det udelukkende er de danske børsnoterede virksomheder, der har pligt til at følge de internationale regnskabsregler. Endvidere formoder vi, at de danske regnskabsregler for små og mellemstore virksomheder med tiden vil bringes i overensstemmelse med de internationale regler. Denne afgrænsning bevirker endvidere, at udenlandske virksomheder ikke behandles, hvilket vi begrundes med, at danske virksomheder har større relevans for vores forståelse af de internationale regnskaber og disses hensigtsmæssighed i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov end virksomheder af anden nationalitet.

Vi ønsker som beskrevet at fokusere på goodwill i forbindelse med virksomhedssammenlutninger, og vi behandler hermed kun IFRS 3's hovedområder i afhandlingen. Eftersom IFRS 3 ikke finder anvendelse på joint ventures, virksomheder under samme bestemmende indflydelse, gensidige virksomheder og sammenslutninger på baggrund af kontrakter uden overtagelse af ejerandele, behandles disse ikke i nærværende afhandling. Herudover er vi opmærksomme på, at vi ikke får behandlet andre former for erhvervelse af goodwill, eksempelvis goodwill tilknyttet erhvervede rettigheder.

Vi ønsker desuden alene at behandle goodwill fra et regnskabsmæssigt synspunkt, hvilket betyder, at vi afgrænser os fra at bearbejde skattemæssige og juridiske problemstillinger. Dette kan resultere i, at vi kan miste nogle interessante problemstillinger i samspillet mellem den regnskabsmæssige, skattemæssige og juridiske behandling af goodwill, men for at kunne

gå mere i dybden med den regnskabsmæssige behandling, mener vi ikke, afhandlingen kan indeholde yderligere aspekter om emnet.

Eftersom IFRS 3 meget begrænset behandler negativ goodwill, vil vi afgrænse os fra at behandle negativ goodwill. Dette understøttes ligeledes af vores antagelse om, at negativ goodwill ved virksomhedssammenslutninger optræder i meget få tilfælde, hvilket gør dette emneområde mindre interessant. Derudover er der heller ikke så mange problemstillinger forbundet med den regnskabsmæssige behandling af negativ goodwill i forhold til regnskabsbrugernes synsvinkel. Der betales jo mindre for den overtagne virksomhed end værdien af dennes identificerbare nettoaktiver.

Vi ønsker ikke at belyse overgangsreglerne ved ikrafttrædelse af de anvendte internationale regnskabsstandarder, eftersom disse kun påvirker en begrænset periode. Det er i stedet selve standardernes regnskabsmæssige indhold, som vi vil beskæftige os med.

Information fremkommet efter 1. maj 2006 er ikke medtaget i afhandlingen.

2. Metode

Vi ønsker i denne afhandling at skabe en dybere forståelse af det valgte emne, den regnskabsmæssige behandling af goodwill set i forhold til regnskabsbrugerne, ved at behandle og diskutere problemformuleringen gennem afhandlingen for til sidst at besvare denne.

Som det fremgår af problemformuleringen vil vi tage udgangspunkt i de gældende regler for de danske børsnoterede virksomheder, hvilket bevirker, at vi fokuserer på de internationale regnskabsstandarder, da det fra 1. januar 2005 er et krav, at de danske børsnoterede virksomheder følger disse. Eftersom vi ønsker at tage stilling til, om disse er de mest hensigtsmæssige set ud fra regnskabsbrugernes informationsbehov, vil vi inddrage anden relevant lovgivning som alternativ, og her anvender vi tidligere internationale regnskabsstandarder samt tidligere gældende dansk lovgivning for børsnoterede virksomheder.

I forhold til vores problemformulering vil IFRS 3 Business Combinations danne grundlaget for afhandlingen, eftersom goodwill alene kan indregnes ved en virksomhedssammenslutning. I nær sammenhæng hermed optræder IAS 38 Intangible Assets og IAS 36 Impairment of Assets. Ved behandlingen af de omtalte regnskabsstandarder vil vi gennem afhandlingen først objektivt beskrive disse og efterfølgende kritisk diskutere disses hensigtsmæssighed i forhold til regnskabsbrugernes informationsværdi. Gennem afhandlingen har vi valgt at tillægge os en positiv juridisk retskildefortolkning.

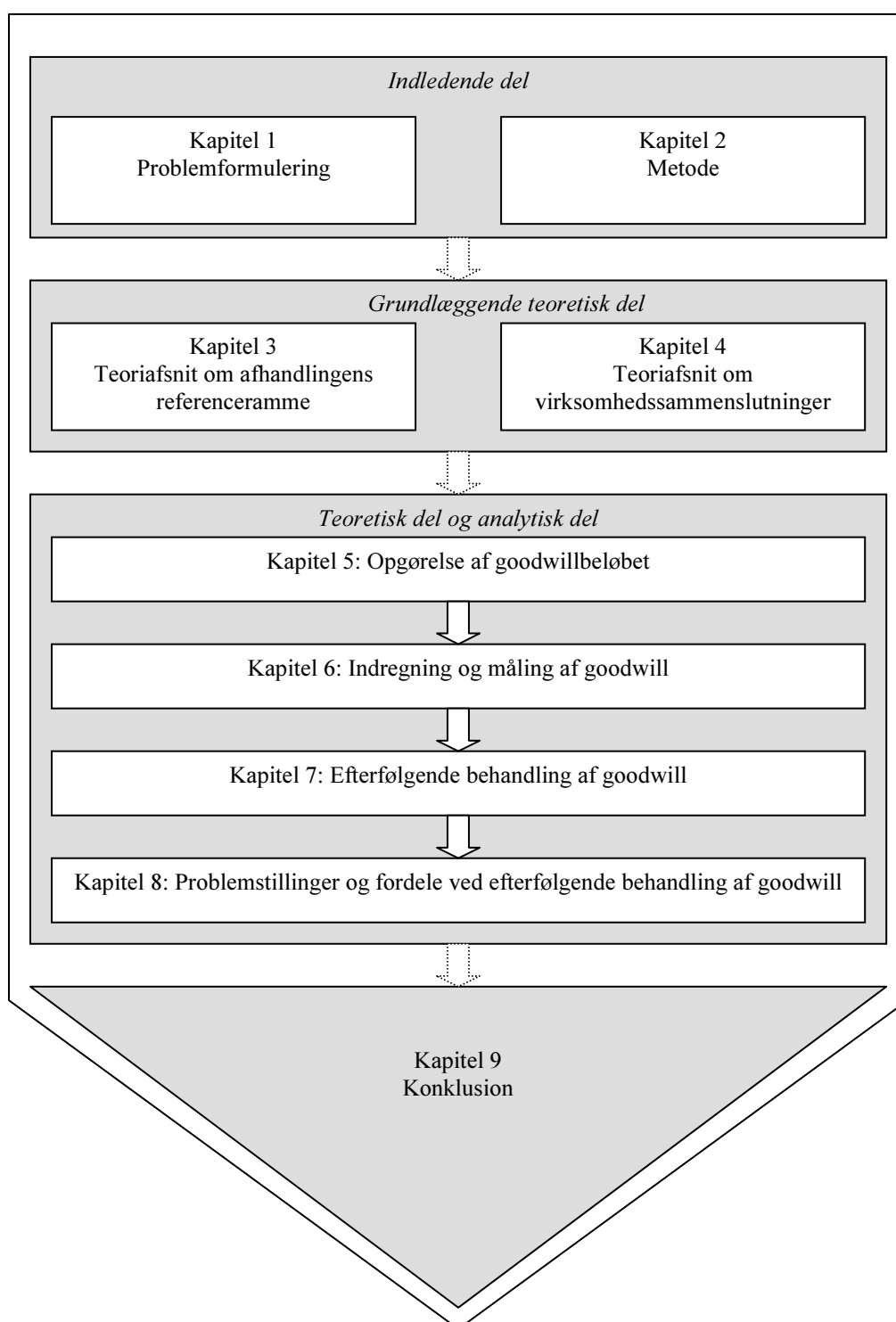
Den teoretiske del af afhandlingen baseres primært på et objektivt kildemateriale i form af regnskabsstandarder. Foruden dette anvendes artikler og bøger, der er udarbejdet af fagfolk, som vi formoder har det fornødne kendskab til emnet. Hertil skal det dog nævnes, at en del af artiklerne er præget af forfatternes subjektive holdning, hvorfor vi har forholdt os kritisk til disses argumenter. Herudover har vi valgt at foretage en empirisk undersøgelse af de danske børsnoterede virksomheders årsrapporter fra 2005 med det formål at kunne relatere nogle af de behandlede problemstillinger til praksis. Vi har valgt at begrænse undersøgelsen til kun at omfatte virksomhederne på Københavns Fondsbørs børsliste fra A til om med G. For yderligere begrundelse for valget samt information om undersøgelsen, henvises til bilag C.

For at forenkle og give et overblik over forskellige problemstillinger i afhandlingen vil der løbende blive medtaget figurer til illustration af disse. Endvidere vil der i afhandlingen blive

anvendt en række forkortelser, og såfremt der er tvivl om betydningen af disse, henvises læseren til at gøre brug af listen over anvendte forkortelser i bilag A.

I det følgende præsenteres et illustrativt overblik over afhandlingens struktur, hvorefter denne vil blive nærmere beskrevet.

2.1. Grovskitse over afhandlingens struktur

Figur 1: Illustration over afhandlingens struktur.³

³ Egen tilvirkning.

Den grundlæggende teoretiske del er medtaget for at danne et grundlag for behandlingen af emnet i afhandlingen. Som referenceramme anvendes begrebsrammen som kriteriesæt for, hvorledes årsregnskabet skal udarbejdes, således det dækker regnskabsbrugernes informationsbehov. Derudover behandles to regnskabsteorier, henholdsvis den præsentationsorienterede og den værdibaserede, der danner det teoretiske fundament for regnskabsaflæggelsen. Ydermere har vi indledningsvist valgt at beskrive behandlingen af en virksomhedssammenslutning ifølge IFRS 3, eftersom denne danner grundlaget for behandling af erhvervet goodwill, idet goodwill kun registreres ved erhvervelse i forbindelse med virksomhedssammenslutninger.

Vi har valgt at sammendrage den teoretiske og diskussionsmæssige del, således teori og diskussion behandles i samme kapitel for hvert enkelt emneområde, hvorved et emne gennembehandles, inden næste emneområde belyses. I disse kapitler belyses først objektivt lovgivningen, hvorefter der efterfølgende tages kritisk stilling til denne.

Kapitlet om opgørelse af goodwillbeløbet er medtaget for at danne et overblik over, hvorledes goodwillbeløbet fremkommer, herunder de elementer der påvirker goodwillbeløbets størrelse. Endvidere diskuteres om dette opgørelsesgrundlag er hensigtsmæssig set fra regnskabsbrugernes synsvinkel. Ydermere danner selve goodwillbeløbet grundlaget for afhandlingens videre forløb.

Hensigten med kapitlet om indregning og måling af goodwill er at vurdere, om det opgjorte goodwillbeløb set fra regnskabsbrugernes synsvinkel bør indregnes i balancen eller straks afskrives ved erhvervelsen.

Dernæst behandles den efterfølgende behandling af goodwill, som vægtes højt i afhandlingen. Vi finder denne af stor vigtighed, da der ofte er tale om store indregnede goodwillbeløb, og da der kan være tale om store efterfølgende værdiændringer i goodwillbeløbet. Den efterfølgende behandling af goodwill omfatter to kapitler. I det første kapitel, beskrives to metoder for den efterfølgende behandling af goodwill, henholdsvis test af værdiforringelse⁴ med udgangspunkt i IAS 36 Impairment of Assets og årlige afskrivninger suppleret med nedskrivningstest ud fra ÅRL og RV 18. Test af værdiforringelse vægtes højere end årlige afskrivninger, eftersom denne metode for det første er den gældende metode for danske børsnoterede virksomheder, og for det andet er en mere kompliceret og omfattende metode.

⁴ I afhandlingen anvendes begreberne test af værdiforringelse og nedskrivningstest i flæng.

Det andet kapitel omfatter en vurdering af problemstillinger og fordele ved de to metoder for den efterfølgende behandling af goodwill. Dette kapitel vil tage udgangspunkt i det beskrevne teoretiske kapitel herfor. Først diskuteres anvendelse af metoden for test af værdiforringelse, hvorefter afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest diskuteres. Hensigten med kapitlet er at diskutere, om test af værdiforringelse er den mest hensigtsmæssige metode set fra regnskabsbrugernes synsvinkel.

På baggrund af de behandlede kapitler konkluderes der på, om den gældende regnskabsmæssige behandling af goodwill set fra regnskabsbrugernes informationsbehov er hensigtsmæssig.

3. Afhandlingens referenceramme

I dette kapitel foretages en beskrivelse af det teoretiske grundlag for årsregnskabet, hvilket har til formål at danne grundlag for afhandlingens analyse af den regnskabsmæssige behandling af goodwill i forbindelse med virksomhedssammenslutninger. Først behandles IASB's Framework, som giver generelle retningslinjer for, hvorledes årsregnskabet bør udarbejdes, således det støtter regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger på en hensigtsmæssig måde. Herefter beskrives to teoretiske regnskabsteorier, hvor årsregnskabet kan anskues ud fra.

3.1. Begrebsramme

Vi vil i nærværende afsnit behandle IASB's begrebsramme⁵, som vil danne grundlag for afhandlingens analyse af den regnskabsmæssige behandling af goodwill. Som kriteriesæt for regnskabsbrugernes behov anvendes således IASB's begrebsramme, der giver retningslinier for, hvordan årsregnskabet skal udarbejdes, således det bliver mest informativt for regnskabsbrugerne.

I dette afsnit behandler vi målsætningen med årsregnskabet samt regnskabsbrugerne og deres informationsbehov. Dernæst vil de enkelte kvalitative egenskaber, som afgør nytteværdien af informationerne om goodwill i regnskabet, blive gennemgået.

3.1.1. Begrebsrammens formål og opbygning

IASB's begrebsramme blev vedtaget i 1989, og det var FASB's udarbejdelse af en amerikansk begrebsramme, som inspirerede IASB til ideen om en begrebsramme. Denne begrebsramme skal danne det teoretiske fundament for de forskellige regnskabsstandarder.⁶

Den internationale begrebsrammes formål er i første række at tjene som grundlag for regnskabsudstedernes arbejde med udviklingen af de fremtidige internationale regnskabsstandarder og med drøftelsen af de eksisterende. Det forventes ligeledes, at der med begrebsrammen følger en bedre harmonisering mellem internationale regnskabsstandarder, bestemmelser og metoder for præsentation af årsregnskaber, eftersom begrebsrammen begrænser de alternative regnskabsmæssige metoder. Ydermere skal

⁵ Herefter anvendes udtrykkene begrebsramme, IASB's begrebsramme og den internationale begrebsramme i flæng.

⁶ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 38 og Elling, *Årsrapport - teori og regulering*, side 78.

begrebsrammen blandt andet være til hjælp for regnskabsaflæggere, revisorer samt regnskabsbrugere.⁷

IASB's begrebsramme har et klart brugerorienteret udgangspunkt, hvilket betyder, at regnskaberne er til for at give størst mulig værdi for regnskabsbrugere. Begrebsrammen omfatter således også rimelig detaljeret, hvem regnskabsbrugere er, og hvilke informationsbehov de har.⁸ Vi vil senere i dette kapitel behandle regnskabsbrugere yderligere.

I henhold til begrebsrammens afsnit 3 går kravene i de enkelte regnskabsstandarder forud for begrebsrammen i tilfælde af uoverensstemmelse mellem regnskabsstandarderne og begrebsrammens indhold.

Begrebsrammen omfatter følgende fire niveauer:

1. Målsætningen med årsregnskaber.
2. De kvalitative egenskaber.
3. Definition, indregning og måling af de elementer, som udgør årsregnskabet.
4. Kapitalbegreber og kapitalvedligeholdelsesbegreber.

I dette afsnit behandles de to første niveauer. Vi har valgt at afgrænse os fra niveau tre og fire, eftersom nærværende afsnit alene har til formål at definere regnskabsbrugere og deres informationsbehov. Desuden er kapitalbegreber og kapitalvedligeholdelsesbegreber ikke relevante for vores analyse. Niveau tre er derimod særdeles relevant og vil således blive behandlet dybdegående i afhandlingens øvrige kapitler.

3.1.2. Målsætningen med årsregnskaber

Formålet med årsregnskaber er at give informationer om virksomhedens finansielle stilling og indtjening, som er til gavn for en bred kreds af regnskabsbrugere, når der skal træffes økonomiske beslutninger jævnfør begrebsrammens afsnit 12. Det klare udgangspunkt er således, at årsregnskaberne er til for at støtte regnskabsbrugere på bedst mulig måde i forhold til deres muligheder for at træffe økonomiske beslutninger.

Nedenfor vil vi behandle, hvilke regnskabsbrugere årsregnskabet skal være til nytte for.

⁷ Begrebsramme, afsnit 1.

⁸ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 39.

3.1.3. Regnskabsbrugere og deres informationsbehov

Den internationale begrebsramme forudsætter en bred gruppe af regnskabsbrugere, som omfatter såvel nuværende som potentielle regnskabsbrugere, hvorved begrebsrammen ønsker at tilgodese en så bred regnskabsbrugerkreds som muligt.⁹

De forskellige typer af regnskabsbrugere har heterogene informationsbehov, og de anvender årsregnskabet til at dække disse forskellige behov for informationer.¹⁰ Eftersom vi i nærværende afhandling har et ønske om at håndtere regnskabsbrugersiden under en mere samlet enhed, er det nødvendigt at definere regnskabsbrugerne mere snævert. Det ideelle ville være, hvis der er mulighed for at identificere et informationsbehov, som er dækkende for så mange forskellige informationsbehov som muligt.

I den oplyste rækkefølge af regnskabsbrugere, jævnfør bilag B, er det investorer, som først nævnes, hvilket ikke er en tilfældighed. Investorerne anses netop i den internationale begrebsramme som værende den mest afgørende brugergruppe at tage hensyn til ved udarbejdelse af regnskaber, eftersom investorerne er den gruppe af brugere, som berøres betydeligt af virksomhedens økonomiske udvikling, og som således har det mest omfattende informationsbehov.¹¹ Det følger af afsnit 10 i begrebsrammen, at eftersom investorer stiller risikovillig kapital til rådighed for virksomheden, vil årsregnskaber, som udarbejdes med det formål at opfylde investorernes omfattende informationsbehov, også opfylde de fleste af behovene hos de øvrige regnskabsbrugere på en tilfredsstillende måde.

I denne afhandling antager vi ligeledes, at investorers informationsbehov i det store og hele er dækkende for de andre regnskabsbrugeres informationsbehov, hvorved det er investorers informationsbehov i forhold til den regnskabsmæssige behandling af goodwill, som vi primært ønsker at fokusere på og tilgodese. Dette betyder, at anvendelsen af begrebet regnskabsbrugere i nærværende afhandling som udgangspunkt dækker over investorer. Denne beslutning skal ses i lyset af valget om kun at behandle børsnoterede virksomheder i denne afhandling, samt at de internationale regnskabsstandarder i høj grad retter sig mod børsnoterede virksomheder.¹²

⁹ Se bilag B som indeholder en oversættelse af oversigten over regnskabsbrugere og deres informationsbehov i henhold til IASB's Framework afsnit 9.

¹⁰ Eksempler på forskellige informationsbehov fremkommer af bilag B. Der er mange faktorer som skaber forskellige informationsbehov.

¹¹ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 39.

¹² Hasselager m.fl., *Kommentarer til årsregnskabsloven*, side 168.

3.1.3.1. Investorers informationsbehov

De økonomiske beslutninger, som investorer foretager, skal understøttes af årsregnskabet. Investorer indskyder som tidligere nævnt risikovillig kapital i virksomheder og har således behov for informationer, som kan støtte dem i beslutningen om, hvorledes ressourcerne allokeres på den mest gunstige måde. Investorer efterspørger såvel informationer om det fremtidige afkast som informationer om de forbundne risici ved deres investeringer for at danne et solidt beslutningsgrundlag, således der kan træffes beslutninger om, hvorvidt det er fordelagtigt enten at købe, sælge eller beholde aktier. Ydermere antages det, at investorer har behov for information, der hjælper dem til at kunne belyse virksomhedens evne til at udbetale udbytte.¹³

3.1.4. Årsregnskabers kvalitative egenskaber

At regnskabsbrugerne er i besiddelse af et årsregnskab fra en virksomhed er ikke ensbetydende med, at det skaber nytte for dem. Hvis oplysningerne om goodwill i årsregnskabet skal være nyttige for regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutningstagen, skal en række kvalitative egenskaber være opfyldt. Med de kvalitative egenskaber menes således de egenskaber, som afgør værdien af årsregnskabets informationer for regnskabsbrugerne jævnfør afsnit 24 i begrebsrammen.

Begrebsrammen omfatter fire primære kvalitative egenskaber, som vil blive behandlet hver for sig i det følgende afsnit. De fire kvalitative egenskaber er forståelighed, relevans, pålidelighed og sammenlignelighed.

Disse kvalitetskrav er ikke rangordnede i begrebsrammen, hvilket har bevirket, at begrebsrammen har været udsat for jævnlig kritik.¹⁴ Der hersker ingen tvivl om, at det i praksis ofte er nødvendigt at foretage et valg eller en afvejning mellem de enkelte kvalitative egenskaber. Begrebsrammen foreskriver kun i forhold til denne problemstilling, at der må opnås en passende afvejning mellem de forskellige kvalitetskrav, og deres relative vigtighed må bero på et professionelt skøn.¹⁵

¹³ Begrebsramme, afsnit 9 (a).

¹⁴ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 42.

¹⁵ Begrebsramme, afsnit 45.

3.1.4.1. Forståelighed¹⁶

Den første primære kvalitative egenskab er forståelighed, hvilket indebærer, at årsregnskaberne skal indeholde oplysninger, som er forståelige for regnskabsbrugerne. Visse informationer i årsregnskabet sætter større krav til regnskabsbrugerens indsigt i regnskabsvæsen, end andre informationer gør. Begrebsrammen er dog også opmærksom på, at årsregnskaberne skal dække informationsbehovene hos meget forskellige typer af regnskabsbrugere, som alle har forskellige forudsætninger for at læse og forstå et regnskab. Begrebsrammen træffer et valg, som bevirker, at det forudsættes, at regnskabsbrugerne er i besiddelse af en rimelig viden om virksomhedsøkonomi og regnskabsvæsen.¹⁷ I vores afhandling vælger vi ligeledes at forudsætte, at regnskabsbrugerne er i besiddelse af rimelige regnskabsfaglige kvalifikationer.

Begrebsrammen konstaterer ydermere, at kompleks information skal indgå i årsregnskabet, hvis den skaber værdi for visse regnskabsbrugere i deres økonomiske beslutningstagen, selvom informationerne kan være vanskelige at forstå for andre regnskabsbrugere.¹⁸

3.1.4.2. Relevans

Dernæst skal oplysninger i årsregnskabet være relevante for regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutningstagen for at være nyttige, hvorved relevans retter sig mod de beslutninger, som regnskabsbrugerne skal tage. En relevant oplysning er en information, som påvirker regnskabsbrugernes beslutninger. Det er således afgørende, om det vil ændre på regnskabsbrugernes beslutning, hvis en udeladt oplysning havde været til stede i årsregnskabet.¹⁹

Kvalitetskravet relevans uddybes med begreberne prognostisering, kontrol og aktualitet. Der er således tale om en relevant information, hvis den har prognoseværdi, kan sammenholdes med tidligere år og er aktuel.

3.1.4.3. Pålidelighed

For at informationerne i årsregnskabet er anvendelige for regnskabsbrugerne, skal informationerne ligeledes være pålidelige. Der er i følge begrebsrammen tale om en pålidelig information, når denne er uden væsentlige fejl og uden subjektive påvirkninger. Ydermere

¹⁶ Følgende afsnit bygger på begrebsrammens afsnit 25.

¹⁷ Elling, *Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv*, side 148 og 149.

¹⁸ Begrebsramme, afsnit 25.

¹⁹ Begrebsramme, afsnit 26.

skal regnskabsbrugerne kunne have tillid til, at informationerne i årsregnskabet reelt indeholder det, som de angiver at indeholde, eller det som man med berettigelse kan forvente, at de indeholder.²⁰

I begrebsrammen relateres pålidelighed til følgende sekundære kvaliteter: troværdig repræsentation, indhold frem for formalia, neutralitet, forsigtighed samt fuldstændighed. For at være pålidelig skal informationen således også opfylde disse sekundære kvalitetskrav, som alle er uddybet i begrebsrammen.²¹ I denne afhandling undlades en uddybning af de pågældende underbegreber, da vi ikke mener, at dette i forhold til afhandlingen vil tilføre noget yderligere til forståelsen af, hvad en pålidelig information er.²²

3.1.4.4. Sammenlignelighed

Den fjerde og sidste primære kvalitative egenskab ved informationer i årsregnskabet, som gør dem nyttige for regnskabsbrugerne, er sammenlignelighed. Sammenlignelighed består af muligheden for at kunne sammenligne forskellige virksomheders årsregnskaber samt at kunne sammenligne en eller flere ens regnskabsposter over tid.²³

Det understreges i begrebsrammens afsnit 41, at behovet for sammenlignelighed ikke er synonymt med et krav om ensartethed og ikke må stå i vejen for en forbedring af regnskabsstandarder og regnskabspraksis. Findes der alternativer til virksomhedens nuværende regnskabspraksis, som er mere relevante og pålidelige, er det uhensigtsmæssigt, at virksomheden fortsætter uden at ændre sin regnskabspraksis.

I nærværende afhandling har vi valgt at fokusere på relevans, pålidelighed og sammenlignelighed, når de forskellige regnskabsmæssige behandlingsmåder af goodwill skal vurderes i forhold til regnskabsbrugerens behov, hvorved vi afgrænser os fra at behandle forståelighed yderligere. Dette skyldes, at vi anser kravet om, at oplysninger skal være forståelige for værende logisk, eftersom det udelukkende er forståelig information, som er anvendelig for regnskabsbrugerne.²⁴

²⁰ Begrebsramme, afsnit 31.

²¹ Se begrebsrammens afsnit 33-38 for yderligere information.

²² Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 42.

²³ Begrebsramme, afsnit 39 og 42.

²⁴ Elling O. Jens, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 20.

3.1.5. Begrænsninger i oplysningernes relevans og pålidelighed

Begrebsrammens afsnit 43 opregner rettidighed som en begrænsning i kvalitetskravet pålidelighed. Giver informationerne i regnskabet ikke i rette tid, er der risiko for, at de ikke længere er relevante for regnskabsbrugere. Hvis informationer gives rettidigt, kan det bevirke, at det svækker muligheden for at give pålidelige informationer, da der således ikke er tilstrækkelig tid til at få belyst alle aspekter af en transaktion.²⁵

I praksis kan der ofte som tidligere nævnt blive tale om en afvejning mellem kravet om relevans og kravet om pålidelighed, hvilket kan være en svær proces. En information kan være relevant men samtidig så upålidelig, at medtages den, vil det være vildledende, hvorved informationen er af ringe værdi for regnskabsbrugeren. Modsat kan informationen være yderst pålidelig, men ikke relevant set i forhold til regnskabsbrugernes behov. For at opnå en balance mellem relevans og pålidelighed, lægger begrebsrammen vægt på, at det er hensynet til, hvorledes man på bedst mulig måde opfylder regnskabsbrugernes behov for at kunne træffe økonomiske beslutninger. Dette betyder, at påvirker og forbedrer informationen regnskabsbrugernes økonomiske beslutning, så bør den medtages i årsregnskabet.²⁶

3.1.6. Afvejning mellem nytteværdi og omkostninger

Ligeledes opregner begrebsrammen afvejningen mellem nytteværdi og omkostninger som et praktisk forhold, der kan reducere mulighederne for opfyldelse af kvalitetskravene relevans og pålidelighed. Omkostningerne til fremskaffelse af informationer skal ikke overstige informationens nytteværdi, hvilket må bero på et skøn. Begrebsrammen accepterer, at denne afvejning kan være svær i praksis, da vurderingen beror på et skøn, og da det ikke altid er de regnskabsbrugere, som drager fordel af oplysningerne, der tilsvarende afholder udgifterne hertil. Det slås dog fast, at denne begrænsning bør få opmærksomhed.²⁷

3.1.7. Retvisende billede

IASB's begrebsramme omhandler ikke direkte begreberne retvisende billede og troværdig præsentation, selvom det ofte siges om årsregnskaber, at de giver et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling. Men det understreges dog i begrebsrammens afsnit 46, at anvendelsen af de primære kvalitative egenskaber og anvendelsen af de passende regnskabsstandarder sædvanligvis resulterer i det, der normalt forstås ved et retvisende

²⁵ Hasselager m.fl., *Kommentarer til årsregnskabsloven*, side 164 og 165.

²⁶ Begrebsramme, afsnit 43.

²⁷ Begrebsramme, afsnit 44 og Hasselager m.fl., *Kommentarer til årsregnskabsloven*, side 165.

billede eller en troværdig præsentation af information.²⁸ I nærværende afhandling anvendes ligeledes begrebet et retvisende billede som en del af det samlede kriteriesæt.

3.1.8. Afslutning

Informationerne i årsregnskabet er til for regnskabsbrugernes skyld, hvorved informationerne skal støtte regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger.

For at informationerne skaber værdi for regnskabsbrugerne, skal de førømtalte kvalitative egenskaber være opfyldt. Opfyldelsesgraden af de kvalitative egenskaber er således afgørende for, hvorvidt der bør ske indregning eller ej, og hvordan målingen bør foretages, hvilket kan være en svær beslutning, idet de enkelte kvalitative egenskaber kan være modstridende.²⁹ Eksempelvis kan en begivenhed være særdeles relevant men yderst vanskelig at opgøre pålidelig, hvorved det er nødvendigt at foretage en afvejning af de kvalitative egenskaber relevans og pålidelighed.

Når alt kommer til alt handler beslutninger omhandlende den regnskabsmæssige behandling af goodwill om, hvad der skaber mest værdi for regnskabsbrugerne. Når denne vurdering skal foretages, inddrages de kvalitative egenskaber relevans, pålidelighed og sammenlignelighed samt et retvisende billede. Vi vil således i nærværende afhandling anvende regnskabsbrugernes behov med afsæt i begrebsrammens tre kvalitative egenskaber: relevans, pålidelighed og sammenlignelighed samt et retvisende billede som kriteriesæt.

3.2. Regnskabsteorier

Der findes to forskellige regnskabsteorier, hvor årsregnskabet, herunder resultatopgørelse og balance, kan anskues ud fra. Disse er henholdsvis en præsentationsorienteret regnskabsteori og en værdibaseret regnskabsteori.

Regnskabsreguleringen har såvel i Danmark som i resten af Europa bevæget sig fra den præsentationsorienterede regnskabsteori til en mere værdibaseret regnskabsaflæggelse. Dette betyder, at Årsregnskabsloven af 2001 og de nye internationale regnskabsstandarder er udarbejdet på baggrund af den værdibaserede regnskabsteori.

²⁸ Begrebsramme, afsnit 46.

²⁹ Kiertzner, *Håndbog i Årsrapport*, side 98 og 99.

At udviklingen er gået mod en mere værdibaseret regnskabsaflæggelse bevirker, at indregning af aktiver og forpligtelser i balancen skal ske til dagsværdi, såfremt det er muligt at opgøre dagsværdien pålideligt.

I nærværende afhandling diskuteres og vurderes forskellige metoder for den regnskabsmæssige behandling af goodwill. I forbindelse med disse diskussioner er det nødvendigt at holde sig for øje, hvilken regnskabsteori, der lægges til grund for regnskabsaflæggelsen. Nedenfor er de grundlæggende forskelle på de to regnskabsmæssige teorier derfor skitseret.

3.2.1. Præsentationsorienteret regnskabsteori

Den præsentationsorienterede regnskabsteori betegnes også som den transaktionsbaserede regnskabsteori. Denne regnskabsteori opfatter nemlig virksomheden som en kontinuerlig strøm af transaktioner (drifts-, investerings- og finansieringstransaktioner) og har som formål med baggrund i transaktionernes kost- og salgspriser at lægge hovedvægten på måling af indtægter fratrukket omkostninger, som er lig overskuddet i resultatopgørelsen.³⁰

Denne regnskabsteori har til hensigt at måle en virksomheds indtjeningssevne. Det er således resultatopgørelsen, som har den primære rolle i den præsentationsorienterede regnskabsteori, og som dermed tillægges størst informationsværdi for regnskabsbrugerne. Regnskabsteorien lægger hovedvægten på definition, indregning og måling af indtægter, omkostninger og overskud, hvilket bevirker, at balancens poster er afledt heraf. Balancen bliver således et residual og har udelukkende til formål at vise uafsluttede transaktioner mellem to perioders resultatopgørelser, hvorfor balancen ved denne teori har en sekundær rolle. Balancen Aktivernes værdi i den præsentationsorienterede regnskabsteori har således ikke en stor betydning.

Regnskabsteorien måler aktiverne til historiske kostpriser, som er den pris, virksomhederne har betalt på tidspunktet for opnåelse af kontrollen over aktiverne og ved anskaffelse af aktiverne - den præsentationsorienterede regnskabsteori er således bagudrettet og anser ikke fremtiden som interessant. Ved denne teori sondres der således mellem realiserede og urealiserede ændringer, da der sker måling med udgangspunkt i selve de realiserede pengestrømme i virksomhederne - teorien er hermed nært knyttet til pengestrømme. Såfremt dette konsekvent følges, vil der ved denne regnskabsteori hermed ikke ske indregning af urealiserede værdistigninger af aktiver og forpligtelser i balancen.³¹

³⁰ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 83.

³¹ Elling, *Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv*, side 108 og 109.

Årsregnskabet i den præsentationsorienterede regnskabsteori bygger på matching-princippet. Formålet med dette princip er at måle en årsag-virkning sammenhæng, således omkostninger, der knytter sig til indtægter, indregnes i samme periode, som virksomheden opnår indtægten. Det forudsættes således, at samtlige udgifter kan matches med indtægter, hvilket i praksis er en sandhed med modifikationer, da der sandsynligvis vil være afholdt udgifter, som har været nødvendige, og som ikke har genereret indtægter.³²

3.2.2. Værdibaseret regnskabsteori

Den værdibaserede regnskabsteori lægger hovedvægten på balancen og tillægger denne størst informationsværdi for regnskabsbrugere, hvilket bevirker, at resultatopgørelsen derimod anses som værende sekundær. Det er ved hjælp af balancen, at definition, indregning og måling finder sted, hvorved aktiver, forpligtelser og egenkapitalen har førsteprioritet.

Overskuddet i virksomheden måles som fremgangen i værdien af nettoaktiverne eller egenkapitalen fra primo til ultimo. Virksomhedens overskud i resultatopgørelsen får således en residual karakter, som blot er et udtryk for, hvorledes overskuddet er fremkommet.³³

Den værdibaserede regnskabsteori sonderer ikke mellem urealiserede ændringer i nettoaktivernes værdi og de ændringer, som er blevet realiseret gennem transaktioner i virksomheden, hvorved denne regnskabsteori ikke er knyttet til pengestrømme i samme grad som den præsentationsorienterede.³⁴

Den værdibaserede regnskabsteori er fremadrettet og anser således fortiden som uinteressant. Værdien af et aktiv bestemmes eksempelvis ud fra de fordele, som aktivet vil tilføre den pågældende virksomhed i fremtiden, hvor dagsværdien fratrukket salgskostninger er et eksempel på en værdibaseret måleattribut. Tilhængere af den værdibaserede regnskabsteori præfererer således aktuelle markedsværdier og anser det principielt som uvæsentligt, hvad virksomheden i sin tid har givet for aktiverne. Den værdibaserede regnskabsteori vil bevirke indregning af flere poster i balancen i forhold til den transaktionsbaserede regnskabsteori, eftersom aktiverne ved den værdibaserede teori skal medtages i balancen, når de opfylder definitionen på et aktiv og indregningskriterierne i øvrigt.³⁵

³² Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 99 og 100 samt Elling, *Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv*, side 109 og 110.

³³ Elling, *Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv*, side 116 og 117.

³⁴ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 99.

³⁵ Elling, *Årsregnskabsteori i analytisk perspektiv*, side 113 og 117.

Vi er af den overbevisning, at indregning til dagsværdier i overensstemmelse med den værdibaserede regnskabsteori er medvirkende til at give regnskabsbrugerne et mere retvisende billede af virksomhedens reelle værdier og af virksomhedens fremtidige vækstmuligheder. Der er ofte tale om store værdiforskelle mellem historiske kostpriser og dagsværdier, hvorved indregning til historiske priser ikke giver et billede af virksomhedens aktuelle værdier.³⁶ Dette er naturligvis under forudsætning af, at det er muligt for virksomhederne at opgøre dagsværdierne på en tilfredsstillende pålidelig måde. Der skal således ske en fornuftig afvejning af kvalitetskravene relevans og pålidelighed. En bagudrettet information kan være særdeles pålidelig men mindre relevant for regnskabsbrugernes informationsbehov og vice versa med hensyn til en mere fremadrettet information.

³⁶ Et aktuelt eksempel herpå er de seneste års store stigninger i boligpriser, hvorved mange virksomheder har enorme friværdier i sine ejede bygninger.

4. Virksomhedssammenslutninger

Dette kapitel omhandler den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger, hvilket er medtaget, eftersom disse danner grundlaget for indregning af goodwill i regnskabet. En virksomheds reelle værdi bliver oftest først synlig i forbindelse med virksomhedssammenslutninger. Eftersom danske børsnoterede virksomheder fra 1. januar 2005 har pligt til at følge den internationale regnskabsstandard IFRS 3 Business Combinations, vil den teoretiske gennemgang af virksomhedssammenslutninger i nærværende kapitel foregå med udgangspunkt i strukturen i IFRS 3.³⁷

Udsendelsen af den nye internationale regnskabsstandard IFRS 3 ændrer væsentligt på den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger, herunder den meget omtalte ændring, at goodwill ikke længere skal afskrives over den estimerede levetid, men i stedet testes for værdiforringelse. Vi ønsker dog ikke at koncentrere os yderligere om ændringer i forhold til tidligere lovgivning i kapitlet, men ønsker at lægge fokuset på gennemgang af den gældende lovgivning, og medtager således kun de ændringer, som vi finder mest nævneværdige. Herudover vil vor gennemgang ikke være fokuseret på at sammenholde IFRS 3 med anden lovgivning, men vi vil dog i få tilfælde pointere visse væsentlige forskelle mellem IFRS 3 og øvrig regnskabsregulering.

På baggrund af udsendelsen af IFRS 3 blev der i øvrigt samtidig udsendt ændringer til den dagældende regnskabsstandard IAS 36 om værdiforringelse af aktiver og til den dagældende IAS 38 om immaterielle aktiver.

4.1. Formål og anvendelsesområde

Formålet med IFRS 3 er at specificere en virksomheds regnskabsaflæggelse ved en virksomhedssammenslutning.³⁸ IFRS 3 har ligeledes til formål at sikre international harmonisering af den regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutninger,

³⁷ Den nye internationale regnskabsstandard IFRS 3 om virksomhedssammenslutninger blev udsendt den 31. marts 2004 af IASB og erstatter IAS 22. IASB (International Accounting Standards Boards) er det standardudstedende organ for de internationale regnskabsstandarder. IASB er en forholdsvis ny organisation, der er skabt i 2001 på baggrund af det dagældende IFRC, da IFRC ønsker at blive en mere professionel og uafhængig organisation ved overgangen til IASB. IASB har blandt andet til formål at udvikle internationale regnskabsstandarder af høj kvalitet og forståelighed, der giver mulighed for at sammenligne årsrapporter i forskellige lande. IASB lægger sig meget op af den amerikanske standardsætter FASB, da FASB gennem mange år har gået forud for de øvrige standardsættere, samt da FASB videnskabeligt har undersøgt og dokumenteret deres ændringer jævnfør følgende kilder: Elling, *Årsrapport - teori og regulering*, side 60 og 79 samt Kiertzner, *Håndbog i årsrapporten*, side 19 og 20.

³⁸ IFRS 3, afsnit 1.

herunder metode, indregning og måling af aktiver og forpligtelser samt behandling af goodwill og immaterielle aktiver.³⁹

IFRS 3 definerer en virksomhedssammenslutning som en sammenslutning af separate virksomheder (det vil sige to eller flere) til én regnskabsaflæggende enhed.⁴⁰ Dette medfører, at én af virksomhederne opnår bestemmende indflydelse over en eller flere virksomheder, hvilken i denne sammenhæng betegnes som den overtagende virksomhed.⁴¹ Tidspunktet for opnåelse af bestemmende indflydelse betegnes som overtagelsestidspunktet.

IFRS 3 finder som udgangspunkt anvendelse ved alle former for virksomhedssammenslutninger. Standarden anvendes eksempelvis ved henholdsvis køb af kapitalandele og ved køb af aktiviteter. Ved køb af kapitalandele erhverves der aktier mod et vederlag, der tilfalder det overtagne selskabs ejere, mens virksomhedernes aktiver og forpligtelser forbliver i de enkelte virksomheder efter transaktionen. Køb af aktiviteter vil sige, at der erhverves en afgrænset del af virksomhedens aktiviteter og dertilhørende nettoaktiver mod vederlag til den virksomhed, der hidtil har ejet aktiviteterne. Efter overtagelsen besidder aktionærene i den sælgende virksomhed fortsat kapitalandelene i virksomheden.⁴²

De former for virksomhedssammenslutninger, som dog ikke er omfattet af IFRS 3, er positivt oplyst i standarden. IFRS 3 finder ikke anvendelse på virksomhedssammenslutninger, hvor separate virksomheder etablerer et joint venture⁴³, sammenslutninger af virksomheder under samme bestemmende indflydelse⁴⁴, virksomhedssammenslutninger af gensidige virksomheder⁴⁵ og virksomhedssammenslutninger, hvor der ikke opnås en ejerandel, men hvor der udelukkende er en kontraktlig aftale med det formål at opnå én regnskabsaflæggende enhed.⁴⁶

³⁹ E&Y, *IFRS 3 virksomhedssammenslutninger*.

⁴⁰ IFRS 3, afsnit 4 og Appendiks A.

⁴¹ Den overtagende virksomhed, er den virksomhed, som overtager en anden virksomhed ved en virksomhedssammenslutning.

⁴² Larson, *Regnskabsmæssig behandling af køb og salg af virksomheder*, side 22 og 23.

⁴³ Defineres ifølge Appendiks A i IFRS 3 som værende et kontraktforhold, hvorved to eller flere parter påtager sig en erhvervmæssig aktivitet, som er under bestemmende indflydelse.

⁴⁴ Ifølge IFRS 3, afsnit 10, er en virksomhedssammenslutning, som omfatter virksomheder under samme bestemmende indflydelse, en virksomhedssammenslutning, hvor de sammensluttende virksomheder er kontrolleret af den eller de samme parter såvel før som efter sammenslutningen, og hvor denne kontrol (bestemmende indflydelse) ikke er midlertidig.

⁴⁵ Ifølge Appendiks A i IFRS 3 defineres en gensidig virksomhed, som en virksomhed, der ikke er ejet af investorerne, eksempelvis et gensidigt forsikringsselskab, der frembringer lavere omkostninger eller andre økonomiske fordele direkte og forholdsmæssigt til sine forsikringstagere.

⁴⁶ IFRS 3, afsnit 3.

4.2. Regnskabsmetode

Alle virksomhedssammenslutninger, som er omfattet af IFRS 3, skal ifølge standarden regnskabsmæssigt altid behandles ved overtagelsesmetoden (purchase-metoden), der er kendetegnet ved, at én virksomhed opnår bestemmende indflydelse over en eller flere virksomheder.⁴⁷ Dette betyder, at sammenlægningsmetoden (pooling of interest-metoden) afskaffes og dermed ikke længere er tilladt at anvende, hvilket er en væsentlig ændring i forhold til den tidligere gældende standard, IAS 22 Business Combinations. Det er ydermere en ændring for de danske børsnoterede virksomheder ved overgangen til de internationale regnskabsstandarder, da det ifølge Årsregnskabsloven og regnskabsvejledning 18 i visse tilfælde var muligt at anvende sammenlægningsmetode.⁴⁸ Med denne ændring betyder det, at der altid skal identificeres en overtagende part, når virksomheder sammensluttes, og herudover skal der altid foretages en opgørelse af goodwill.⁴⁹

Selvom sammenlægningsmetoden ikke længere er gældende for de danske børsnoterede virksomheder, har vi dog valgt kortfattet at beskrive denne metode. Sammenlægningsmetoden fandt anvendelse i de få tilfælde, hvor det i forbindelse med en sammenslutning ikke var muligt at identificere en overtagende virksomhed, men hvor den bestemmende indflydelse var ligeligt fordelt, og der således var tale om en forenet kontrol. Realiteten ved sammenlægningsmetoden var i modsætning til overtagelsesmetoden, at der ikke fandt en overtagelse sted, men at der blot skete en sammenlægning af fordele og risici. Efter denne metode sammenlagdes regnskabsposterne i de sammensluttede virksomheder, som om virksomhederne havde været sammenlagt fra og med den tidligste regnskabsperiode, som indgik i regnskabet. En eventuel forskel mellem det udstedte vederlag og den regnskabsmæssige indre værdi blev indregnet direkte på egenkapitalen.⁵⁰

Der blev anvendt en ensartet regnskabspraksis, og aktiver og forpligtelser blev indregnet til deres regnskabsmæssige værdi (dog tilpasset den ensartede regnskabspraksis). Der skete således ingen omvurdering af aktiverne og forpligtelserne på samme måde, som var tilfældet ved overtagelsesmetoden, inden der skete indregning af overtagne aktiver og forpligtelser. Ydermere blev der foretaget elimineringer af samtlige transaktioner mellem virksomhederne, uanset om disse var foretaget før eller efter sammenlægningen.⁵¹

⁴⁷ IFRS 3, afsnit 14 samt Tiffin, *The complete guide to international financial reporting standards*, side 165 og 166.

⁴⁸ ÅRL § 123 omhandler virksomhedssammenlægninger.

⁴⁹ KPMG: *Ny international regnskabsstandard om virksomhedssammenslutninger*, side 1.

Ved sammenlægningsmetoden opgøres der ikke et goodwillbeløb jævnfør RV 18, afsnit 104.

⁵⁰ RV 18, afsnit 8 og afsnit 103 samt ÅRL § 123.

⁵¹ RV 18, afsnit 104.

4.3. Overtagelsesmetodens fremgangsmåde

Overtagelsesmetoden anskuer en virksomhedssammenslutning fra den overtagende virksomheds synsvinkel. Den overtagende virksomhed, som køber nettoaktiver, skal indregne de overtagne aktiver og forpligtelser. Disse indregnes uafhængig af, om de før har været indregnet hos den overtagne virksomhed.⁵² Den overtagende virksomheds aktiver og forpligtelser påvirkes derimod ikke af virksomhedssammenslutningen, og det er således kun de overtagne aktiver og forpligtelser, der skal vurderes.⁵³

Overtagelsesmetoden omfatter overordnet følgende fire trin:

- Identifikation af den overtagende virksomhed,
- måling af kostprisen for virksomhedssammenslutningen,
- allokering af kostprisen for virksomhedssammenslutningen til de overtagne aktiver og forpligtelser på overtagelsestidspunktet og
- opgørelse af goodwill.

Disse fire trin vil i det følgende blive beskrevet særskilt for hermed at klarlægge, hvad en virksomhedssammenslutning regnskabsmæssigt indeholder. Såvel trin to, trin tre som trin fire vil i kapitel 5 yderligere blive behandlet.

4.4. Identifikation af den overtagende virksomhed⁵⁴

Der skal ved overtagelsesmetoden altid identificeres en overtagende virksomhed. Den overtagende virksomhed karakteriseres som værende den sammensluttede virksomhed, der opnår bestemmende indflydelse over de øvrige sammensluttede virksomheder. IFRS 3 antager således, at der altid er én af virksomhederne i sammenslutningen, der kan identificeres som den overtagende part.

Bestemmende indflydelse (kontrol) karakteriseres som beføjelsen til at styre driftsmæssige og økonomiske beslutninger i andre virksomheder med det formål at opnå fordele af disses aktiviteter. Som udgangspunkt skal det antages, at en sammensluttet virksomhed har opnået en bestemmende indflydelse over en anden sammensluttet virksomhed, når den overtager mere end halvdelen af stemmerettighederne i denne anden virksomhed, medmindre det kan

⁵² Den overtagne virksomhed er den virksomhed, som bliver overtaget i forbindelse med virksomhedssammenslutningen.

⁵³ IFRS 3, afsnit 15.

⁵⁴ Følgende afsnit bygger på IFRS 3, afsnit 17-19.

påvises, at et sådant ejerforhold i det enkelte tilfælde ikke udgør en bestemmende indflydelse.

Til trods for, at der ikke er tale om en overtagelse af mere end halvdelen af stemmerettighederne, kan der alligevel være tale om opnåelse af en bestemmende indflydelse. Ifølge IFRS 3, afsnit 19 (a) - (d), anses bestemmende indflydelse ligeledes for opnået, hvis en virksomhed på baggrund af sammenslutningen opnår: Råderet over mere end halvdelen af stemmerettighederne i en anden virksomhed på baggrund af en aftale med andre investorer,⁵⁵ eller har beføjelse til at styre de økonomiske og driftsmæssige beslutninger som følge af vedtægter eller anden aftale, eller har beføjelse til at udpege eller afsætte flertallet af bestyrelsesmedlemmerne, eller har beføjelsen til at afgive flertallet af stemmerne ved bestyrelsesmøder. Det er tilstrækkeligt, at kun ét af de oplyste kriterier i afsnit 19 er opfyldt, før der er tale om en bestemmende indflydelse ifølge IFRS 3.

4.5. Måling af kostprisen⁵⁶

Ifølge IFRS 3 skal den overtagende virksomhed måle kostprisen for selve virksomhedssammenslutningen som summen af vederlaget, der er erlagt til gengæld for den bestemmende indflydelse over den overtagne virksomhed med tillæg af alle omkostninger, som direkte kan henføres til virksomhedssammenslutningen. Det betalte vederlag er summen på transaktionstidspunktet af dagsværdien af de aktiver, som den overtagende virksomhed overdrager, dagsværdien af forpligtelser den overtagende virksomhed afholder eller påtager sig, eller dagsværdien af egenkapitalinstrumenter den overtagende virksomhed udsteder. Transaktionstidspunktet er det tidspunkt, hvor hver enkelt investering indregnes i den overtagende virksomheds regnskab, hvorimod overtagelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor den bestemmende indflydelse reelt set overgår til den overtagende virksomhed.

Såfremt en virksomhedssammenslutning gennemføres på baggrund af en enkelt transaktion, er transaktionstidspunktet og overtagelsestidspunktet sammenfaldende, eftersom den overtagende virksomhed opnår den faktisk bestemmende indflydelse over den overtagne virksomhed via denne ene transaktion, hvilket ofte er tilfældet. Foretages virksomhedssammenslutningen derimod i flere faser (det vil sige, at der ikke er tale om én transaktion, men flere transaktioner), eksempelvis som det er tilfældet ved successive aktiekøb, er de to tidspunkter ikke sammenfaldende. Transaktionstidspunktet er i disse tilfælde det tidspunkt,

⁵⁵ I modsætning til kriteriet, hvor en virksomhed har et retligt krav på deres bestemmende indflydelse i form af at have overtaget mere end halvdelen af stemmerettighederne i en anden virksomhed, er der her tale om, at virksomheden udelukkende råder over et praktisk stemmeflertal.

⁵⁶ Følgende afsnit bygger på IFRS 3, afsnit 24, 25 og Appendiks A.

hvor hver enkelt investering indregnes i den overtagende virksomheds regnskab. Overtagelsestidspunktet er fortsat det tidspunkt, hvor den overtagende virksomhed opnår bestemmende indflydelse over den overtagne virksomhed.

4.6. Allokering af kostprisen til de overtagne aktiver og forpligtelser

Den overtagende virksomhed skal ifølge IFRS 3 allokere kostprisen på overtagelsestidspunktet på de overtagne identificerbare aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser ved at foretage indregning af disse til dagsværdi i balancen, såfremt de opfylder kriterierne for indregning.⁵⁷

De forskellige indregningskriterier vil kort blive oplistet i det følgende, og der skal således kun ske separat indregning af den overtagne virksomheds aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser, såfremt de på overtagelsestidspunktet opfylder disse indregningskriterier. Indregning af disse elementer skal foretages uanset, om der tidligere har været foretaget indregning i den overtagne virksomheds balance. Beskrivelsen af de forskellige indregningskriterier er alene medtaget som en oplysende del, således der dannes et overblik herover. Der vil i kapitel 5 om opgørelse af goodwillbeløbet ske en mere dybdegående behandling af indregningskriterierne.

Immaterielle aktiver skal kun indregnes særskilt i balancen, såfremt de opfylder følgende kriterier:⁵⁸

- Opfylder definitionen på immaterielle aktiver ifølge IAS 38.
- Dagsværdien kan måles pålideligt.

Andre aktiver ud over immaterielle aktiver skal indregnes separat i balancen, hvis disse opfylder følgende kriterier:⁵⁹

- Det er sandsynligt, at eventuelle fremtidige fordele tilknyttet aktivet vil tilgå den overtagende virksomhed (sandsynlighedskriteriet).
- Dagsværdien af aktivet kan måles pålideligt.
- Hertil kommer naturligvis kravet om at opfylde definitionen på et aktiv.⁶⁰

Der skal udelukkende foretages separat indregning af eventualforpligtelser i balancen, såfremt følgende kriterium er opfyldt:⁶¹

⁵⁷ IFRS 3, afsnit 36.

⁵⁸ IFRS 3, afsnit 37 og 45.

⁵⁹ IFRS 3, afsnit 37.

⁶⁰ Definitionen af et aktiv følger af afsnit 5.2.1.1.

- Dagsværdien af eventualforpligtelsen kan måles på en pålidelig måde.

Kriterierne for særskilt indregning af andre forpligtelser end eventualforpligtelser er som følger:⁶²

- At det er sandsynligt, at der ved indfrielse af forpligtelsen kræves et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer.
- At dagsværdien af eventualforpligtelsen kan måles pålideligt.
- Endvidere skal definitionen på en forpligtelse være opfyldt.

Der er i øjeblikket et ændringsforslag til IFRS 3 i udkast, hvor det foreslås, at sandsynlighedskriteriet og pålidelig måling afskaffes i fremtiden. Såfremt dette forslag vedtages, vil dette i høj grad påvirke indregningen af aktiver og forpligtelser og hermed opgørelse af goodwillbeløbet.⁶³

4.7. Goodwill

I henhold til IFRS 3 skal den overtagende virksomhed på overtagelsestidspunktet indregne goodwill, der er erhvervet i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, som et aktiv. Ved denne første indregning skal goodwill måles til kostpris. Denne kostpris for goodwill opgøres som forskelsbeløbet mellem den overtagende virksomheds kostpris for virksomhedsovertagelsen og dagsværdien for de identificerbare aktiver og forpligtelser.⁶⁴ Goodwill opgøres med andre ord som et residualt beløb. Kostprisen for goodwill erhvervet ved en virksomhedssammenslutning indregnes som et aktiv under immaterielle aktiver i balancen i regnskabet. Opgørelse af goodwillbeløbet behandles yderligere i kapitel 5 i forlængelse af nærværende kapitel.

Ved den efterfølgende behandling af goodwill (efter den første indregning) skal der stadig ske måling til kostpris. Goodwill skal dog som tidligere nævnt ikke længere afskrives, men der skal minimum én gang årligt (eller eventuelt oftere, såfremt der er indikationer på, at goodwillen er værdiforringet) testes for værdiforringelse i overensstemmelse med IAS 36 om værdiforringelse af aktiver.⁶⁵ Er der tale om en værdiforringelse, skal goodwillbeløbet

⁶¹ IFRS 3, afsnit 37 og 47.

⁶² IFRS 3, afsnit 37.

⁶³ Amendments to IFRS 3 Business Combinations, afsnit BC91 samt R&R nr. 11 2005, *Ændring til reglerne om koncernregnskaber og virksomhedssammenslutninger - forslag til ændring IFRS 3 og IAS 27*, side 26.

⁶⁴ IFRS 3, afsnit 51.

⁶⁵ IFRS 3, afsnit 55.

nedskrives til en lavere genindvindingsværdi. Nedskrivningstest i henhold til IAS 36 behandles dybdegående i kapitel 7 og 8.

5. Opgørelse af goodwillbeløbet

Goodwillbeløbet opgøres som en residualpost mellem kostprisen, som den overtagende virksomhed har betalt, og dagsværdien af nettoaktiverne i den opkøbte virksomhed.⁶⁶

Samtlige aktiver og forpligtelser i balancen påvirker således opgørelsen af goodwillbeløbet. IASB fremhæver i IFRS 3 immaterielle aktiver og eventualforpligtelser som væsentlige poster i forbindelse med opgørelse af goodwillbeløbet. IASB er ivrige efter at få indregnet såvel immaterielle aktiver som eventualforpligtelser på overtagelsestidspunktet, hvorfor vi netop i nærværende kapitel ønsker at fokusere på disse poster, når goodwillbeløbets opgørelse skal vurderes.⁶⁷ Endvidere ønsker vi at behandle omstruktureringshensættelser, da disse har gennemgået væsentlige lovændringer, samt minoritetsinteresser, eftersom der er sendt et udkast i høring om ændringer heraf.⁶⁸

Dette kapitel indeholder først en kort behandling af kostprisens påvirkning af goodwillbeløbet. Dernæst følger et afsnit om immaterielle aktiver, herunder indregning, måling samt en vurdering af regnskabsbrugernes informationsværdi. Herefter behandles eventualforpligtelser og omstruktureringshensættelser. Kapitlet afsluttes med det nye forslag om inddragelse af minoritetsinteresser ved opgørelse af goodwillbeløbet.

5.1. Kostprisen for en virksomhedssammenslutning

Opgørelse af goodwillbeløbet påvirkes som nævnt af kostprisen for den overtagne virksomhed. Der kan imidlertid efterfølgende ske ændringer af kostprisen for en overtaget virksomhed. Dette skyldes, at der ved en virksomhedssammenslutning mellem de involverede parter kan foreligge en aftale om, at kostprisen er betinget af fremtidige begivenheder, hvilket påvirker opgørelse af goodwillbeløbet. Reguleringen af kostprisen kan eksempelvis være betinget af, at et datterselskab opnår et bestemt fremtidigt overskud, opretholder en bestemt markedskurs eller opnår en patentgodkendelse.⁶⁹

En sådan regulering skal medtages i opgørelse af kostprisen for den overtagne virksomhed på overtagelsestidspunktet, hvis det er sandsynligt, at betalingen af vederlaget vil blive

⁶⁶ Finans/Invest nr. 7 2002, *Goodwill - tillægger investorerne det værdi?*, side 13.

⁶⁷ Vi er dog opmærksomme på, at de øvrige aktiver og forpligtelser ligeledes kan påvirke opgørelsen af goodwillbeløbet væsentligt, men har valgt at hæfte os ved de nævnte poster.

⁶⁸ Amendments to IFRS 3, afsnit 58.

⁶⁹ IFRS 3, afsnit 33 samt Larsson m.fl., *Regnskabsmæssig behandling af køb og salg af virksomheder*, side 32.

foretaget, og at dette kan måles pålideligt.⁷⁰ IFRS 3 antager, at det under normale omstændigheder er muligt at opgøre reguleringen af kostprisen pålideligt, selvom vurderingen heraf indeholder skønnede værdier. En sådan regulering af kostprisen på overtagelsestidspunktet vil medføre en påvirkning af goodwillbeløbet. Indtræffer de fremtidige begivenheder imidlertid ikke, skal kostprisen efterfølgende reguleres i overensstemmelse hermed.⁷¹

Såfremt betingelserne for indregning ikke er opfyldt for reguleringen af kostprisen på tidspunktet for den første regnskabsmæssige behandling af virksomhedssammenslutningen, skal det betingede vederlag ikke medtages som en del af kostprisen. Er der tale om, at betaling af vederlaget efterfølgende bliver sandsynligt og kan måles pålideligt, skal det betingede vederlag behandles som en regulering til kostprisen, hvilket ligeledes medfører en regulering af goodwillbeløbet.⁷²

I henhold til IFRS 3's regler om regulering af kostprisen, mener vi, at reguleringen af kostprisen kan gå begge veje, det vil med andre ord sige, en betaling fra enten køber til sælger eller fra sælger til køber. Et element, som vi vurderer kan have indflydelse herpå, er, hvorvidt der på det enkelte marked er tale om sælgers eller købers marked. Herved kan der både være tale om en regulering af kostprisen i form af en forøgelse eller et fald. Vi er dog af den overbevisning, at der oftest vil være tale om en efterfølgende yderligere betaling fra køber til sælger, hvilket vi begrundet med, at køber ofte tager en forsigtig vurdering af kostprisen for sammenslutningen, hvorimod sælger har en positiv vurdering. Køber vil således kun betale sælgers højere pris under betingelse af en eller flere fremtidige begivenheder. Dette betyder, at reguleringen af kostprisen på overtagelsestidspunktet i et sådant tilfælde vil medføre en forøgelse af kostprisen, hvorved goodwillbeløbet tilsvarende forøges.

Vi mener, det er hensigtsmæssigt set i forhold til regnskabsbrugernes behov, at der sker regulering af kostprisen på overtagelsestidspunktet, hvis det er sandsynligt, at de fremtidige begivenheder indtræffer, og at der kan ske en pålidelig måling.

⁷⁰ IFRS 3, afsnit 32.

⁷¹ IFRS 3, afsnit 33.

⁷² IFRS 3, afsnit 34.

5.2. Immaterielle aktiver

Såfremt immaterielle aktiver ikke opfylder aktivdefinitionen og de øvrige indregningskriterier, skal værdien ikke særskilt indregnes, men skal derimod indregnes i goodwillbeløbet. I IAS 38 sondres der overordnet mellem andre immaterielle aktiver og goodwill.⁷³

Immaterielle aktiver udgør en større og større andel af virksomhedernes samlede værdier, og hvorvidt der sker en aktivering eller ej af immaterielle aktiver er således af stor betydning for opgørelse af goodwillbeløbet og dermed ligeledes for regnskabsbrugerne ved vurdering af informationerne i regnskaberne.⁷⁴ Der har i praksis været en tendens til, at immaterielle aktiver ikke er blevet indregnet separat fra goodwill, men i stedet er blevet indregnet som en del af goodwillbeløbet, selvom betingelser for separat indregning har været opfyldt.⁷⁵ Eftersom der ofte er store usikkerheder forbundet med værdiansættelsen af immaterielle aktiver, og disse på baggrund heraf indregnes til en lavere eller højere værdi end dagsværdien, påvirker dette ligeledes opgørelsen af goodwillbeløbet. Der er nemlig væsentlig større usikkerhed ved værdiansættelsen af immaterielle aktiver i forhold til de fleste mere håndgribelige aktiver, såsom bygninger og maskiner, eftersom det blandt andet er sjældent, at der eksisterer et aktivt marked for immaterielle aktiver.⁷⁶

Indregning af et immaterielt aktiv kræver ifølge IAS 38 afsnit 18, at aktivet opfylder definitionen på et immaterielt aktiv, samt at indregningskriterierne for immaterielle aktiver er opfyldt. På baggrund heraf, vil vi i det følgende først definere et immaterielt aktiv og dernæst belyse indregningskriterierne for dette. Herefter behandles målingen af de immaterielle aktivers dagsværdi på overtagelsestidspunktet, og efterfølgende belyses, hvorvidt indregning af immaterielle aktiver skaber værdi for regnskabsbrugerne.

⁷³ IAS 38 om immaterielle aktiver trådte i kraft den 31. marts 2004, og danske børsnoterede virksomheder havde pligt til at anvende denne fra 1. januar 2005. IAS 38 skal som udgangspunkt anvendes på immaterielle aktiver erhvervet ved virksomhedssammenslutninger samt på alle øvrige immaterielle aktiver. IAS 38 omhandler kriterier for indregning af immaterielle aktiver herunder goodwill samt måling ved indregning og efterfølgende måling af immaterielle aktiver deriblandt goodwill. IFRS 3 går dog forud for IAS 38 ved uoverensstemmelse jævnfør IAS 38 afsnit 2(f).

⁷⁴ KPMG, *Dansk regnskabspraksis 2004*, side 13-1.

⁷⁵ R&R nr. 10 1997, *Goodwill i forbindelse med virksomhedsovertagelser*, side 16.

⁷⁶ Vi er dog opmærksomme på, at der ved indregning af materielle anlægsaktiver ligeledes kan være store usikkerheder forbundet med værdiansættelsen heraf. Eksempelvis hvis der er tale om en specialfremstillet maskine. Og omvendt kan der være situationer, hvor immaterielle aktiver ikke er forbundet med en høj grad af usikkerhed, eksempelvis hvis der er tale om et patent med fast udløbsdato.

5.2.1. Definition af et immaterielt aktiv

Indregning og identifikation af et immaterielt aktiv kræver først og fremmest, at der er tale om en klar definition på immaterielle aktiver. Et immaterielt aktiv er i henhold til IAS 38 afsnit 8 defineret som:

”et identificerbart ikke-monetært aktiv uden fysisk substans.”

Et immaterielt aktiv adskiller sig således fra materielle aktiver ved at være uden fysisk substans og fra finansielle aktiver ved at være ikke-monetært.⁷⁷

Immaterielle aktiver omfatter varemærker, udgivelsestitler, computersoftware, licenser, patenter, rettigheder, udviklingsprojekter og goodwill med flere. I denne afhandling vil vi fokusere på immaterielle aktiver generelt i forhold til opgørelsen af goodwill, og fokuserer således ikke på de specifikke regelsæt, som regulerer de enkelte typer af immaterielle aktiver.

IASB kræver, at immaterielle aktiver skal være identificerbare. Dette har til formål at adskille disse fra goodwill, hvilket er muligt, da goodwill netop ikke kan identificeres separat.⁷⁸ IASB anser et aktiv for at være identificerbart, når det enten kan udskilles fra virksomheden, eller når aktivet hviler på en kontraktlig eller anden juridisk rettighed. At aktivet kan udskilles vil sige, at aktivet eksempelvis kan sælges eller udlejes selvstændigt eller sammen med andre aktiver, tilknyttede forpligtelser eller tilknyttede kontrakter.⁷⁹ Ved en virksomhedssammenslutning kan det være vanskeligt at identificere immaterielle aktiver, da disse erhverves samlet sammen med de øvrige elementer i den overtagne virksomhed.⁸⁰

5.2.1.1. Definition af et aktiv

Ved opfyldelse af definitionen på et immaterielt aktiv, skal der først tages stilling til, hvorvidt definitionen på et aktiv er opfyldt.⁸¹

⁷⁷ At et immaterielt aktiv er kendetegnet ved at være uden fysisk substans, adskiller dem ikke fra finansielle aktiver (eksempelvis obligationer), hvorfor IAS 38 afsnit 8 medtager ”ikke-monetært”

⁷⁸ IAS 38, afsnit 11. Dette skyldes, at goodwill hverken er udskillelig eller er baseret på en kontraktlig rettighed.

⁷⁹ Et aktiv kan således opfylde kravet om udskillelighed, selvom dette kun kan ske i sammenhæng med et andet aktiv. IAS 38, afsnit 12 samt Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 143.

⁸⁰ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 147.

⁸¹ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 144.

Et aktiv defineres i IAS 38 afsnit 8 som:

”en ressource, som kontrolleres af virksomheden som følge af tidligere begivenheder og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilgå virksomheden”.

En virksomhed har kontrol over et aktiv, hvis den har indflydelse på og adkomst til de fremtidige økonomiske fordele, og hvis virksomheden kan begrænse andres adgang til fordelene tilknyttet aktivet. Ved vurdering af kontrollen ser man ofte på, om der eksisterer en juridisk rettighed, men dette er dog ikke et krav, da det er tilstrækkeligt, at der er en reel råderet over de økonomiske fordele som følger af aktivet i en periode. I forbindelse med en virksomhedssammenslutning er det ikke muligt at indregne udgifter til træning af medarbejdere eller udgifter til opbygning til fornuftige kunderelationer som immaterielle aktiver, medmindre der eksisterer en juridisk rettighed, der sikrer kontrollen over aktivet i fremtiden. Kontrolkriteriet anses nemlig ikke for opfyldt i de nævnte tilfælde, og værdien herfor skal således indgå i goodwillbeløbet.⁸²

Det er endvidere et krav, at fremtidige økonomiske fordele sandsynligvis vil tilgå virksomheden. Disse fremtidige økonomiske fordele kan enten omfatte fremtidig omsætning eller fremtidige omkostningsbesparelser.⁸³

5.2.2. Indregningskriterier for immaterielle aktiver

Kriterierne for indregning af et immaterielt aktiv er som følgende.⁸⁴

- *det er sandsynligt, at de forventede fremtidige økonomiske fordele, som kan henføres til aktivet, vil tilgå virksomheden, og*
- *aktivets kostpris kan måles pålideligt.*

5.2.2.1. Sandsynlighedskriteriet

Sandsynlighedskriteriet anses altid for værende opfyldt, når et immaterielt aktiv erhverves som led i en samlet virksomhedssammenslutning jævnfør IAS 38 afsnit 33.⁸⁵ Dette skyldes,

⁸² Afsnittet bygger primært på IAS 38, afsnit 13-16. Vi har i overensstemmelse med IAS 38 alene valgt at fokusere på kontrol og fremtidig økonomiske fordele i forbindelse med definitionen på et aktiv.

⁸³ IAS 38, afsnit 17.

⁸⁴ IAS 38, afsnit 21(a).

at der i værdiansættelsen af immaterielle aktiver er taget højde for sandsynligheden for, at de forventede fremtidige økonomiske fordele tilknyttet det immaterielle aktiv vil tilgå virksomheden. Kostprisen afspejler således markedets forventninger til værdien af det immaterielle aktiv. Det antages således, at den overtagende virksomhed inden opkøbet af en anden virksomhed har foretaget en vurdering, der viser, at de fremtidige økonomiske fordele som minimum modsvarer den betalte kostpris.⁸⁶

At sandsynlighedskriteriet altid anses for opfyldt i relation til immaterielle aktiver, giver anledning til en vurdering af, om dette er en korrekt antagelse. Er det sikkert, at en del af den samlede betaling for virksomhedssammenslutningen i det hele taget vedrører det pågældende immaterielle aktiv, og at dette repræsenterer fremtidige økonomiske fordele for den overtagende virksomhed? Det, at vi allerede har konstateret, at det pågældende aktiv opfylder den almindelige definition på et aktiv samt er identificerbart, taler for, at virksomheden er overbevist om, at aktivet er et gode og er under dennes kontrol.

5.2.2.2. Måling af dagsværdien af immaterielle aktiver

Da sandsynlighedskriteriet for et immaterielt aktiv, der er erhvervet ved en virksomhedssammenslutning, altid anses for opfyldt, skal det immaterielle aktiv altid indregnes separat, såfremt dagsværdien herfor kan opgøres pålideligt.

Immaterielle aktiver, som er anskaffet som led i en virksomhedssammenslutning, skal ifølge IAS 38 afsnit 24 måles til kostpris ved første indregning, hvor kostprisen er defineret som værende aktivets dagsværdi på overtagelsestidspunktet.⁸⁷

Det anføres i IAS 38, at dagsværdien for immaterielle aktiver normalt kan måles med tilstrækkelig pålidelighed, således der kan ske separat indregning. Der er sågar mulighed for at indregne en gruppe af aktiver i stedet for et enkelt aktiv, såfremt det ikke er muligt at måle dagsværdien pålideligt for enkelte aktiver.⁸⁸ Det er således kun i ganske få tilfælde, hvor det sandsynligvis ikke er muligt at måle dagsværdien pålideligt. Dette er tilfældet, når det immaterielle aktiv er baseret på kontraktlige rettigheder, som enten ikke kan udskilles fra

⁸⁵ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 146 og 147. Eftersom IAS 38s indregningskriterier indeholder et sandsynlighedskriterium jævnfør afsnit 21(a), er der således en uoverensstemmelse i forhold til IFRS 3 afsnit 37(c) ved indregning af immaterielle aktiver, da IFRS 3 ikke behandler sandsynlighedskriteriet. Hertil skal nævnes, at IAS 38 konstaterer, at sandsynlighedskriteriet altid må anses som værende opfyldt i forbindelse med erhvervelser.

⁸⁶ R&R nr. 9 2004, *Immaterielle aktiver*, side 24.

⁸⁷ IAS 38, afsnit 33.

⁸⁸ IAS 38, afsnit 35 og 36.

virksomheden som helhed, eller som kan udskilles, men hvor det pågældende immaterielle aktiv aldrig handles, og hvor der ej heller er mulighed for at etablere et grundlag for at kunne foretage et pålideligt skøn for dagsværdien. Det manglende grundlag for estimering af en dagsværdi kunne eksempelvis skyldes, at de fremtidige pengestrømme knyttet til det immaterielle aktiv er meget usikre.⁸⁹

IASB er i forbindelse med virksomhedssammenslutninger meget ivrig efter at få indregnet så mange immaterielle aktiver i balancen som muligt separat fra goodwillbeløbet, hvorved goodwillbeløbet mindskes.⁹⁰ Dette er til trods for, at måling af dagsværdien af immaterielle aktiver ofte beror på svære og usikre skøn. IASB fastlægger, at denne usikkerhed skal afspejles ved målingen af dagsværdien af de immaterielle aktiver i stedet for at kategorisere tilfældet under upålidelige målinger.⁹¹ Denne ivrighed mener vi i øvrigt kan ses ved IASB's lempelige krav for indregning af immaterielle aktiver. Holdningen er således, at det er bedre at indregne skønnede værdier end slet ikke at indregne.

Den overtagende virksomhed skal værdiansætte dagsværdien for de immaterielle aktiver under henvisning til anførte priser på et aktivt marked. Herved opnås det mest pålidelige skøn over et immaterielt aktiv. Det er dog meget sjældent, at der findes et aktivt marked for immaterielle aktiver, hvilket blandt andet skyldes, at mange immaterielle aktiver er unikke, og værdien heraf kan afhænge af, hvilken sammenhæng de anvendes i, hvorved deres dagsværdier ikke er sammenlignelige fra virksomhed til virksomhed. Når der endelig foretages handler med immaterielle aktiver, sker det ved forhandling mellem individuelle parter, hvor den forhandlede pris ofte ikke er tilgængelig for andre end de involverede parter.⁹²

Eksisterer der ikke et aktivt marked, er dagsværdien for det immaterielle aktiv det beløb, som den overtagende virksomhed ville skulle betale i en handel mellem kvalificerede, indbyrdes uafhængige parter baseret på den bedste til rådighed værende information herom. Når der ikke er tale om et aktivt marked, så skal virksomheden ved estimering af dagsværdien medtage i sin betragtning, hvad resultatet af nylige transaktioner for tilsvarende immaterielle aktiver har været.⁹³

⁸⁹ R&R nr. 9 2004, *Virksomhedssammenslutninger*, side 15.

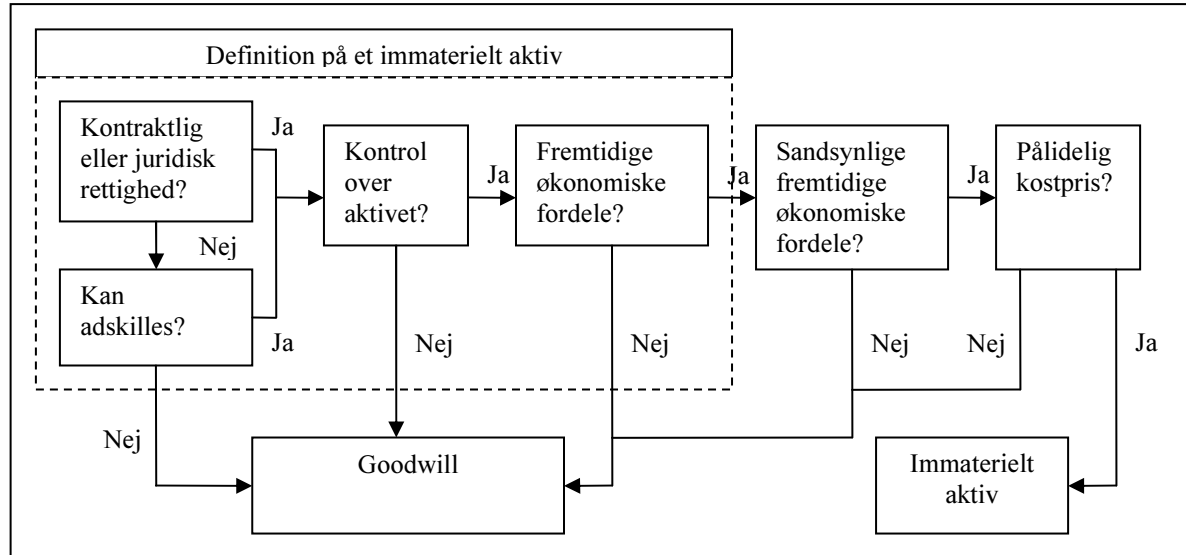
⁹⁰ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 148.

⁹¹ IAS 38, afsnit 35.

⁹² IAS 38, afsnit 78.

⁹³ IAS 38, afsnit 39 og 40.

Det kan således konkluderes, at indregningskriterierne normalt anses for værende opfyldt. Afslutningsvis i dette afsnit vil vi illustrere, hvorvidt immaterielle aktiver skal indregnes særskilt eller indgå som en del af goodwillbeløbet.

Figur 2: Illustration af betingelserne for særskilt indregning af et immaterielt aktiv i balancen.⁹⁴

I de tilfælde, hvor det ikke er muligt at indregne et immaterielt aktiv i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, kræver IFRS 3 afsnit 67 h, at den overtagende virksomhed giver oplysninger om årsagen hertil samt oplysninger om den eventuelle værdi, som i stedet tilregnes goodwill. Dette, mener vi i øvrigt, øger regnskabsbrugernes informationsværdi, da goodwillbeløbet yderligere specificeres, og regnskabsbrugere således får en større indsigt i, hvilke værdier goodwillbeløbet indeholder.

5.2.3. Indregning af immaterielle aktivers værdi for regnskabsbrugere

Vi mener, at det er mere hensigtsmæssigt at få indregnet immaterielle aktiver separat. Ved særskilt indregning fremstår det netop mere præcist for regnskabsbrugere, hvad kostprisen omfatter, og det undgås, at goodwillbeløbet bliver for stort og herved for uigennemsigtigt for regnskabsbrugere.

Der kan dog sættes spørgsmålstegn ved, om de skønnede værdier lever op til kvalitetskravet pålidelighed, eftersom værdiansættelsen af dagsværdien af immaterielle aktiver i høj grad vurderes på skøn udøvet af virksomhedens ledelse. Som tidligere beskrevet kan en information være relevant men samtidig så upålidelig, at medtages den, vil det være vildledende,

⁹⁴ Egen tilvirkning.

hvorved informationen er af ringe værdi for regnskabsbrugeren. Ved at anbefale separat indregning er vi opmærksomme på, at der går på kompromis med kvalitetskravet pålidelighed. Vi mener således, at der går en relevant information tabt, som ville forbedre regnskabsbrugeren forudsætninger for sin økonomiske beslutningstagen, hvis virksomhederne undlader at indregne immaterielle aktiver separat, såfremt det er muligt at opgøre en skønnet dagsværdi.

Det informationssamfund, som vi i dag lever i, omfatter betydelige flere immaterielle aktiver end tidligere, hvorved det er endnu mere aktuelt, at disse værdier synliggøres.

5.2.4. Empirisk undersøgelse af immaterielle aktiver

Vi mener som nævnt, at det er hensigtsmæssigt, at immaterielle aktiver indregnes separat, og at de således ikke indregnes i residualet goodwill. På denne baggrund har vi undersøgt goodwills procentvise andel af de samlede immaterielle aktiver i danske børsnoterede virksomheder, som har aktiveret goodwill jævnfør bilag C, med det formål at belyse, om der i praksis foretages en separat indregning af identificerbare immaterielle aktiver.

Vores empiriske undersøgelse har vist, at i de 24 virksomheder, hvor der er indregnet goodwill, udgør goodwill i gennemsnit 72,5 % af de samlede immaterielle aktiver. En enkelt af disse virksomheder⁹⁵ har ikke indregnet andre immaterielle aktiver end goodwill, mens goodwill for 5 ud af de 24 virksomheder udgør 90 % eller mere af de samlede immaterielle aktiver.⁹⁶ Endvidere er det kun i en af virksomhederne, at summen af øvrige immaterielle aktiver (eksklusiv goodwill) overstiger summen af goodwillbeløbet.⁹⁷ Vi vurderer, at dette kan indikere, at der i praksis ikke foretages en tilstrækkelig indregning af identificerbare immaterielle aktiver.

Denne indikation understøttes blandt andet af Ernst & Young og Ementor Management Consulting i en rapport udarbejdet for Patent- og Varemærkestyrelsen. De fremhæver, at man bør være opmærksom på, at der ved virksomhedsovertagelser ofte sker en samlet vurdering af forskellen mellem den overtagne virksomheds egenkapital og kostprisen, der hermed bliver bogført som goodwill. Der sker således ikke en yderligere opdeling af

⁹⁵ Der er tale om virksomheden Capinordic A/S.

⁹⁶ Dette er tilfældet for følgende virksomheder: Codan A/S, Dalhoff Larsen & Horneman A/S, Danisco A/S, Ebh Bank A/S og Flügger A/S.

⁹⁷ Der er tale om virksomheden Bang og Olufsen A/S.

merværdien i forhold til immaterielle aktiver, hvilket bevirker, at merværdien i praksis ikke knyttes til den fremtidige indtjeningssevnes enkelte elementer.⁹⁸

Vi er opmærksomme på, at vi ikke ud fra vores begrænsede undersøgelse kan konkludere, at der indregnes for få særskilte immaterielle aktiver i balancen. Dataene kan reelt afspejle et korrekt billede af virksomhedernes fordeling mellem henholdsvis goodwill og immaterielle aktiver. Vi finder det dog bemærkelsesværdigt, at goodwill udgør en så stor gennemsnitlig procentdel i de behandlede årsregnskaber, hvilket kan tyde på, at der burde være indregnet flere immaterielle aktiver særskilt. Denne påstand kan vi naturligvis ikke verificere.

Der kan endvidere stilles spørgsmålstejn ved pålideligheden ved udregning af fordelingsprocenten mellem goodwill og immaterielle aktiver, eftersom samtlige immaterielle aktiver omfattes. Dette betyder, at der lige så vel kan være tale om værdier fra separat erhvervede immaterielle aktiver som værdier fra immaterielle aktiver erhvervet i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, hvilket naturligvis skal tages i betragtning.

Det er kritisabelt, såfremt identificerbare immaterielle aktiver indregnes i goodwillbeløbet i stedet for at blive indregnet særskilt. Hvad grunden kan være hertil er uklart, men en af årsagerne kan være, at værdiansættelse af de overtagne immaterielle aktiver kan være problematisk. Som allerede nævnt eksisterer der sjældent et aktivt marked for immaterielle aktiver, hvorfor det er nødvendigt, at regnskabsaflæggeren anvender alternative værdiansættelsesmetoder til måling af de overtagne immaterielle aktiver. Dette kan i sig selv være en problemstilling, såfremt virksomheden eksempelvis ikke har erfaring hermed.

På baggrund af de beskrevne og diskuteret elementer for immaterielle aktiver kan vi konkludere, at indregning af immaterielle aktiver påvirker opgørelsen af goodwillbeløbet. Det er vores opfattelse, at det er mest retvisende at indregne immaterielle aktiver separat, såfremt det er muligt at skønne en pålidelig dagsværdi.

5.3. Eventualforpligtelser

I forbindelse med opgørelse af goodwillbeløbet er der ved overgangen til IFRS 3 sket en ændring i forhold til behandlingen af eventualforpligtelser. Efter IFRS 3 skal overtagne eventualforpligtelser nu værdiansættes særskilt og indregnes i balancen, når dagsværdien kan måles pålideligt, hvilket ikke tidligere har været muligt.⁹⁹

⁹⁸ E&Y, *Styring af værdiansættelse af patenter og varemærker*, side 14 og 15.

⁹⁹ I henhold til RV 18 eller den tidligere gældende regnskabsstandard, IAS 22, kan der ikke ske indregning af eventualforpligtelser i forbindelse med en virksomhedssammenslutning.

En eventualforpligtelse defineres jævnfør IFRS 3 appendiks A som:

*” (a) en mulig forpligtelse, der hidrører fra tidligere begivenheder, hvis eksistens kun kan bekræftes ved, at der indtræffer eller ikke indtræffer en eller flere usikre fremtidige begivenheder, som ikke er under virksomhedens fulde kontrol, eller
(b) en aktuel forpligtelse, der hidrører fra tidligere begivenheder, men som ikke er indregnet, idet:
(i) det ikke er sandsynligt, at indfrielse af forpligtelsen vil kræve et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer, eller
(ii) forpligtelsens størrelse ikke kan måles med tilstrækkelig pålidelighed.”*

En eventualforpligtelse kan eksempelvis omfatte en eventuel erstatning som følge af en retssag, som den overtagne virksomhed inden overtagelsen er involveret i, og som dermed kan blive en forpligtelse for den overtagende virksomhed efter overtagelsen.

5.3.1. Indregning af eventualforpligtelser

I forbindelse med allokering af kostprisen ved en virksomhedssammenslutning skal der ske separat indregning af eventualforpligtelser som en forpligtelse. Dette er under betingelse af, at dagsværdien af eventualforpligtelsen kan måles pålideligt jævnfør IFRS 3 afsnit 47. Såfremt dagsværdien ikke kan opgøres pålideligt, påvirkes i stedet goodwillbeløbet, og det kræves i et sådant tilfælde, at den overtagende virksomhed giver oplysninger i henhold til IAS 37 om eventualforpligtelsen.¹⁰⁰ Ved indregning af eventualforpligtelser, som opfylder kriteriet herfor, skal den overtagende virksomhed anvende det beløb, som en tredjepart ville opkræve for at påtage sig disse eventualforpligtelser.¹⁰¹

De indregnede overtagne eventualforpligtelser er ikke omfattet af IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets, men IFRS 3 kræver dog alligevel, at der skal

¹⁰⁰ IFRS 3, afsnit 47. Der skal, ifølge IAS 37 afsnit 86, for hver kategori af eventualforpligtelser gives oplysninger om arten af eventualforpligtelsen, og såfremt det er muligt, skal der desuden gives et skøn over den økonomiske virkning. Derudover skal der gives en indikation af usikkerheden omkring den beløbsmæssige størrelse og træktidspunktet samt oplysninger om sandsynligheden for en eventuel godtgørelse. De omtalte oplysninger skal dog ikke gives, hvis det er meget usandsynligt, at der vil ske et træk på de økonomiske ressourcer.

¹⁰¹ IFRS 3, appendiks B, afsnit B16(l).

gives de i IAS 37 afsnit 84 og 85 krævede oplysninger for hver kategori af eventualforpligtelser.¹⁰²

Der stilles ikke krav om, at sandsynlighedskriteriet skal være opfyldt, førend der kan foretages indregning af overtagne eventualforpligtelser i balancen. Dette betyder, at det for indregning af eventualforpligtelser ikke nødvendigvis skal være sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå virksomheden. I stedet skal der ved opgørelsen af værdien af en eventualforpligtelse tages hensyn til samtlige forventninger til mulige udfald af forpligtelsen, og opgørelsen skal ikke kun baseres på den mest sandsynlige pengestrøm eller den forventede maksimale eller minimale pengestrøm. Det vil med andre ord sige, at den overtagende virksomhed kun må indregne det beløb, der svarer til graden af sandsynligheden for, at forpligtelsen opstår. Eksempelvis må den overtagende virksomhed udelukkende indregne 20 % af eventualforpligtelsen, såfremt det er 20 % sandsynligt, at forpligtelsen vil opstå.¹⁰³

5.3.2. Goodwillbeløbets informationsværdi ved indregning

Efter vores opfattelse øger indregning af eventualforpligtelser ved virksomhedssammenslutninger generelt regnskabsbrugernes informationsværdi, eftersom eventualforpligtelserne direkte fremgår af overtagelsesbalancen, og regnskabsbrugerne således har indsigt i virksomhedens eventuelle fremtidige omkostninger og mulighed for at kalkulere hermed.

Efter overgangen til IFRS 3 er der uoverensstemmelse mellem behandlingen af erhvervede eventualforpligtelser som følge af en virksomhedssammenslutning og behandlingen af ikke-erhvervede eventualforpligtelser gennem virksomhedens løbende drift, da det ikke er tilladt at foretage indregning af ikke-erhvervede eventualforpligtelser jævnfør IAS 37. Denne uoverensstemmelse forringer sammenligningsmulighederne blandt virksomhederne.

Vi ønsker endvidere at kommentere på sandsynlighedskriteriet. For andre forpligtelser er der krav om opfyldelse af sandsynlighedskriteriet, førend der kan ske indregning. Vi mener ikke, det er retvisende, at der ved en eventualforpligtelse er mulighed for at indregne den andel, der svarer til sandsynligheden for, at eventualforpligtelsen opstår i fremtiden, eksempelvis 20 % sandsynlighed, eftersom forpligtelsen således med 80 % sandsynlighed ikke vil blive aktuel. Såfremt eventualforpligtelsen rent faktisk opstår, vil forpligtelsen ikke svare til det indregnede beløb på 20 %, hvilket ej heller er retvisende for regnskabsbrugerne. Vi er derfor

¹⁰² IFRS 3, afsnit 50.

¹⁰³ IFRS 3, Appendiks B, afsnit B16(l) og Deloitte, *IFRS Introduktion til de internationale regnskabsstandarder - med fokus på goodwill, immaterielle aktiver og nedskrivningstest*, side 5.

af den holdning, at der enten bør indregnes den samlede værdi af eventualforpligtelsen, eller der slet ikke bør ske indregning. Ved kun at indregne en andel, gives der ikke de rette informationer til brugerne, og vi mener, at oplysninger om eventualforpligtelsen uden indregning giver en bedre information for regnskabsbrugerne, når sandsynligheden for at forpligtelsen vil opstå i fremtiden er meget lille. Indregning i et sådant tilfælde vil efter vores opfattelse ikke give det rette goodwillbeløb.

På baggrund af ovenstående gennemgang mener vi, at indregningen af eventualforpligtelser set fra regnskabsbrugernes synsvinkel er hensigtsmæssig i forbindelse med opgørelse af goodwillbeløbet ved virksomhedssammenslutninger, men vi er dog af den holdning, at det ikke er retvisende blot at indregne en procentdel af eventualforpligtelsen. Indregning bør i stedet ske til den fulde værdi eller slet ikke ske.

5.4. Omstrukturingshensættelser

Indregning af omstrukturingshensættelser påvirker goodwillbeløbets størrelse, eftersom indregning af disse forøger de samlede forpligtelser og dermed reducerer nettoaktiverne, hvilket bevirker, at det samlede goodwillbeløb stiger. En omstrukturering defineres som en fra ledelsens side kontrolleret og planlagt proces, der væsentligt ændrer omfanget af virksomhedens forretningsområde eller måden, hvorpå forretningsområdet drives. Som eksempel kan nedlukning af afdelinger eller flytning af aktiviteter nævnes.¹⁰⁴

Ved indførelsen af IFRS 3 skete der en ændring med hensyn til indregning af omstrukturingshensættelser ved virksomhedssammenslutninger. Tidligere var der ifølge IAS 22 en begrænset mulighed for at indregne hensættelser til omstruktureringer, selvom disse ikke på overtagelsestidspunktet udgjorde en reel forpligtelse for den overtagne virksomhed.¹⁰⁵ Der skulle dog være visse betingelser opfyldt, før der kunne ske indregning i henhold til IAS 22. Der skulle forinden eller på overtagelsestidspunktet være udarbejdet en overordnet plan over omstruktureringen samt gives besked til de ifølge planen berørte personer. Endvidere skulle virksomheden senest tre måneder efter overtagelsen udarbejde en detaljeret plan over omstruktureringen jævnfør IAS 22 afsnit 31. Disse omstrukturingshensættelser skulle dog tilbageføres, såfremt planen ikke som forventet blev gennemført inden for den planlagte tidsramme, eller såfremt der opstod begrænsninger for gennemførelsen. En sådan tilbageførsel skulle indregnes i goodwillbeløbet.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 218.

¹⁰⁵ IAS 22, afsnit 31.

¹⁰⁶ IAS 22, afsnit 30 og 75.

Der kan ifølge IFRS 3 som udgangspunkt ikke indregnes omstruktureringshensættelser, som den overtagende virksomhed planlægger at foretage i fremtiden for de sammensluttede virksomheder.¹⁰⁷ Som undtagelse til denne hovedregel gælder, at der skal indregnes omstruktureringshensættelser i den overtagende virksomhed, såfremt disse forud for overtagelsen er indregnet som en eksisterende omstruktureringshensættelse i den overtagne virksomhed i overensstemmelse med reglerne i IAS 37.¹⁰⁸

Der kan ifølge IAS 37 afsnit 14 udelukkende ske indregning af omstruktureringshensættelser i den overtagne virksomhed, såfremt der er tale om en aktuel forpligtelse som følge af en tidligere begivenhed, hvor det er sandsynligt, at indfrielsen af denne forpligtelse vil bevirke et træk på de økonomiske ressourcer, og at størrelsen af forpligtelsen kan skønnes pålideligt. Derudover kræver IAS 37, at der er udarbejdet en detaljeret plan for omstruktureringen, og der er givet de berørte personer en berettiget forventning om gennemførelse af planen.¹⁰⁹ Dette medfører eksempelvis, at fratrædelsesgodtgørelse til de medarbejdere, der afskediges som følge af en eventuel nedlægning af en aktivitet i forbindelse med virksomhedssammenslutningen, ikke må hensættes, medmindre nedlukningen senest er vedtaget og offentliggjort ved overtagelsen.¹¹⁰

Er omstruktureringsplanens gennemførelse betinget af, at der sker en overtagelse, må den potentielle omstrukturering jævnfør IFRS 3 afsnit 43 samt afsnit BC110 ikke betragtes som en forpligtelse for den overtagne virksomhed, eftersom denne ikke har kontrollen over den fremtidige begivenhed. Derfor må omstruktureringen på baggrund heraf ikke indregnes som en forpligtelse for den overtagende virksomhed i forbindelse med allokering af kostprisen for virksomhedssammenslutningen.

Som følge af denne ændring af indregning af omstruktureringshensættelser er der bragt overensstemmelse mellem den regnskabsmæssige behandling af omkostninger til omstruktureringer, uanset om omstruktureringen sker som følge af en virksomheds- overtagelse eller gennem en virksomheds løbende drift.¹¹¹

¹⁰⁷ Deloitte, *IFRS introduktion til de internationale regnskabsstandarder - med fokus på goodwill, immaterielle aktiver og nedskrivningstest*, side 5.

¹⁰⁸ IFRS 3, afsnit 41(a).

¹⁰⁹ IAS 37, afsnit 72.

¹¹⁰ Inspi nr. 3 2003, *Virksomhedssammenslutninger - ED 3: Udkast til ny international regnskabsstandard*, side 3.

¹¹¹ Inspi nr. 3 2003, *Virksomhedssammenslutninger - ED 3: Udkast til ny international regnskabsstandard*, side 3 og 4.

Modsat kan det fremhæves, at de skærpede krav til indregning af omstruktureringshensættelser i dag bevirker, at goodwillbeløbet bliver mindre, da der alt andet lige indregnes færre omstruktureringshensættelser end under de tidligere mere lempelige krav. Såfremt den overtagende virksomhed forventer, at en fremtidig omstrukturering vil skabe fordele, men denne omstrukturering dog ikke opfylder kriterierne for indregning heraf, kan det diskuteres, om der i dag er tale om for skærpede krav.

Vi er af den overbevisning, at det bedste for regnskabsbrugerne er, at den aktuelle værdi på balancedagen afspejles, således der kun indregnes de omstruktureringshensættelser, der er besluttet på overtagelsestidspunktet, hvilket er i overensstemmelse med de nye regler.

5.5. Minoritetsinteresser

Der har gennem tiden ikke været særlig stor fokus på minoritetsinteresser, da minoritetsinteresser som oftest ikke påvirker årsregnskabet betydeligt.¹¹² Der er dog et forslag om ændring af IFRS 3's behandling af minoritetsinteresser i udkast, hvor det forslås, at minoritetsinteressernes andel af goodwill medtages i det totale goodwillbeløb ved opgørelse af goodwillbeløbet som følge af virksomhedssammenslutninger.¹¹³ Dette afsnit er alene medtaget som et oplysende afsnit for at gøre læseren opmærksom på forslaget, og vi vil derfor ikke gå i dybden med denne ændring.

I dette afsnit sammenholdes den nugældende IFRS 3's behandling af minoritetsinteresser med forslagets behandlingsmåde af minoritetsinteresser. Først vil vi beskrive de to behandlingsmåders koncernopfattelse, hvorefter vi via et eksempel vil illustrere forskellene ved de to metoder i forbindelse med opgørelse af goodwill. Sluttelig vil vi belyse, hvilken betydning en eventuel ændring vil få i forbindelse med den regnskabsmæssige behandling goodwill.

5.5.1. Overtagelsesvarianter

Der eksisterer inden for overtagelsesmetoden fire varianter af koncernopfattelser, henholdsvis den snævre ejeropfattelse, moderselskabsopfattelsen, den modificerede moderselskabsopfattelse og enhedsopfattelsen. Den nugældende IFRS 3 svarer til den modificerede moderselskabsopfattelse, mens de forslåede ændringer svarer til enhedsopfattelsen, hvorfor vi udelukkende behandler disse to opfattelser i det følgende.

¹¹² R&R nr. 11 2003, *Virksomhedssammenslutninger - udvalgte problemstillinger*, side 9.

¹¹³ Exposure draft of proposed amendments to IFRS 3, afsnit 49.

Den modificerede moderselskabsopfattelse er en mellemopfattelse mellem ejeropfattelsen, der alene ønsker at vise moderselskabets ejere, hvad de ejer og hvad de tjener, og enhedsopfattelsen. Ved den modificerede moderselskabsopfattelse forsøger man at opgøre de forskellige grupper af ejeres kapitalandele på en ensartet måde, men det primære formål er dog stadig at udarbejde koncernregnskaber for majoriteten.¹¹⁴

Ved enhedsopfattelsen behandles minoriteten og majoriteten regnskabsmæssigt ens, hvilket medfører, at goodwill også tilregnes minoritetens forholdsmæssige andel. Minoriteten tilregnes helt det samme goodwillbeløb som efter den modificerede moderselskabsopfattelse, men forskellen ligger i, at goodwillbeløbet tilknyttet minoriteten vises i totalbeløbet for goodwill, således at totalbeløbet bliver højere.¹¹⁵

For at illustrere de to opfattelser i forhold til goodwillbeløbet, har vi valgt at medtage et eksempel.¹¹⁶

A køber 80 % af B for 4.400, hvor dagsværdien er 4000.

Den modificerede moderselskabsopfattelse:

Goodwill:	kostpris – (80% af Bs nettoaktiver)	
	\Downarrow 4.400 – (80 % af 4.000)	= 1.200

Enhedsopfattelsen:

Goodwill:		
- Majoritet (80%)	\Downarrow kostpris – (80% af Bs nettoaktiver)	
	4.400 – (80 % af 4.000)	= 1.200
- Minoritet (20%)	\Downarrow kostpris – (20% af Bs nettoaktiver)	
	4.400 – (20 % af 4.000)	= 300
I alt		= 1.500

Ud fra dette kan vi konkludere, at IFRS 3's forslag til ændringer, hvor minoritetsinteresser behandles på lige fod med majoriteten, vil påvirke opgørelsen af goodwill. Det er kun totalgoodwillen der forøges ved denne ændring, og majoriteten tilregnes således det samme goodwillbeløb som efter de gældende regler. Vi vil i det følgende diskutere

¹¹⁴ Fredslund Møller og Rasmussen, *Regnskabsloven*, side 235-237.

¹¹⁵ Fredslund Møller, *Introduktion til koncernregnskaber*, side 93 og 94.

¹¹⁶ Egen tilvirkning.

regnskabsbrugernes informationsværdi i forhold til den modificerede moderselskabsopfattelse og enhedsopfattelsens opgørelse af goodwillbeløbet.

5.5.2. Regnskabsbrugernes informationsværdi

Baggrunden for at IASB foreslår de beskrevne ændringer er, at regnskabsbrugerne efter deres overbevisning får øget informationsværdi, når virksomheden ses som en fuldstændig enhed. Et andet argument er, at når goodwill accepteres som et aktiv, bør al goodwill indregnes som et aktiv, uanset om andelen tilhører minoriteten, eftersom virksomheden som helhed kontrollerer denne goodwill.¹¹⁷ Det skal hertil bemærkes, at fem IASB-medlemmer var uenige i den forslåede behandling af goodwill, eftersom de ikke mener, at virksomheden har kontrollen over minoritetens andel.¹¹⁸

Minoritetsaktionærernes informationsværdi i forbindelse med opgørelse af goodwillbeløbet, mener vi stort set, er den samme ved de to opfattelser, da goodwillbeløbet udgør den sammen værdi, uafhængig af hvilken opfattelse der anvendes. Minoritetsaktionærernes andel af goodwill fremgår ikke direkte ved nogle af opfattelserne. Det mest optimale for minoritetsaktionærerne vil således være, hvis der blev lavet selvstændige opgørelser over deres andele.¹¹⁹

Majoritetens informationsværdi opfyldes efter vores mening bedst ved den modificerede moderselskabsopfattelse, da det her er majoritetens og kun majoritetens andel af goodwill der oplyses.

For kreditorer samt andre udefrakommende regnskabsbrugere er informationsværdien efter vores opfattelse generelt bedre ved enhedsopfattelsen, da man her kan se hele goodwillbeløbet for virksomheden, men for disse regnskabsbrugere har goodwillbeløbet ikke førsteprioritet ved vurdering af regnskabet informationsværdi.

Vi mener generelt ikke, at denne ændring af opgørelse af goodwillbeløbet vil få den store betydning for regnskabsbrugernes informationsværdi, eftersom vi antager, at de fleste regnskabsbrugere kan gennemskue forskellen mellem de to opgørelsesmetoder, hvorfor disse to metoder kan dække det samme informationsbehov.

¹¹⁷ Amendments to IFRS 3, afsnit BC134-138.

¹¹⁸ Amendments to IFRS 3, afsnit AV1-AV7.

¹¹⁹ Fredslund Møller og Rasmussen, *Regnskabsloven*, side 238.

5.6. Delkonklusion

På baggrund af ovenstående kapitel kan vi konkludere, at samtlige overtagne aktiver og forpligtelser samt kostprisen har indflydelse på opgørelse af goodwillbeløbet, eftersom goodwillbeløbet udgør forskellen mellem kostprisen for virksomhedssammenslutningen og de overtagne identificerbare nettoaktiver, og således er et residualt beløb.

Det kan mellem de involverede parter være aftalt, at kostprisen er betinget af fremtidige begivenheder. Såfremt det er sandsynligt, at disse betingede fremtidige begivenheder indtræffer, og at disse kan måles pålideligt, skal kostprisen på overtagelsestidspunktet reguleres, hvorved der sker en påvirkning af goodwillbeløbet. Denne hensynstagen til fremtidige begivenheder er efter vores opfattelse hensigtsmæssig i forbindelse med opgørelse af goodwillbeløbet.

Indregning af immaterielle aktiver er væsentlig ved opgørelse af goodwillbeløbet. For at et immaterielt aktiv kan indregnes, kræves der identificerbarhed, kontrol, resultat af tidligere begivenheder, forventet fremtidige økonomiske fordele samt en pålidelig måling. Såfremt ét af disse kriterier ikke er opfyldt, skal værdien i stedet indgå i goodwillbeløbet. Trods målingen af disse immaterielle aktiver er baseret på skøn, er vi af den holdning, at det er relevant for regnskabsbrugerne, at immaterielle aktiver indregnes, således at værdierne henføres til særskilte enheder i stedet for at goodwillbeløbet forøges.

Ifølge IFRS 3 må den overtagende virksomhed indregne en andel af eventualforpligtelser svarende til graden af sandsynligheden for, at denne eventualforpligtelse vil opstå. Vi er af den holdning, at eventualforpligtelser enten bør indregnes til den fulde forventede værdi, eller at der slet ikke bør ske indregning. Hvorvidt der skal ske indregning, bør efter vores mening afhænge af graden af sandsynligheden for, at eventualforpligtelsen vil opstå.

Indregning af omstrukturingshensættelser påvirker ligeledes opgørelse af goodwillbeløbet. Ifølge IFRS 3 må den overtagende virksomhed udelukkende indregne omstrukturingshensættelser, såfremt disse inden overtagelsen var besluttet og offentliggjort i den overtagende virksomhed, hvorved goodwillbeløbet kun påvirkes af de på overtagelsestidspunktet bestemte begivenheder. Dette mener vi medvirker til at give et retvisende billede af goodwillbeløbet.

IASB's nye udkast til IFRS 3 om indregning af minoritetsinteressernes andel af goodwillbeløbet påvirker naturligvis størrelsen af goodwillbeløbet. Vi mener dog ikke, at denne ændring vil få den store betydning for hensigtsmæssigheden af goodwillbeløbet.

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at vi anser det for hensigtsmæssigt, at der fordeles så meget som muligt af kostprisen på de identificerbare overtagne aktiver og forpligtelser, der eksisterer på overtagelsestidspunktet.

6. Indregning og måling af goodwill

Efter at have defineret goodwill og behandlet hvorledes goodwill opgøres, vil dette kapitel omhandle indregning og måling af goodwill. Der har gennem den senere tid været mange lovændringer, som har påvirket behandlingen af goodwill, og der har således været stor fokus på begrebet goodwill. Der eksisterer stadig i praksis en vis uenighed om, hvorvidt goodwill bør indregnes og efterfølgende behandles, selvom standardudstederne er nået til en vis enighed omkring disse problemstillinger. Denne uenighed har givet udslag i en del kritik af IASB's behandlingsmåde af goodwill.

I dette kapitel vil vi indledningsvis definere begrebet goodwill, herunder hvad IASB betragter som værende en del af goodwillbeløbet. Herefter behandles indregningskriterierne for goodwill, hvor der vil blive fokuseret på diskussionen om, hvorvidt goodwill opfylder definitionen på et aktiv. Indregningskriteriet pålidelig måling vil kort blive behandlet. Dernæst følger en kort beskrivelse af de forskellige metoder for den regnskabsmæssige behandling af goodwill samt en analyse af argumenter for og imod aktivering og straksafskrivning. På baggrund heraf vil vi vurdere, hvilken metode vi anser som værende den mest ideelle set i forhold til regnskabsbrugernes synsvinkel. Sluttelig vil vi i dette kapitel diskutere den regnskabsmæssige behandling af internt oparbejdet goodwill.

Nogle virksomheder vælger at kombinere metoderne for regnskabsmæssig behandling af goodwill. Vi har dog valgt at afgrænse os fra at behandle kombinationer af metoderne.¹²⁰

6.1. Hvad er goodwill?

Goodwill defineres teoretisk som ”den overnormale indtjeningsevne, nogle virksomheder er i stand til at præstere, og teoretisk måles goodwill til kapitalværdien af den overnormale del af indtjeningen(...)De indregnede nettoaktiver repræsenterer i princippet et estimat af kapitalværdien af en virksomheds normalforrentning, mens helhedsværdien i princippet står for kapitalværdien af den samlede forrentning. Forskellen, goodwill, svarer derefter til kapitalværdien af den overnormale forrentning.”¹²¹

I praksis udgør goodwill som tidligere nævnt en forskelsværdi mellem kostprisen for den overtagne virksomhed og dagsværdien for den overtagne virksomheds identificerbare

¹²⁰ Eksempelvis har ISS i perioder valgt at kombinere metoderne straksafskrivning over egenkapitalen og aktivering og afskrivninger jævnfør artiklen Finans Invest nr. 7 2002, *Goodwill - tillægger investorerne det værdi?*, side 13.

¹²¹ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 204.

nettoaktiver på overtagelsestidspunktet. Denne forskelsværdi bliver ikke synlig på andre tidspunkter end ved selve overtagelsen. Denne problematik er en af årsagerne til, at indregning af goodwill diskuteres meget i praksis.¹²²

Goodwill kan blandt andet bestå af:

- en stor kundeportefølje
- intern viden
- virksomheden og dens produkters omdømme
- højt kvalificerede medarbejdere
- fremtidig vækstpotentiale og indtjeningspotentiale
- en gunstig markedsposition

Generelt omfatter goodwill alle uidentificerbare faktorer, der er med til at skabe den omtalte merværdi samt alle aktiver og forpligtelser, der ikke opfylder indregningskriterierne.

Goodwill kan inddeles i to typer, henholdsvis internt oparbejdet goodwill og erhvervet goodwill. Internt oparbejdet goodwill er eksempelvis udgifter, som en virksomhed har afholdt til uddannelse eller teambuilding af medarbejderne, eller udgifter anvendt til at positionere sit varemærke med. Selvom disse udgifter er afholdt med det formål at skabe fremtidige økonomiske fordele, opfylder de ikke indregningskriterierne for goodwill. Lovgivningsmæssigt er der en klar holdning til, at internt oparbejdet goodwill ikke må indregnes.¹²³ Vi vil i nærværende afhandling, medmindre andet oplyses, udelukkende behandle erhvervet goodwill.

6.1.1. Kernegoodwill

I dette afsnit vil vi behandle, hvilke værdier goodwillbeløbet indeholder, hvilket IASB i øvrigt betegner som kernegoodwill. Når goodwill måles som et residualt beløb, kan goodwill ifølge IASB opdeles i følgende fire komponenter jævnfør IFRS 3 afsnit BC130:

1. Dagsværdien af den overtagne virksomheds værdi som 'going concern'. Going concern-elementet repræsenterer muligheden for den overtagne virksomheds evne til at tjene overnormal profit ved at anvende nettoaktiverne samlet i stedet for separat. Denne værdi stammer fra muligheden for at tjene overnormal profit ved synergier

¹²² Tiffin, *The complete guide to international financial reporting standards*, side 168 samt R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 29.

¹²³ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 155.

mellem de overtagne nettoaktiver samt ved andre faktorer som monopollignende tilstande eller væsentlige barrierer for indtræden på markedet.

2. Dagsværdien af de forventede synergier og andre fortjenester ved at kombinere den overtagne virksomheds aktiver med den overtagende virksomheds.
3. Overbetaling fra den overtagende virksomhed.
4. Fejl i måling af dagsværdien for omkostningerne ved virksomhedsovertagelsen eller fejl i måling af den overtagne virksomheds identificerbare aktiver og forpligtelser. Eller hvis det i andre regnskabsstandarder accepteres, at måling af identificerbare termer sker til en anden værdi end dagsværdi.

IASB beskriver komponent et og to som kernegoodwill.¹²⁴ Vi er enige i, at det er fornuftigt at betale en merpris for disse komponenter. IASB betragter derimod ikke komponent tre og fire som en del af goodwill og mener heller ikke, at disse komponenter udgør et aktiv. Vi opfatter ej heller disse to komponenter som værende en del af kernegoodwill, da overbetaling og fejl ikke har relation til den reelle goodwillværdi. Komponent tre kan skyldes flere forhold, eksempelvis fejlskøn af den overtagne virksomheds indtjeningspotentiale eller personlige motiver hos enten køber eller sælger.¹²⁵ Den sidste del af komponent fire betragter vi som et generelt forbehold for, at der måles til andre værdier end dagsværdien, og en accept af, at man ikke er nået så langt i processen om at afspejle de reelle værdier i regnskabet, som vi antager, det oprindeligt var hensigten.¹²⁶ Når vi efterfølgende i nærværende afhandling anvender begrebet goodwill, dækker dette over begrebet kernegoodwill.

6.2. Indregning af goodwill

IFRS 3 kræver, jævnfør afsnit 51, at den overtagende virksomhed på overtagelsestidspunktet skal:

¹²⁴ IFRS 3, afsnit BC131.

¹²⁵ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 205.

¹²⁶ FASB opererer med yderligere to komponenter, når der i praksis tales om goodwill, henholdsvis forskellen mellem den overtagne virksomheds dagsværdier og dens bogførte værdier på overtagelsestidspunktet samt dagsværdien af andre nettoaktiver, der ikke er indregnet af den overtagne virksomhed på overtagelsestidspunktet. FASB betragter dog ikke disse to komponenter som en del af goodwill, og mener ligesom IASB, at kernegoodwill består af de to første beskrevne komponenter. Jævnfør FAS 141, afsnit B102-B106 og R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 21 og 22.

- ”Indregne goodwill, som er erhvervet ved en virksomhedssammenslutning, som et aktiv, og
- første gang måle denne goodwill til kostpris, hvilket er det beløb, hvormed kostprisen for virksomhedssammenslutningen overstiger den overtagende virksomheds andel af nettodagsværdien af de identificerbare aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser.”

Eftersom goodwill skal indregnes som et aktiv ved virksomhedssammenslutninger, afhænger den regnskabsmæssige behandling af goodwill i væsentlig grad af, hvorvidt goodwill kan betragtes som værende et aktiv. Derfor vil vi i det følgende afsnit belyse og vurdere, hvorvidt goodwill opfylder definitionen på et aktiv.

6.2.1. Opfylder goodwill definitionen på et aktiv?

Definitionen på et aktiv kræver, at goodwill er en ressource, der kontrolleres af virksomheden som følge af tidligere begivenheder, samt at der fra goodwill kan forventes at tilgå virksomheden fremtidige økonomiske fordele jævnfør afsnit 5.2.1.1.

Det har i praksis gennem tiden været diskuteret, om goodwill opfylder denne definition. IASB og FASB er nået frem til, at goodwill opfylder definitionen på et aktiv, men der findes stadig en del, som ikke er enige i denne betragtning. FASB fastslår i diskussionen om goodwill er et aktiv, at goodwill fremstår mere usikkert ved klassifikationen af et aktiv i forhold til øvrige aktiver, men at der klart eksisterer fremtidige økonomiske fordele tilknyttet goodwill, og at goodwill derfor bør betragtes som et aktiv. Et andet væsentligt argument for at goodwill efter FASB opfylder definitionen på et aktiv er, at det ikke længere er krævet, at aktiver skal være udskillelige.¹²⁷ IASB konkluderer, at goodwill fremgår mest troværdigt ved at indgå som et aktiv i stedet for at betragte goodwill som en udgift, selvom goodwill ikke selvstændigt kan identificeres.¹²⁸ En anden væsentlig grund til at standardudstederne betragter goodwill som et aktiv er, at definitionen på et aktiv ikke udelukker synergieffekten mellem flere indregnede aktiver.¹²⁹

Vi vil i det følgende diskutere, om goodwill opfylder definitionen på et aktiv ved at gennemgå de enkelte dele i definitionen, henholdsvis ressource, kontrol, resultat af tidligere begivenheder og fremtidige økonomiske fordele.

¹²⁷ FAS 141, afsnit B119.

¹²⁸ IFRS 3, afsnit BC135 samt R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 23.

¹²⁹ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 205.

6.2.1.1. Ressource

En ressource kan for en virksomhed betragtes som en faktor, der skaber økonomisk værdi for virksomheden. Det skal dog bemærkes, at der eksisterer mange ressourcer i samfundet, som ikke er aktiver for virksomhederne. Eksempelvis vil en kommunal anlagt vej til en virksomhed ikke betragtes som et aktiv i den pågældende virksomhed, selvom denne vej reducerer transportomkostningerne for virksomheden. Det afgørende er, at det er kommunen, som ejer og kontrollerer vejen.¹³⁰

IASB fastslår i Basis for Conclusions til IFRS 3 i afsnit 132, at kernegoodwill skal betragtes som en ressource. Kritikerne mener derimod ikke, at goodwill er en ressource for virksomhederne, da goodwill ikke særskilt kan afstås, hvilket er kendetegnende for alle andre aktiver. Desuden er modstanderne af den holdning, at goodwill ikke på andre tidspunkter end ved virksomhedssammenslutninger har nogen selvstændig betydning.¹³¹ Fortalerne anser ikke kravet om selvstændighed for afgørende, eftersom IASB ikke stiller krav om udskillelighed. IASB lægger i stedet fokus på going concern, hvilket indebærer, at aktiverne værdiansættes ud fra en formodning om, at de i fremtiden vil anvendes, og dermed ikke vil udskilles.¹³²

Vi er af den holdning, at goodwill bør betragtes som en ressource for den overtagende virksomhed, eftersom denne er villig til at betale en merpris for den overtagne virksomheds identificerbare aktiver og forpligtelser. En sådan merværdi må efter vores mening være en ressource, da den overtagende virksomhed har forventninger til denne merværdis betydning i fremtiden.

6.2.1.2. Kontrol

Det altafgørende ved opfyldelse af kontrolkriteriet er, om virksomheden har dispositionsretten til at råde over aktivet, om virksomheden løber de økonomiske risici, og om de økonomiske fordele tilknyttet aktivet tilfalder virksomheden.¹³³ Goodwill er som tidligere beskrevet en residual størrelse, som ikke indeholder identificerbare aktiver. Diskussionen går derfor på, om den overtagende virksomhed har kontrol over goodwill, når goodwill ikke kan identificeres.

¹³⁰ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 190.

¹³¹ R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 30.

¹³² Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 156-157. Dette stemmer overens med FASB's argumentation jævnfør FAS 141, afsnit B119.

¹³³ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 190 samt FAS 141, afsnit B115.

Tilhængerne mener, at kontrolkriteriet ved en virksomhedssammenslutning er opfyldt, idet den overtagende virksomhed i fremtiden kan udstede såvel politiske som ledelsesmæssige retningslinier til den overtagne virksomhed.¹³⁴ Denne begrundelse stemmer overens med IASB's holdning, eftersom de i Basis for Conclusions til IFRS 3 afsnit 132 fastslår, at kontrolkriteriet må betragtes som opfyldt ved kernegoodwill grundet den overtagende virksomheds magt til at styre politikken og ledelsen af den overtagne virksomhed. Derudover henviser fortalerne ligeledes til den tidligere gennemgåede argumentation om, at udskillelighed ikke er krævet, eftersom kontrol efter deres mening ikke forudsætter udskillelighed. De begrunder desuden deres påstand med, at virksomhederne ved erhvervelse af kapitalandele har kontrol over disse, således må kontrollen ligeledes anses for opfyldt ved erhvervet goodwill, da goodwill kan betegnes som en del af kapitalandelene.¹³⁵ Modstanderne mener derimod, at man bør tage kontrollens styrke i betragtning, da der ikke er mulighed for at kontrollere goodwill i samme grad som øvrige aktiver, hvorved de ikke anser kontrollen over goodwill for værende tilstrækkelig til at opfylde kontrolkriteriet.¹³⁶

Vi anser kontrolkriteriet for værende opfyldt, idet kontrollen overgår ved overtagelsen. Vi er selvfølgelig enige i, at kontrollen ikke direkte kan identificeres, men det er dog stadig efter vores mening den overtagende virksomhed, der har kontrollen, da der ved sammenslutningen sker en transaktion fra den overtagne virksomhed til den overtagende virksomhed.

6.2.1.3. Resultat af tidligere begivenheder

Resultat af tidligere begivenheder (transaktioner) indbefatter, at virksomhederne kun må indregne de ressourcer, som de har rådigheden over på balancedagen og således ikke ressourcer, der forventes erhvervet i fremtiden.¹³⁷ Fortalerne argumenterer for, at selve købstransaktionen indebærer, at der er tale om et resultat af en tidligere begivenhed.¹³⁸ I praksis er der enighed om, at goodwill bør ses som et resultat af tidligere begivenheder.

Eftersom erhvervelse af goodwill i forbindelse med en virksomhedssammenslutning naturligvis må betragtes som en tidligere begivenhed, anser vi dette kriterium for værende opfyldt.

¹³⁴ R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 23.

¹³⁵ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 157.

¹³⁶ R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 30.

¹³⁷ Elling, *Årsrapporten - teori og regulering*, side 190.

¹³⁸ R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 23.

6.2.1.4. Fremtidige økonomiske fordele

FASB fremhæver, at selvom goodwill ikke særskilt kan skabe værdi, ikke kan bruges til at betale gæld, og ikke kan byttes til andre værdier, kan goodwill stadig i sammenhæng med øvrige aktiver skabe et cash flow.¹³⁹ Ved denne fremhævelse menes der, at sådanne fremtidige økonomiske fordele tilknyttet goodwill er mere usikre end fremtidige økonomiske fordele, der er knyttet til øvrige aktiver. Endvidere mener FASB, at der kan være fremtidige økonomiske fordele knyttet til goodwill, selvom goodwill ikke selvstændigt kan prisfastsættes. Der eksisterer normalt en forestilling om, at alt hvad der købes og sælges må have en fremtidig økonomisk værdi, hvilket således også bør gælde for erhvervet goodwill.¹⁴⁰ IASB fremhæver i IFRS 3 afsnit 52, at der ved erhvervelse af goodwill er en formodning om, at goodwill vil skabe fremtidige økonomiske fordele, eftersom erhververen er villig til at betale en merpris.

Modstanderne bemærker hertil, at goodwill kun kan købes og sælges af virksomhedens ejere og ikke af virksomheden selv, hvorfor goodwill ikke selvstændigt kan købes og sælges af virksomheden. Ydermere fremhæver kritikerne, at virksomhedens ledelse skal vurdere virksomhedens aktivers og forpligtelsers værdiansættelse, hvorimod goodwill ikke skal vurderes, idet goodwill udgør en residualværdi af kostprisen og dagsværdien af nettoaktiverne. På baggrund af dette mener modstanderne ikke, at man bør betragte goodwill som en fremtidig økonomisk ressource på lige vilkår med øvrige aktiver.¹⁴¹

Vi mener klart, at der er tale om en fremtidig økonomisk fordel, da den overtagende virksomhed på overtagelsestidspunktet er villig til at betale en merpris for den overtagne virksomhed grundet en formodning om, at overtagelsen af denne virksomhed vil skabe fremtidige økonomiske fordele. Det må antages, at den overtagende virksomhed ikke ønsker at betale for noget, som den ikke forventer vil skabe fremtidige økonomiske fordele.

Alt i alt er vi af den holdning, at goodwill bør betragtes som et aktiv. Dette begrundes vi med, at goodwill som led i en virksomhedssammenslutning er opstået som følge af en handel mellem to uafhængige parter. Ved en virksomhedssammenslutning har den overtagende virksomhed en formodning om, at goodwill i fremtiden vil skabe økonomiske fordele for virksomheden, og goodwill kan således betegnes som virksomhedens evne til at opnå overnormalt afkast af den overtagne virksomhed som følge af synergier ved sammen-

¹³⁹ IASB bygger som tidligere nævnt på FASB, hvorved vi ønsker at anvende FASB's holdninger i vurderingen af, hvorvidt goodwill skaber fremtidige økonomiske fordele. R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 22.

¹⁴⁰ FAS 141, afsnit B111-B114 samt R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 22.

¹⁴¹ R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 22.

lægningen med den overtagende virksomhed. Såfremt dette ikke var tilfældet, ville den overtagende virksomhed ikke være villig til at betale en merpris. Ud fra en samlet vurdering mener vi, at goodwill opfylder definitionen af et aktiv, men vi er dog enige i, at opfyldelsen ikke fremstår lige så klart som ved øvrige aktiver.

At goodwill antages at opfylde definitionen af et aktiv og dermed indregnes som et aktiv i balancen, stemmer overens med den gældende værdibaserede regnskabsteori, der fokuserer på balancens værdier og ønsker, at disse fremstår som de reelle værdier. Hermed ønsker denne regnskabsteori, at alle aktiver og forpligtelser fremgår af balancen, hvilket ligeledes efter vores opfattelse er et argument for, at goodwill bør betragtes som et aktiv.

6.2.2. Pålidelig måling

Ifølge IFRS 3 afsnit 51 (b) skal goodwill ved første indregning måles til kostpris. Goodwill værdiansættes derfor, som tidligere beskrevet, ved overtagelsen som den merværdi den overtagende virksomhed betaler for uidentificerbare aktiver og forpligtelser i den overtagne virksomhed. Vi mener på baggrund heraf, at man kan betegne målingen af goodwill på overtagelsestidspunktet som pålidelig, da der kan måles en merværdi. Endvidere er denne merværdi skabt som følge af en handel mellem to uafhængige parter, hvilket vi mener taler for, at goodwill kan måles pålideligt. Der er såvel i teori som i praksis enighed om, at måling af goodwill kan foretages pålideligt på overtagelsestidspunktet.

Om goodwill på andre tidspunkter end overtagelsestidspunktet kan måles pålideligt, kan diskuteres, men i denne sammenhæng, hvor vi udelukkende fokuserer på indregnings-tidspunktet, undlader vi at beskæftige os med denne problemstilling.¹⁴²

6.3. Metoder for regnskabsmæssig behandling af goodwill

Den regnskabsmæssige behandling af goodwill har over en lang periode været et omstridt emne, da der er stor debat blandt både regnskabsbrugere og regnskabsaflæggere om, hvilken behandlingsmetode, der giver det mest retvisende billede, og hvilken der således bør anvendes i praksis.¹⁴³ Diskussionen om fordele og ulemper ved de enkelte metoder fylder fortsat regnskabsdebatten herhjemme, og der hersker uenighed om, hvorvidt der bør ske aktivering eller ej af goodwill. Til trods for, at vi jævnfør ovenstående vurderer goodwill til

¹⁴² R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 30.

¹⁴³ Professor Fredslund Møller har eksempelvis udtalt i Ugebrevet mandag morgen 26/8 1996 (nr. 28), at: "Goodwill er uden tvivl det område, som nu giver det største talmæssige slør i danske regnskaber" jævnfør R&R nr. 8 2002, *Værdiansættelse af goodwill - empiriske undersøgelser*, side 22.

at opfylde definitionen på et aktiv, hvilket taler for en aktivering heraf, finder vi det særdeles interessant at få belyst, hvilke problemstillinger og fordele der er forbundet med aktivering eller straksafskrivning af goodwillbeløbet.

I forbindelse med virksomhedssammenslutninger er der ofte tale om særdeles store goodwillbeløb, hvorved valg af metode for behandlingen af goodwill kan have meget stor betydning for regnskaberne for de danske børsnoterede virksomheder.¹⁴⁴

Såfremt ensartede virksomheder behandler goodwill forskelligt, besværliggøres sammenligningen af regnskaberne i disse virksomheder. Dette vanskeliggør opfyldelse af begrebsrammens kvalitative egenskab sammenlignelighed og forringer opfyldelse af regnskabsbrugernes behov.¹⁴⁵ Det må således være et mål at finde frem til én behandlingsmåde, som er accepteret af alle, såvel i teori som praksis.

Virksomhedernes balance skal, som allerede nævnt i afsnittet om begrebsrammen, give et retvisende billede af virksomhedernes aktiver, hvilket er vigtigt at holde sig for øje ved valg af regnskabsmetode.

Der er som udgangspunkt principielt fire forskellige metoder for regnskabsmæssig behandling af goodwill i forbindelse med virksomhedssammenslutninger, der hver har forskellige fordele og ulemper, som skal tages i betragtning ved valg af regnskabsmetode. Disse metoder er:

- Aktivering og afskrivning (suppleret med nedskrivningstest)
- Aktivering og nedskrivningstest
- Straksafskrivning over egenkapitalen
- Straksafskrivning over resultatopgørelsen

I nærværende afsnit vil vi først kort beskrive de fire forskellige metoder for behandling af goodwill. Herefter skelner vi ikke mellem de enkelte fire metoder men behandler i stedet overordnet henholdsvis aktivering og straksafskrivning. Vi vil behandle argumenter for og imod disse to metoder samt give vores vurdering heraf. På baggrund af de oplyste fordele og ulemper vil vi sluttelig vurdere, hvorvidt vi anser aktivering eller straksafskrivning som værende den ideelle metode set i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov.

¹⁴⁴ Ugebrevet Mandag Morgen nr. 5 3. februar 1997, *KPMG-revisorer kritiserer store kunders regnskabsmetoder*, side 5.

¹⁴⁵ Børsen mandag den 18. februar, *Goodwill med elastik slører regnskaber*, side 1.

6.3.1. Aktivering og afskrivning (suppleret med nedskrivningstest)

Goodwill aktiveres som et aktiv i balancen og opføres som en særskilt post under immaterielle aktiver. Herefter foretages der årlige afskrivninger i en årrække baseret på den økonomiske levetid af goodwillen, der føres som en omkostning i resultatopgørelsen. Såfremt der sker en yderligere værdiforringelse, skal virksomhederne supplere de årlige afskrivninger med nedskrivningstest.

Aktivering og afskrivning har for det første den effekt, at virksomhedernes aktivbeløb samt egenkapitalen stiger ved aktivering af goodwillbeløbet. For det andet belastes virksomhedernes resultatopgørelse som følge af de årlige afskrivninger på koncerngoodwill, hvilket formindsker årets resultat.

Med vedtagelsen af den nye Årsregnskabslov blev det fra og med 2002 et krav for danske børsnoterede virksomheder at foretage aktivering og efterfølgende afskrivninger af goodwillbeløbet. Aktivering og efterfølgende afskrivning er dog ikke længere en tilladt metode for danske børsnoterede virksomheder. Problemstillinger omkring systematiske afskrivninger behandles ikke yderligere i nærværende kapitel, men der henvises til kapitel 8 om problemstillinger og fordele ved den efterfølgende behandling af goodwill.

6.3.2. Aktivering og nedskrivningstest

Ved denne regnskabsmetode sker der ligeledes aktivering af goodwillbeløbet, men den efterfølgende behandlingsmåde er ikke årlige afskrivninger, men i stedet en nedskrivningstest. Aktivering og efterfølgende nedskrivningstest er som nævnt i dag den anvendte metode for den regnskabsmæssige behandling af goodwill jævnfør IFRS 3.

I nærværende kapitel vil denne metode ikke yderligere blive behandlet, da vi i kapitel 7 og 8 vil behandle nedskrivningstest og foretage en mere gennemgribende beskrivelse og analyse heraf.

6.3.3. Straksafskrivning over egenkapitalen

Ved denne behandlingsmåde foretages der med det samme en nedskrivning af goodwillbeløbet direkte over egenkapitalen på overtagelsesdagen, hvilket har den konsekvens, at koncernens egenkapital reduceres. Dette kan blandt andet medføre begrænsninger i adgangen til udlodning af udbytte til virksomhedens investorer.¹⁴⁶

¹⁴⁶ R&R nr. 10, 1997, *Goodwill i forbindelse med virksomhedsovertagelser*, side 19.

I 1997 anvendte 80 % af Danmarks største koncerner denne metode for behandling af goodwill, til trods for at metoden ikke var anerkendt i de internationale regnskabsstandarder.¹⁴⁷

Det var muligt for danske børsnoterede virksomheder at anvende denne regnskabsmetode indtil vedtagelsen af den nye Årsregnskabslov, som var gældende pr. 1. januar 2002, hvor straksafskrivning over egenkapitalen blev afskaffet.¹⁴⁸

6.3.4. Straksafskrivning over resultatopgørelsen

Ved denne metode indregnes goodwill som en omkostning i resultatopgørelsen på overtagelsesdagen. Dette betyder, at virksomhedens resultat formindskes i overensstemmelse med det opgjorte goodwillbeløb.

Denne metode er ikke længere tilladt at anvende for danske børsnoterede virksomheder.

6.3.5. Argumenter for og imod aktivering af goodwill

I det følgende diskuteres argumenter for og imod aktivering af goodwill ud fra, hvad vi finder mest hensigtsmæssigt set i forhold til regnskabsbrugernes informationsværdi.

6.3.5.1. For aktivering

At det erhvervede goodwillbeløb anses for at opfylde definitionen på et aktiv, taler for indregning af goodwill. Fortalerne for aktivering antager ligeledes, at det er muligt at måle goodwill pålideligt, hvilket er et krav for, at der kan ske indregning af goodwill. Det er på baggrund af det betalte vederlag fra den overtagende virksomhed, at den pålidelige måling kan foretages.

For aktivering af goodwill taler endvidere, at goodwill er opstået som følge af en handel mellem to uafhængige parter i overensstemmelse med arms-length-princippet. Den tilkøbte goodwill må alt andet lige repræsentere en investering og dermed en værdi for den overtagende virksomhed, eftersom den jo netop har valgt at betale den pågældende købspris for den anden virksomhed. Ellers må det formodes, at den overtagende virksomhed ville

¹⁴⁷ Ugebrevet Mandag Morgen nr. 5 3. februar 1997, *KPMG-revisorer kritiserer store kunders regnskabsmetoder*, side 3 og 4.

¹⁴⁸ ÅRL § 165.

have tilbudt en lavere købspris eller undladt at foretage investeringen i den tilkøbte virksomhed.

Ydermere er aktivering af goodwill mere i overensstemmelse med den værdibaserede regnskabsteori, end straksafskrivning er. Den værdibaserede teori, som er den dominerende regnskabsteori i dag, tager sigte på at opgøre balancen til dens aktuelle værdier, hvilket giver det mest retvisende billede for regnskabsbrugerne. Dette taler for aktivering af det tilkøbte goodwillbeløb.¹⁴⁹

Ved aktivering sker der som allerede nævnt en stigning i såvel aktivsummen som egenkapitalen, hvilket alt andet lige fører til et fald i virksomhedens rentabilitet. Såvel afkastningsgraden som egenkapitalens forrentning er et udtryk for virksomhedens rentabilitet. Aktivering af goodwill bevirker, at virksomhedens ledelse bedømmes på sin evne til at forrente den samlede investerede kapital i forbindelse med den tilkøbte virksomhed og ikke kun i forhold til de indregnede nettoaktiver, hvilket vi finder hensigtsmæssigt.¹⁵⁰

Vi anser som tidligere nævnt goodwill som værende værdiskabende for virksomheden, da vederlaget må antages at være erlagt med en forventning om en fremtidig indtjeningsmulighed. På baggrund heraf mener vi, at det er en fordel, at der eksempelvis ved udregning af nøgletallet egenkapitalens forrentning medtages den samlede investerede kapital, således regnskabsbrugerne ikke vurderer virksomhedens opnåede resultat i forhold til kun en del af den investerede kapital. Dette vil netop medføre en overvurdering af virksomhedens evne til at forrente den investerede kapital, da afkastet af egenkapitalen vil blive kunstig høj. Vi mener således, at det giver et mere retvisende billede af virksomhedens evne til at forrente sin kapital ved at foretage aktivering af goodwill, således værdien herfra også inddrages i den investerede kapital.

I regnskabet sker der aktivering af de øvrige immaterielle aktiver. Da der er en nær sammenhæng mellem goodwill og andre immaterielle aktiver, er det ofte svært at adskille goodwill fra immaterielle aktiver, hvilket således er et argument for, at goodwill ligeledes bør aktiveres.¹⁵¹

Vi er af den holdning, at det ligeledes er en fordel ved aktivering, at virksomheden er tvunget til løbende at tage stilling til, om goodwillbeløbet retfærdiggør en forventet fremtidig

¹⁴⁹ Se afsnit 3.2.2. for en mere uddybende beskrivelse af den værdibaserede regnskabsteori.

¹⁵⁰ Finans/Invest nr. 7 2002, *Goodwill - tillægger investorerne det værdi?*, side 14.

¹⁵¹ R&R nr. 10 1997, *Goodwill i forbindelse med virksomhedsovertagelser*, side 20.

indtjening. Hvis dette ikke er tilfældet, skal virksomheden nemlig foretage reducere af goodwillbeløbet. Den overtagende virksomhed tvinges herved til at rapportere om eventuelle investeringer, som ikke har formået at opretholde den regnskabsmæssige værdi, hvorved der er tale om et dårligt opkøb fra den overtagende virksomheds side. Dette bevirker, at regnskabsbrugerne bedre kan danne sig et overblik over, hvorvidt virksomhedens ledelse har forvaltet virksomhedens ressourcer på en fordelagtig måde.¹⁵²

Ydermere anføres for aktivering, at der sker en overholdelse af matchingprincippet ved at omkostninger, i form af goodwillafskrivninger, matches mod den fremtidige indtjening, som goodwillbeløbet genererer.¹⁵³

6.3.5.2. Mod aktivering

Ud fra et forsigtighedsprincip kan der argumenteres mod aktivering af goodwillbeløbet, eftersom der er store usikkerheder knyttet til de pengestrømme, som goodwillbeløbet forventes at generere.¹⁵⁴ Der er usikkerheder forbundet med såvel måling af goodwillbeløbet samt opgørelse af goodwillbeløbets økonomiske levetid. For at der kan ske aktivering af goodwill, kræver begrebsrammen, at goodwillbeløbet skal kunne opgøres på en pålidelig måde, og modstanderne argumenterer for, at måling af goodwillbeløbet efter den oprindelige indregning højst sandsynlig ikke kan måles pålideligt, hvorved det ikke opfylder definitionen på et aktiv og således ikke bør medtages i balancen.¹⁵⁵

Hvis der er tale om store usikkerheder, er vi enige i, at man bør være overordentlig opmærksom på, hvornår virksomhederne går for meget på kompromis med kvalitetskravet pålidelighed. Vi mener til gengæld, at informationen har en stor nytteværdi for regnskabsbrugerne til trods for usikkerheder forbundet med aktiveringen.

Forsigtighed var et grundlæggende princip i den gamle Årsregnskabslovs § 26, nr. 3 men er i dag ikke et gældende regnskabsprincip ifølge den internationale begrebsramme.¹⁵⁶ I nærværende afhandlings kriteriesæt lægges vægten ikke på forsigtighed, men vi fokuserer som bekendt på regnskabsbrugernes behov.

¹⁵² R&R nr. 10 1997, *Goodwill i forbindelse med virksomhedsovertagelser*, side 20.

¹⁵³ Det skal dog bemærkes, at matchingprincippet hører til den præsentationsorienterede regnskabsteori, og dermed ikke længere fremgår som en del af begrebsrammen.

R&R nr. 10 2002, *Regnskabsmæssig behandling af goodwill - konsekvenser af krav om aktivering*, side 27.

¹⁵⁴ R&R nr. 10 2002, *Regnskabsmæssig behandling af goodwill - konsekvenser af krav om aktivering*, side 26.

¹⁵⁵ R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 30.

¹⁵⁶ Forsigtighedsprincippet har været et fundamentalt regnskabsprincip såvel internationalt set som i Danmark. Dette princip indebærer, at gevinster først må indregnes, når de realiseres på baggrund af en ekstern transaktion, og tab derimod bør indregnes så tidligt som muligt.

Set i forhold til det anvendte ressourceforbrug til regulering af den efterfølgende måling af det indregnede goodwillbeløb, hersker der ingen tvivl om, at aktivering har et markant større ressourceforbrug, end hvad der er tilfældet for straksafskrivning. Vi mener dog, at aktivering af goodwill har en stor informationsværdi for regnskabsbrugerne, hvorved det større ressourceforbrug retfærdiggøres.

Aktivering kan medføre risiko for, at virksomhederne ikke får foretaget tilstrækkelige reguleringer af det aktiverede goodwillbeløb. Dette kan medføre, at aktivværdien i virksomheden overvurderes, hvilket ikke giver et retvisende billede af virksomheden for regnskabsbrugerne. Vi er enige i, at denne problemstilling kræver opmærksomhed, men mener ikke, at det skal løses ved at undlade at aktivere. I stedet bør man forebygge denne risiko på anden vis.

Modstanderne af aktivering mener, at tilkøbt goodwill bør behandles på samme måde som internt oparbejdet goodwill, og det er som bekendt ikke lovligt at aktivere internt oparbejdet goodwill. Ellers er der ikke mulighed for at sammenligne virksomheder, som internt oparbejder goodwill, med virksomheder, som har tilkøbt goodwill. Vi er enige i, at forskel i behandling af henholdsvis erhvervet og oparbejdet goodwill vanskeliggør sammenligning af virksomhederne. Vi er dog af den holdning, at dette ikke er et egentligt argument for at undlade at aktivere erhvervet goodwill i balancen. Den overtagende virksomhed har jo netop ved virksomhedsopkøbet betalt et beløb for muligheden for at generere et fremtidigt overskud, hvilket vi mener taler for aktivering. Problemet omkring manglende sammenhæng mellem erhvervet og internt oparbejdet goodwill, mener vi således ikke skal løses ved helt at undlade at foretage aktivering af den tilkøbte goodwill.¹⁵⁷

Ydermere mener modstanderne af aktivering, at de problemer, som er forbundet med den efterfølgende måling af goodwill svarer fuldt ud til de problemer, som virksomhederne har med måling af internt oparbejdet goodwill, hvorved erhvervet goodwill ej heller bør aktiveres.¹⁵⁸

6.3.6. Argumenter for og imod straksafskrivning

I det følgende diskuteres argumenter for og imod straksafskrivning af goodwill ud fra vores opfattelse af, hvad der er mest hensigtsmæssigt set i forhold til regnskabsbrugernes informationsværdi. Der vil for de argumenter, der udelukkende knytter sig til enten

¹⁵⁷ R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 29 og R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 23.

¹⁵⁸ R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 23.

straksafskrivning over egenkapitalen eller straksafskrivning over resultatopgørelsen, blive oplyst herom.

6.3.6.1. For straksafskrivning

For straksafskrivning af goodwill taler, at goodwill ikke antages at være et identificerbart aktiv, og det derfor ikke bør aktiveres under immaterielle aktiver i balancen. Denne betragtning er vi som tidligere nævnt imidlertid ikke enige i.

Ved at foretage straksafskrivning undgås de måleproblemer, som er forbundet med indregning af goodwill i balancen. Der er usikkerheder forbundet med værdiansættelsen af goodwill, da denne afhænger af værdiansættelsen af de øvrige nettoaktiver, eftersom goodwill som allerede nævnt er et residualbeløb. Dette er vi enige i, men det skal dog nævnes, at et goodwillbeløb som straksafskrives på samme måde er forbundet med usikkerheder. Hvis der foretages indregning, så vil måleproblemerne dog figurere i balancen mange år frem, hvorimod straksafskrivning kun påvirker det pågældende år.

Det er ydermere vanskeligt at vurdere en passende forventet økonomisk levetid for goodwillbeløbet, hvorved der ved aktivering i balancen gås på kompromis med pålideligheden. Ved at foretage straksafskrivning af goodwillbeløbet undgår man således at belaste resultatopgørelsen med arbitrære og usikre årlige værdiforringelser.¹⁵⁹

Eftersom goodwillbeløbet består af forskellige immaterielle ressourcer, kan det bevirke, at det er nødvendigt med forskellige værdiforringelsesmønstre for de enkelte grupper. Hvis der ikke tages tilstrækkelig hensyn hertil, og goodwillbeløbet således ikke opdeles i de nødvendige delelementer, kan det bevirke, at resultatopgørelsen belastes med vilkårlige og upålidelige afskrivninger. Dette mener vi dog ikke bør have afgørende betydning ved valg af behandlingsmåde, idet værdiforringelsesmønstret for øvrige aktiver ligeledes fastsættes efter en skønnet vurdering, hvilket accepteres.

Der argumenteres for straksafskrivning med den begrundelse, at goodwill som opstår i fremtiden ikke må aktiveres, hvorved det ej heller bør være tilladt at aktivere erhvervet goodwill. Ved ensartede behandlingsmåder af erhvervet og internt oparbejdet goodwill øges sammenligneligheden blandt virksomheders oparbejdede og erhvervede goodwill. Vi er dog af den overbevisning, at internt oparbejdet goodwill og erhvervet goodwill ikke bør fremstå

¹⁵⁹ R&R nr. 10 1997, *Goodwill i forbindelse med virksomhedsovertagelser*, side 20.

ens, idet der er større usikkerheder forbundet med måling af internt oparbejdet goodwill, hvorved dette efter vores opfattelse ikke taler for at straksafskrive goodwill.

I relation til denne problemstilling argumenteres der for straksafskrivning over resultatopgørelsen, da virksomheder med internt oparbejdet goodwill løbende har omkostninger hertil i takt med, at den interne goodwill oparbejdes. På samme vis betaler virksomheden for erhvervet goodwill, hvorved der argumenteres for, at erhvervet goodwill lige så vel som internt oparbejdet goodwill bør føres over resultatopgørelsen.¹⁶⁰

Ved at lade goodwill straksafskrive over resultatopgørelsen opfyldes kravet om, at alle udgifter på et eller andet tidspunkt skal passere resultatopgørelsen.¹⁶¹ Dette mener vi imidlertid ikke er et argument mod aktivering, da værdiforringelsen af goodwill ligeledes på et senere tidspunkt føres som en omkostning i resultatopgørelsen.

6.3.6.2. Mod straksafskrivning

Ud fra en antagelse om, at den erhvervede goodwill opfylder definitionen på et aktiv, virker det forkert, at der ikke sker indregning af goodwillbeløbet. Den merværdi, som den overtagende virksomhed har valgt at betale for den overtagne virksomhed, må som allerede nævnt antages at være erlagt med en forventning om en fremtidig indtjeningsmulighed. Herved virker det misvisende, at den overtagende virksomhed falder i værdi, når den samtidig har betalt en merværdi.

En anden ulempe ved at straksafskrive den erhvervede goodwill er, at det kan skabe motivation for regnskabsmanipulation blandt regnskabsaflæggere. Virksomhederne kan blive fristet til at allokere et større beløb til goodwillbeløbet og dermed allokere et tilsvarende mindre beløb til de aktiver, der efterfølgende skal afskrives, således der opnås en bedre indtjening i fremtiden.¹⁶²

Endvidere overholder straksafskrivning ikke matchingprincippet, idet omkostninger ikke matches mod den indtjening, som goodwillbeløbet genererer.¹⁶³ Matchingprincippet var i øvrigt et af de grundlæggende principper for udarbejdelse af regnskaber på det tidspunkt, hvor straksafskrivning var en gældende metode.

¹⁶⁰ R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 29.

¹⁶¹ R&R nr. 10 1997, *Goodwill - en kommentar*, side 30.

¹⁶² R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 24.

¹⁶³ R&R nr. 10 2002, *Regnskabsmæssig behandling af goodwill - konsekvenser af krav om aktivering*, side 27.

Ved straksafskrivning over resultatopgørelsen belastes resultatopgørelsen markant, hvilket fører til et forringet resultat det pågældende år. Hvis der er tale om meget opkøbs-aggressive koncerner, kan det dreje sig om en meget stor reduktion i virksomhedernes regnskaber. Dette bevirker, at virksomhedernes resultater udsættes for meget store udsving i de år, hvor der foretages opkøb af andre virksomheder, hvilket vi ikke mener giver et retvisende billede af virksomheden. Modsat vil virksomhedernes resultater fremstå for positive i de år, hvor der ikke sker opkøb. Vi mener således, at det er misvisende at belaste resultatopgørelsen så markant i et år, hvorefter virksomhedernes regnskaber ikke påvirkes af opkøbet. Der kan sågar være tale om, at et overskud i virksomheden vendes til et stort underskud, hvilket er yderst misvisende. Ved straksafskrivning over resultatopgørelsen er der således en manglende periodisering.

Ved at nedskrive goodwill direkte over egenkapitalen, bliver egenkapitalen mindre end den reelt er. Der kan endda være tale om, at egenkapitalen er tabt (går fra plus til minus), såfremt der anvendes straksafskrivning over egenkapitalen i stedet for at aktivere eller straksafskrive goodwill over resultatopgørelsen. Dette er efter vores vurdering særdeles problematisk set i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov. Endvidere har straksafskrivning over egenkapitalen den effekt, at nøgletallet egenkapitalens forrentning stiger. Desuden nedskrives der direkte over egenkapitalen, uden at det påvirker indtjeningen. Dette bevirker, at indtjeningen i den overtagende virksomhed overvurderes. Regnskabet viser således, at indtjeningen er skabt på baggrund af en mindre egenkapital, end det egentlig er tilfældet. Dette forvrænger informationsværdien set i forhold til nøgletallet egenkapitalens forrentning, som bekendt viser virksomhedens evne til at forrente egenkapitalen, da nøgletallet er kunstigt højt. Regnskabsbrugerne kan således foranlediges til at tro, at virksomhedens evne til at forrente dens risikovillige kapital er betydeligt bedre, end det reelt er tilfældet.¹⁶⁴ Dette er naturligvis en forringelse af regnskabsbrugernes informationsværdi, eftersom de reelle værdier ikke fremkommer, hvilket er i uoverensstemmelse med begrebsrammen.

6.3.7. Den ideelle metode for regnskabsmæssig behandling af goodwill

Vi vil i dette afsnit med udgangspunkt i de ovenfor behandlede argumenter vurdere, hvorvidt aktivering eller straksafskrivning er den mest hensigtsmæssige metode set i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov.

Der er jævnfør ovenstående både fordele og problemstillinger ved såvel aktivering som ved straksafskrivning, hvilket betyder, at vi som udgangspunkt ikke kan pege på en af

¹⁶⁴ Børsen mandag den 18. februar, *Goodwill med elastik slører regnskaber*, side 2.

metoderne, uden der følger visse ulemper med, som regnskabsbrugerne kritisk må forholde sig til.

Vi er som tidligere pointeret af den opfattelse, at goodwill opfylder definitionen på et aktiv, hvilket vi anser som et tungtvejende argument for, at goodwill bør aktiveres i balancen. Vi mener således, at det er afgørende for valget af den ideelle metode, om regnskabsbrugerne betragter goodwill som et aktiv.

Det faktum, at det erhvervede goodwillbeløb er opstået som følge af en handel mellem to uafhængige parter, og at den overtagende virksomhed har valgt at betale en merværdi i forbindelse med sammenslutningen, taler ligeledes klart for at aktivere goodwill i balancen. Endvidere anser vi aktivering af goodwillbeløbet for værende relevant, eftersom der i dag fokuseres på virksomhedens reelle værdier i henhold til den værdibaserede regnskabsteori.

Ved udregning af nøgletallet egenkapitalens forrentning finder vi det retvisende, at der sker aktivering, således den samlede investerede kapital medtages, hvorved det undgås, at afkastet af egenkapitalens forrentning bliver kunstigt højt.

Det virker tillige meget misvisende at foretage straksafskrivning af den erhvervede goodwill, således den overtagende virksomhed falder i værdi, når den samtidig har betalt en merværdi i forbindelse med sammenslutningen, hvilket alt andet lige må være et udtryk for en forventning om en fremtidig indtjeningsmulighed.

Der er ved straksafskrivning overensstemmelse mellem behandlingen af internt oparbejdet goodwill og erhvervet goodwill, men vi mener, at det er for upålideligt at indregne internt oparbejdet goodwill.

Ved straksafskrivning over resultatopgørelsen belastes resultatet meget markant i et år, hvorefter virksomhedernes regnskaber i de følgende år slet ikke påvirkes af opkøbet, hvilket vi finder misvisende. Dette skal regnskabsbrugerne være overordentligt opmærksomme på, hvilket bestemt ikke er tilfredsstillende.

Vi anser det ligeledes for problematisk, når der straksafskrives over egenkapitalen, eftersom virksomhedens egenkapital således bliver mindre, end den reelt er. Herved stiger nøgletallet egenkapitalens forrentning, hvilket er meget misvisende, da dette ikke er på et retvisende grundlag. Desuden sker der nedskrivning, uden at dette påvirker indtjeningen, hvorved indtjeningen i den overtagende virksomhed overvurderes, hvilket bestemt ikke er retvisende,

da regnskabsbrugerne foranlediges til at tro, at virksomhedens evne til at forrente dens risikovillige kapital er betydeligt bedre, end det reelt er tilfældet.

Det er således på baggrund af ovenstående vores opfattelse, at det er mest retvisende at aktivere den erhvervede goodwill i balancen. Dette skyldes, at vi betragter goodwill som et aktiv, og at denne merværdi er fremkommet på baggrund af en handel, hvor en uafhængig part har været villig til at erlægge et større vederlag end den regnskabsmæssige værdi. Vi er dog opmærksomme på, at vi med valget af denne metode fortsat står over for regnskabsmæssige udfordringer. Det er eksempelvis problematisk, at goodwill ikke særskilt kan udskilles, hvorved den efterfølgende værdiansættelse af goodwill ikke kan ske for goodwill separat, hvilket vil blive behandlet yderligere i de følgende kapitler.

6.4. Internt oparbejdet goodwill

Efter at have behandlet erhvervet goodwill, vil vi kort belyse internt oparbejdet goodwill. I praksis er der en diskussion om, hvorvidt internt oparbejdet goodwill bør aktiveres. Mange modstandere af aktivering af goodwill mener ikke, at opfyldelse af indregningskriterierne for erhvervet goodwill og internt oparbejdet goodwill er forskellige. Vi vil derfor i dette afsnit diskutere, om internt oparbejdet goodwill set fra regnskabsbrugernes synsvinkel bør aktiveres.

Internt oparbejdet goodwill omfatter såvel den goodwill, som er oparbejdet i den overtagende virksomhed før virksomhedssammenslutningen, som den goodwill, der oparbejdes efter sammenslutningen.

Der er i praksis en del forundring over, at man regnskabsmæssigt behandler internt oparbejdet goodwill og erhvervet goodwill vidt forskelligt, når man klart mener, at goodwill har værdi for regnskabsbrugerne.¹⁶⁵ Lovgivningsmæssigt er den klare holdning, at internt oparbejdet goodwill ikke må indregnes.¹⁶⁶ Dette kan virke besynderligt, idet internt oparbejdede immaterielle aktiver i visse tilfælde kan indregnes (eksempelvis udviklingsomkostninger), og goodwill udgør som tidligere nævnt et immaterielt aktiv.

IASB forklarer denne forskel med, at internt oparbejdet goodwill sammenlignet med internt oparbejdede immaterielle aktiver ikke er synlig, da det ikke opfylder indregningskriteriet for

¹⁶⁵ R&R nr. 2 2000, *Goodwill - endnu engang*, side 24.

¹⁶⁶ IAS 38, afsnit 48.

at være en identificerbar ressource. Internt oparbejdet goodwill kan nemlig hverken udskilles eller bygges på en kontraktlig rettighed.¹⁶⁷

IASB konstaterer endvidere, at forskellen mellem markedsværdien af en virksomhed og den regnskabsmæssige værdi af dennes identificerbare nettoaktiver på et bestemt tidspunkt er uanvendelig for virksomheden som måling af goodwill. Markedsværdien af virksomheden afhænger nemlig af forskellige forhold, og forskelsbeløbet beskriver ikke de kontrollerede immaterielle aktiver.¹⁶⁸

Vi mener, at begge former for goodwill er relevante i forbindelse med regnskabsbrugernes vurdering af virksomheden, da det for regnskabsbrugerne er vigtigt, at virksomhedens reelle billede afspejles, hvilket i øvrigt er i overensstemmelse med den værdibaserede regnskabs-teori. Der er dog så store usikkerheder forbundet med aktivering af internt oparbejdet goodwill, hvilket efter vores opfattelse er argumentet for, at internt oparbejdet goodwill ikke bør indregnes, da informationsværdien herved forringes væsentligt.

Såfremt internt oparbejdet goodwill tillades indregnet af virksomhederne i balancen, mener vi, der er tale om en for subjektiv og usikker vurdering, da det blandt andet er yderst vanskeligt at dokumentere værdien af den indregnede internt oparbejdede goodwill på en pålidelig måde. Dette bevirker, at der gås for meget på kompromis med kvalitetskravet pålidelighed i henhold til begrebsrammen, hvilket vi ikke mener kan forsvares over for regnskabsbrugerne. Accept af indregning af internt oparbejdet goodwill vurderer vi endvidere vil medføre, at ledelsen i virksomheden i alt for høj grad har mulighed for at påvirke regnskabet i en bevidst ønsket retning, såfremt de har et incitament hertil.

Vi mener, det afgørende argument for, at erhvervet goodwill bør aktiveres, og internt oparbejdet goodwill fortsat ikke bør aktiveres, er, at erhvervet goodwill kan opgøres mere pålideligt som følge af en transaktion, hvor en uafhængig part er villig til at betale for merværdien. Det kan hermed konkluderes, at vi anser aktivering af internt oparbejdet goodwill for værende en relevant information set i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov, men eftersom vi anser upålideligheden heraf for endnu større, mener vi ikke aktivering af internt oparbejdet goodwill er hensigtsmæssig.

¹⁶⁷ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 155 samt IAS 38, afsnit 49.

¹⁶⁸ Kiertzner, *Håndbog i årsrapport*, side 155 samt IAS 38, afsnit 50.

6.5. Delkonklusion

På baggrund af det gennemgåede kapitel kan vi konkludere, at goodwill svarer til forskelsværdien mellem kostprisen ved en virksomhedssammenslutning og dagsværdien af de overtagne identificerbare nettoaktiver.

Goodwill erhvervet ved en virksomhedssammenslutning skal ifølge IFRS 3 på overtagelsestidspunktet indregnes som et aktiv i balancen til det beløb, der svarer til merværdien. Vi har diskuteret, om vi anser goodwill som et aktiv, og kan konkludere, at goodwill efter vores opfattelse opfylder definitionen på et aktiv. Dette begrundes med, at goodwill er opstået som følge af en handel mellem to uafhængige parter, hvorfor goodwill kan anses som en ressource. Efter overtagelsen råder den overtagende virksomhed desuden over goodwillen, hvilket efter vores opfattelse indikerer, at kontrolkriteriet er opfyldt. Eftersom der er tale om en handel, mener vi, at goodwillen er et resultat af en tidligere begivenhed. Dertil skal nævnes, at der ved overtagelsen er en formodning om, at goodwillen vil skabe fremtidige økonomiske fordele, idet den overtagende virksomhed er villig til at betale herfor.

IASB kræver, at goodwill kan måles pålideligt, før goodwillen kan indregnes, hvilket vi anser for opfyldt, eftersom goodwill kan måles som en merværdi ved overtagelsen. Hvorvidt indregning af goodwill er det mest hensigtsmæssige for regnskabsbrugeren bør vurderes. Såfremt goodwill ikke indregnes, er alternativet, at goodwill straksafskrives. Der er både fordele og ulemper knyttet til såvel aktivering som straksafskrivning.

Argumenterne for at straksafskrive er, at det kun er regnskabet for erhvervsåret, der påvirkes, og dermed undgås usikkerhederne knyttet til den efterfølgende behandling. Ved at anvende straksafskrivning behandles erhvervet og internt oparbejdet goodwill ens. Vi er dog af den holdning, at upålideligheden ved opgørelse af internt oparbejdet goodwill er betydelig større.

Eftersom goodwill opfylder definitionen på et aktiv og er en merværdi for virksomheden, bør goodwill indregnes. Ved aktivering afspejles den reelle værdi af virksomheden bedre, og samtidig indikerer investeringen, at der forventes et fremtidigt indtjeningspotentiale, hvilket må anses som fordelagtigt i forhold til regnskabsbrugernes informationsværdi. Ved aktivering bliver visse nøgletal endvidere mere retvisende.

Når alt kommer til alt, mener vi, det er afgørende for indregning og måling af goodwill, om regnskabsbrugeren betragter goodwill som et aktiv, og om der eksisterer en sammenhæng

mellem den bogførte goodwill i virksomheden og virksomhedens markedsværdi, hvilket vi anser for tilfældet.

7. Efterfølgende behandling af goodwill

Efter at have beskrevet, hvorledes goodwillbeløbet opgøres, samt fastslået, at goodwill-beløbet efter vores holdning bør aktiveres, vil dette kapitel omhandle den efterfølgende regnskabsmæssige behandling af værdiforringelse af goodwill set i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov.

Der er principielt to metoder for den efterfølgende behandling af goodwill, henholdsvis nedskrivningstest og årlige afskrivninger suppleret med nedskrivningstest. Da nedskrivningstest er den gældende metode for den regnskabsmæssige efterfølgende behandling af goodwill i dag, vil fokus i dette afsnit primært blive lagt på nedskrivningstest, hvorved gennemgangen heraf er omfattende. Ydermere anser vi nedskrivningstest for værende en kompleks metode, hvilket ligeledes taler for en mere gennemgribende behandling. Før indførelsen af nedskrivningstest var årlige afskrivninger suppleret med test for værdiforringelse den gældende metode, hvorfor vi har valgt denne som alternativ til nedskrivningstest for den efterfølgende behandling af værdiforringelse af goodwill. Gennemgangen af afskrivninger vil fremstå som mindre omfattende. Dette teoriapparat skal danne grundlag for en senere vurdering af, hvorvidt test af værdiforringelse er den mest hensigtsmæssige metode for den efterfølgende behandling af goodwill set i forhold til regnskabsbrugerne, eller om afskrivninger er et bedre alternativ.

7.1. Test af værdiforringelse af goodwill

I dette afsnit vil vi foretage en teoretisk behandling af test af værdiforringelse som metode for den efterfølgende regnskabsmæssige behandling af goodwill. Ifølge IFRS 3¹⁶⁹ skal værdiforringelse af goodwill, som er erhvervet ved en virksomhedssammenslutning, behandles i overensstemmelse med reglerne i regnskabsstandarden IAS 36 Impairment of Assets. Vi ønsker at belyse nedskrivningstest af pengestrømsfrembringende enheder, hvortil der er allokeret goodwill, med udgangspunkt i IAS 36. Denne standard fastlægger, hvornår virksomheder skal vurdere, hvorvidt der er et nedskrivningsbehov, samt hvorledes en nedskrivningstest skal gennemføres.

Formålet med IAS 36 er at angive de procedurer, som virksomheder skal udføre, således det sikres, at aktiver ikke indregnes og værdiansættes i balancen til mere end deres

¹⁶⁹ Det følger af IFRS 3, afsnit 55, at goodwill, som er erhvervet ved en virksomhedssammenslutning ikke længere skal afskrives, men i stedet skal den overtagende virksomhed teste goodwillen for værdiforringelse i overensstemmelse med IAS 36, Impairment of Assets.

genindvindingsværdi.¹⁷⁰ Den nuværende IAS 36 erstatter IAS 36 fra 1998, og der er med ændringen sket en præcisering og skærpelse af reglerne for nedskrivning af aktiver, herunder goodwill.¹⁷¹

Reglerne om nedskrivning i IAS 36 finder anvendelse på de fleste typer af aktiver. De aktiver, som ikke er omfattet af IAS 36, er positivt opregnet i standarden, og er eksempelvis varebeholdninger, aktiver som opstår i forbindelse med entreprenkontrakter samt visse investeringsejendomme. Disse aktiver reguleres af andre regnskabsstandarder, og de har dermed egne regelsæt indeholdende regulering af indregning og måling. IAS 36 anvendes således primært på materielle og immaterielle anlægsaktiver samt på investeringer i dattervirksomheder, associerede virksomheder og joint ventures samt på goodwill.¹⁷²

Som følge af indførelsen af den værdibaserede regnskabsteori vil der fremover blive sat mere fokus på værdiansættelsen af alle aktiver i balancen, herunder vurdering af værdien af det indregnede goodwillbeløb i forbindelse med virksomhedssammenslutninger.

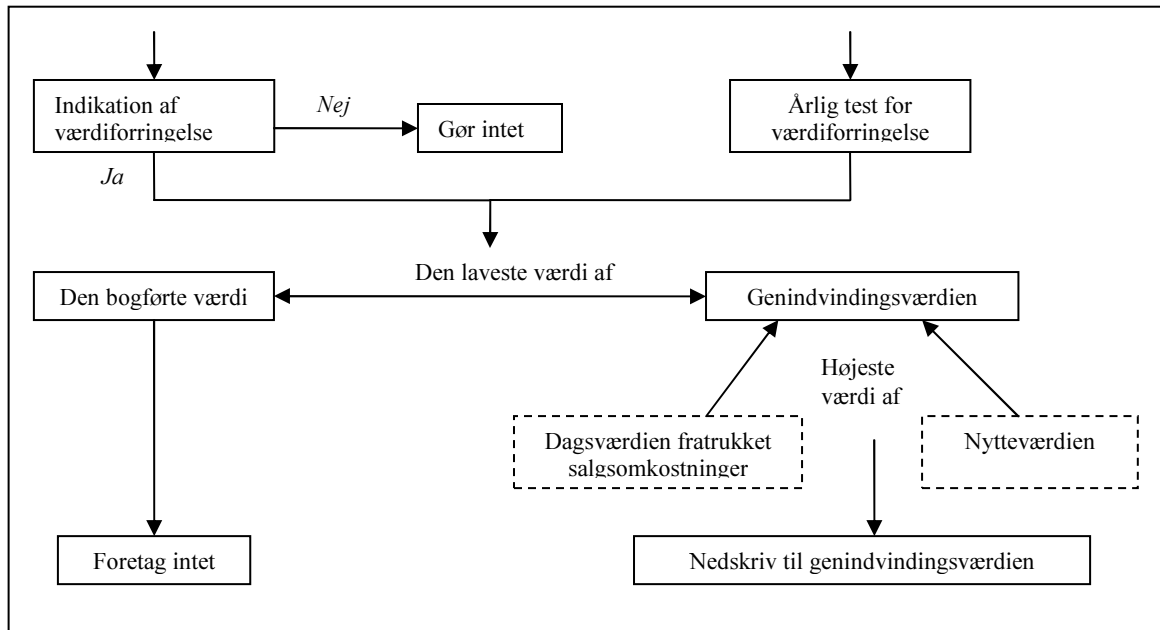
For at danne et overblik over processen i en nedskrivningstest, vil vi indledningsvist kort beskrive elementerne i denne. En nedskrivningstest gennemføres ved at foretage beregning af den pengestrømsfrembringende enheds genindvindingsværdi, hvorefter den beregnede genindvindingsværdi sammenholdes med den bogførte værdi. Overstiger den pengestrømsfrembringende enheds regnskabsmæssige værdi det beløb, som virksomheden kan genindvinde ved salg eller anvendelse af den pengestrømsfrembringende enhed, så er den pengestrømsfrembringende enhed indregnet til mere end dens genindvindingsværdi.¹⁷³ Dette illustreres nedenfor:

¹⁷⁰ IAS 36, afsnit 1.

¹⁷¹ KPMG, *Dansk Regnskabspraksis 2004*, side 8-1.

¹⁷² IAS 36, afsnit 2 og KPMG, *Dansk Regnskabspraksis 2004*, side 8-2.

¹⁷³ IAS 36, afsnit 1.

Figur 3: Illustration af fremgangsmåden ved test af værdiforringelse.¹⁷⁴

I det følgende vil begrebet pengestrømsfrembringende enheder blive defineret. Herefter behandles tidspunkterne for udførelse af nedskrivningstest og virksomhedernes måling af genindvindingsværdien. Efterfølgende beskrives allokeringprocessen af goodwill til de pengestrømsfrembringende enheder. Dernæst behandles selve testen af værdiforringelsen af pengestrømsfrembringende enheder med goodwill og indregningen af eventuelle værdiforringelser. Sluttelig beskrives hvilke oplysningskrav, der stilles til virksomhederne.

7.1.1. Pengestrømsfrembringende enheder

Virksomhederne bør som udgangspunkt udføre særskilt nedskrivningstest for hvert enkelt aktiv. Det er dog i alle tilfælde ikke altid muligt at beregne en genindvindingsværdi for et enkelt aktiv, hvilket kendetegner goodwill. Dette skyldes, at goodwill ikke frembringer individuelle pengestrømme til virksomheden, som i al væsentlighed er uafhængige af pengestrømme fra andre aktiver eller grupper af aktiver, hvilket bevirker, at det ikke er muligt at opgøre genindvindingsværdien for goodwill som et separat aktiv. Herudover er det ikke muligt isoleret set at sælge goodwill på et aktivt marked. Genindvindingsværdien for goodwill skal derfor fastsættes for den mindste pengestrømsfrembringende enhed, som goodwill tilhører, og som tilsammen genererer pengestrømme uafhængigt af øvrige aktiver eller grupper af aktiver.¹⁷⁵ Det er således nødvendigt indledningsvist at få beskrevet begrebet en pengestrømsfrembringende enhed.

¹⁷⁴ Egen tilvirkning.

¹⁷⁵ IAS 36, afsnit 22 og KPMG, *Dansk Regnskabspraksis 2004*, side 8-7.

En pengestrømsfrembringende enhed defineres i henhold til IAS 36 som:¹⁷⁶

”..den mindste identificerbare gruppe af aktiver, der frembringer pengestrømme til virksomheden, som i al væsentlighed er uafhængige af pengestrømme fra andre aktiver eller grupper af aktiver.”

Betegnelsen pengestrømsfrembringende enheder er den danske oversættelse af den engelske betegnelse ”Cash Generating Units” (cgu’er), som anvendes i de internationale regnskabsstandarder. Vi ønsker dog i nærværende afhandling at benytte udtrykket pengestrømsfrembringende enheder, hvilket således er i overensstemmelse med den danske oversættelse.

Når man i forbindelse med goodwill skal vurdere eventuelle tab ved værdiforringelser, er det således ud fra en større gruppe af aktiver og herved ud fra et højere niveau i virksomheden. Den største pengestrømsfrembringende enhed i virksomheden er hele den pågældende virksomhed samlet under ét. Ledelsen skal dog jævnfør IAS 36 sørge for at identificere pengestrømsfrembringende enheder på de laveste mulige niveauer i virksomheden. I forbindelse med allokering af goodwill er det dog ofte kun muligt at allokere til få men store pengestrømsfrembringende enheder, hvilket skyldes, at goodwill ofte skaber synergier mellem flere dele af virksomheden.

Opgørelse og identifikation af en pengestrømsfrembringende enhed beror på ledelsens subjektive vurderinger og indeholder dermed i høj grad skøn. Opgørelse af pengestrømsfrembringende enheder vil ofte i praksis være baseret på virksomhedens organisatoriske opdeling, eksempelvis afdelinger. Og virksomhederne har pligt til at identificere de pengestrømsfrembringende enheder på et ensartet grundlag fra regnskabsår til regnskabsår, medmindre der foreligger en begrundelse for en ændring.¹⁷⁷

7.1.2. Tidspunkt for gennemførelse af nedskrivningstest

I dette afsnit vil vi klarlægge, hvornår goodwill skal testes for værdiforringelse. IAS 36 kræver, at virksomheden foretager en egentlig nedskrivningstest på hver balancedag, såfremt der er indikationer på, at dens pengestrømsfrembringende enheder er værdiforringet i forhold til den regnskabsmæssige værdi. På hver balancedag skal der således foretages en vurdering

¹⁷⁶ IAS 36, afsnit 6.

¹⁷⁷ IAS 36, afsnit 72.

af, hvorvidt der er indikationer på et nedskrivningsbehov. Der skal med andre ord være sket en eller anden form for nedskrivningsbegivenhed, før der skal foretages en decideret nedskrivningstest.¹⁷⁸ I henhold til IAS 36 er der dog i forbindelse med goodwill en undtagelse hertil.

Det følger netop af IAS 36 et yderligere krav om, at goodwill, der er erhvervet i forbindelse med en virksomhedssammenslutning, skal testes minimum én gang om året for værdiforringelse, skønt ledelsen ikke har identificeret indikationer på værdiforringelse.¹⁷⁹ Det kræves endvidere, at goodwill skal testes for værdiforringelse i alle tilfælde, hvor der er indikationer på et værdifald.¹⁸⁰ Dette betyder, at goodwill som er allokeret til en pengestrømsfrembringende enhed, årligt skal testes for værdiforringelse, og ligeledes når der er indikationer på, at den pengestrømsfrembringende enhed er værdiforringet, uanset der allerede i indeværende år er foretaget nedskrivningstest, eller der senere på året forventes at blive testet for værdiforringelse.

Den årlige nedskrivningstest af pengestrømsfrembringende enheder med goodwill kan foretages på et hvilket som helst tidspunkt i regnskabsåret, når blot testen foretages på samme tidspunkt hvert år. Forskellige pengestrømsfrembringende enheder kan dermed testes for værdiforringelse på forskellige tidspunkter. Såfremt hele goodwillbeløbet eller en del heraf, som er allokeret til en pengestrømsfrembringende enhed, er nyerhvervet, skal der testes for værdiforringelse inden udløbet af det aktuelle regnskabsår.¹⁸¹

7.1.2.1. Identifikation af mulig værdiforringelse

I forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der er indikationer på et nedskrivningsbehov, skal virksomheden som minimum tage en række eksterne og interne indikationer i betragtning, hvilke er anført nedenfor.¹⁸²

Eksterne indikationer:

- Den pengestrømsfrembringende enheds markedsværdi er faldet betydeligt mere i regnskabsåret end det fald, som må forventes med tiden eller som følge af normal brug.

¹⁷⁸ IAS 36, afsnit 8 og 9.

¹⁷⁹ IAS 36 afsnit 10 (b).

¹⁸⁰ IAS 36, afsnit 90.

¹⁸¹ IAS 36, afsnit 96 og BC126.

¹⁸² De eksterne og interne indikatorer følger af afsnit 12 i IAS 36.

- Der er sket, eller der vil inden for den nærmeste fremtid ske en væsentlig negativ teknologisk, markedsmæssig, økonomisk eller juridisk udvikling inden for det område, hvor virksomheden har sine aktiviteter eller på det marked, hvor den pengestrømsfrembringende enhed anvendes.
- Markedsrenten eller andre markedsbaserede afkastmål er steget i perioden, og det er sandsynligt, at dette vil påvirke diskonteringsraten, der anvendes ved beregning af den pengestrømsfrembringende enheds nytteværdi, hvorved den pengestrømsfrembringende enheds genindvindingsværdi reduceres væsentligt.
- Den regnskabsmæssige værdi af virksomhedens nettoaktiver er højere end dens samlede kursværdi.

Såfremt der er tale om en eksportvirksomhed, hvor landet, som modtager eksporten, boykotter den pågældende virksomheds varer, er dette et konkret eksempel på en ekstern indikation (en nedskrivningsbegivenhed), som vil medføre, at virksomheden skal foretage en nedskrivningstest. Virksomheden Arla Foods A/S kunne være et eksempel i forbindelse hermed, da de var i en sådan situation, da muslimske lande valgte at stoppe salget af deres varer, efter at Jyllands-Posten havde trykt tegninger af Profeten Muhammed.

Interne indikationer:

- Der foreligger dokumentation for ukurans eller fysisk skade på en pengestrømsfrembringende enhed.
- Der er sket, eller der vil inden for den nærmeste fremtid ske væsentlige ændringer, som påvirker virksomheden negativt i forhold til anvendelsen eller den forventede anvendelse af aktivet. Disse ændringer omfatter eksempelvis manglende udnyttelse af et aktiv eller planer om frasalg af aktivet før det hidtidige planlagte tidspunkt.
- Der foreligger dokumentation fra den interne rapportering, som indikerer, at aktivets ydeevne er eller vil blive lavere end forventet.

Det præciseres i IAS 36, at opstillingen af indikationerne ikke skal anses for værende udtømmende, eftersom en virksomhed kan identificere andre indikationer på værdiforringelse.¹⁸³ Et andet eksternt forhold, som kan give anledning til at foretage en nedskrivningstest, kan eksempelvis være konkurrenters introduktion af nye produkter eller udvikling af substituerede produkter.¹⁸⁴

¹⁸³ IAS 36, afsnit 13.

¹⁸⁴ R&R nr. 1 2005, *Impairment test*, side 23.

Såfremt der er indikationer på, at goodwillen er værdiforringet, og virksomheden hermed har konstateret et behov for at foretage en nedskrivningstest, skal virksomheden således opgøre genindvindingsværdien af den pengestrømsfrembringende enhed, hvori goodwillen indgår.

7.1.3. Måling af genindvindingsværdi

7.1.3.1. Fremgangsmåde

Hvorvidt der er et behov for at foretage nedskrivninger afgøres ved at sammenligne den pengestrømsfrembringendes enheds regnskabsmæssige værdi, også benævnt den bogførte værdi, med dens genindvindingsværdi.¹⁸⁵ Genindvindingsværdien kan ikke opgøres separat for goodwill, eftersom goodwill ikke frembringer pengestrømme til virksomheden, der i al væsentlighed er uafhængige af pengestrømme fra andre aktiver, hvorved genindvindingsværdien opgøres for den pengestrømsfrembringende enhed, som goodwill tilhører.¹⁸⁶

IAS 36 definerer genindvindingsværdien som det højeste beløb af en pengestrømsfrembringende enheds dagsværdi minus salgsomkostninger og nytteværdi.¹⁸⁷ Hvis blot ét af disse to beløb kendes, og dette er højere end den pengestrømsfrembringende enheds regnskabsmæssige værdi, så er der ikke behov for at foretage beregning af det andet beløb, da den pengestrømsfrembringende enhed således ikke anses for værdiforringet jævnfør IAS 36 afsnit 19. Det er hermed ikke altid nødvendigt, at virksomhederne foretager beregning af begge værdier.

I praksis vil det være en fordel at starte med den af dagsværdien minus salgsomkostninger eller nytteværdien, som i den pågældende situation er lettest at beregne, da man således undgår en eventuel unødigt beregning af den værdi, som er mest vanskelig at opgøre. Eksempelvis er det i praksis krævende at fastsætte nytteværdien, i og med der skal laves en opgørelse af de forventede fremtidige pengestrømme.

Når man i forbindelse med nedskrivningstesten af en pengestrømsfrembringende enhed, hvortil goodwill er allokeret, skal beregne genindvindingsværdien, kan man i nogle tilfælde anvende den seneste detaljerede beregning af genindvindingsværdien fra et tidligere år. Denne kan anvendes, på betingelse af at aktiverne og forpligtelserne i enheden ikke har ændret sig væsentligt, at den tidligere beregnede genindvindingsværdi oversteg den regnskabsmæssige værdi væsentligt, og at det er meget usandsynligt, at den aktuelle

¹⁸⁵ IAS 36, afsnit 104.

¹⁸⁶ IAS 36, afsnit 67(b) og 81.

¹⁸⁷ IAS 36, afsnit 18 og 74.

genindvindingsværdi vil være lavere end den regnskabsmæssige værdi af den pengestrømsfrembringende enhed. Samtlige kriterier skal være opfyldt, før en beregning kan genanvendes.¹⁸⁸ Denne mulighed for at genbruge en tidligere beregnet genindvindingsværdi i et følgende regnskabsår, anser vi som hensigtsmæssig under forudsætning af, at der ikke er sket væsentlige ændringer - at samtlige af de oplyste kriterier er opfyldt.

7.1.3.2. Dagsværdi fratrukket salgsomkostninger

Dagsværdi med fradrag af salgsomkostninger defineres i IAS 36 afsnit 6 (c) som det beløb, der kan opnås ved salg af en pengestrømsfrembringende enhed ved en handel mellem kvalificerede, villige og indbyrdes uafhængige parter med fradrag af salgsomkostninger. De salgsomkostninger, som fradrages dagsværdien, er de yderligere omkostninger, som direkte kan henføres til salget af aktivet eller den pengestrømsfrembringende enhed. Eksempelvis kan der være tale om omkostninger til juridisk bistand eller stempelafgifter.¹⁸⁹

IAS 36 indeholder en prioriteret rækkefølge for fastlæggelse af dagsværdien fratrukket salgsomkostninger. Den bedste indikation på måling af dagsværdien minus salgsomkostninger er ifølge standarden prisen på baggrund af en bindende salgsaftale mellem kvalificerede og indbyrdes uafhængige parter fratrukket de omkostninger, som direkte er knyttet til salget.¹⁹⁰

I tilfælde af at der ikke foreligger en bindende salgsaftale, men aktivet handles på et aktivt marked, skal dagsværdien fratrukket salgsomkostninger opgøres ud fra markedsprisen. Denne markedspris er den aktuelle købspris, hvis en sådan eksisterer. Alternativt skal virksomhederne anvende prisen for den seneste transaktion.¹⁹¹

Foreligger der ej heller et aktivt marked, skal dagsværdien fratrukket salgsomkostninger baseres på det bedste skøn over aktivets salgspris på baggrund af den bedste til rådighed værende information minus salgsomkostninger.¹⁹² Eksisterer der ikke et grundlag for at foretage et pålideligt skøn over salgsprisen, er det således ikke muligt at opgøre dagsværdien, og virksomheden kan i sådanne tilfælde anvende aktivets eller den pengestrømsfrembringende enheds nytteværdi som genindvindingsværdien.¹⁹³

¹⁸⁸ IAS 36, afsnit 99 og BC177.

¹⁸⁹ IAS 36, afsnit 28.

¹⁹⁰ IAS 36, afsnit 25.

¹⁹¹ IAS 36, afsnit 26 og Deloitte, *Introduktion til de internationale regnskabsstandarder - med fokus på goodwill, immaterielle aktiver og nedskrivningstest*, side 12.

¹⁹² IAS 36, afsnit 27.

¹⁹³ IAS 36, afsnit 20.

7.1.3.3. Nytteværdi

Nytteværdien defineres i IAS 36 afsnit 6 (c) som værende udtryk for nutidsværdien af de fremtidige pengestrømme, som forventes at hidrøre fra en pengestrømsfrembringende enhed.

Nytteværdien for en pengestrømsfrembringende enhed opgøres ved, at der for det første laves et skøn over de såvel positive som negative fremtidige pengestrømme til og fra virksomheden, som opstår ved den pengestrømsfrembringende enheds fortsatte brug og endelige salg. For det andet skal der anvendes en passende diskonteringsrate på disse fremtidige pengestrømme. De fremtidige pengestrømme opgøres som ind- og udbetalinger knyttet til den pengestrømsfrembringende enhed samt den pengestrømsfrembringende enheds forventede scrapværdi ved et eventuelt salg.¹⁹⁴

De fremtidige pengestrømme skal skønnes ud fra rimelige og dokumenterbare forudsætninger over de økonomiske forhold, som vil forekomme i den pengestrømsfrembringende enheds resterende brugstid. I denne forbindelse tillægges ekstern dokumentation mere vægt end intern dokumentation. Ligeledes anvendes ledelsens senest godkendte budgetter samt fremtidige pengestrømsprognoser.¹⁹⁵

De fremtidige pengestrømme skal skønnes i forhold til den pengestrømsfrembringende enheds aktuelle stand, og skønnet skal ikke omfatte forventede fremtidige omstruktureringer samt forbedringer, som virksomheden endnu ikke har forpligtet sig til, eller stigning af den pengestrømsfrembringende enheds ydeevne jævnfør IAS 36, afsnit 44. Ydermere skal skønnet af de fremtidige pengestrømme ikke omfatte pengestrømme fra finansieringsaktiviteter og ej heller tilbagebetalinger eller betalinger af indkomstskatter, eftersom diskonteringsraten opgøres før skat.¹⁹⁶

7.1.3.4. Diskonteringsrate

I henhold til IAS 36, afsnit 55, skal diskonteringsraten, også benævnt rentesatsen, opgøres før skat og skal afspejle følgende:

- Aktuelle markedsvurderinger af den tidsmæssige værdi af penge og

¹⁹⁴ IAS 36, afsnit 31 og KPMG, *Dansk Regnskabspraksis 2004*, side 8-4.

¹⁹⁵ IAS 36, afsnit 33.

¹⁹⁶ IAS 36, afsnit 50 og KPMG, *Dansk Regnskabspraksis 2004*, side 8-5.

- Risici som specifikt er forbundet med aktivet eller den pengestrømsfrembringende enhed i det omfang de fremtidige pengestrømme ikke er blevet reguleret for disse risici.

En sådan diskonterings­sats vil afspejle det afkast, en investor vil kræve ved en investering med de samme forventede pengestrømme, som ledelsen forventer.¹⁹⁷ Det er vigtigt, at de risici, der allerede er medregnet i de forventede fremtidige pengestrømme, udelades i diskonterings­satsen, således der ikke tages højde for risiciene to gange.¹⁹⁸

7.1.4. Allokering af goodwill

IAS 36 fastslår, at den erhvervede goodwill i forbindelse med virksomhedssammenslutninger fra overtagelsestidspunktet til brug for test af værdiforringelse skal allokere­ til den overtagende virksomheds enkelte pengestrømsfrembringende enheder, som forventes at få fordele af de merværdier, som der er blevet betalt for i forbindelse med sammenslutningen. Dette gælder, uanset om andre aktiver eller forpligtelser i den overtagne virksomhed er indeholdt i den pågældende pengestrømsfrembringende enhed.¹⁹⁹ Med andre ord fastslår standarden, at det er muligt at henføre goodwill til en eksisterende enhed, uanset der ikke henføres øvrige aktiver hertil, såfremt virksomheden kan påvise, at den pengestrømsfrembringende enhed forventes at få fordele af synergien ved virksomhedssammenslutningen.²⁰⁰

Det følger endvidere af IAS 36 afsnit 80, at hver pengestrømsfrembringende enhed, som goodwill allokere­ til, skal repræsentere det laveste niveau i virksomheden, hvor der sker overvågning af goodwillen til interne ledelsesformål. Det vil sige, hvor ledelsen kontrollerer, om de på baggrund af deres samlede investering inklusive goodwill opnår det afkast, de forventer. Derudover må de pengestrømsfrembringende enheder, som goodwill er allokere­ til, højst være på størrelse med et segment, der i overensstemmelse med IAS 14 Segment Reporting er baseret på virksomhedens primære eller sekundære segmenter.²⁰¹

Goodwill skal således, så vidt det er muligt, allokere­ til individuelle pengestrømsfrembringende enheder, hvilket er illustreret nedenfor:

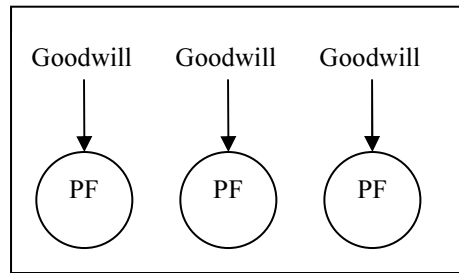
¹⁹⁷ IAS 36, afsnit 56.

¹⁹⁸ KPMG, *Dansk Regnskabspraksis 2004*, side 8-5.

¹⁹⁹ IAS 36, afsnit 80.

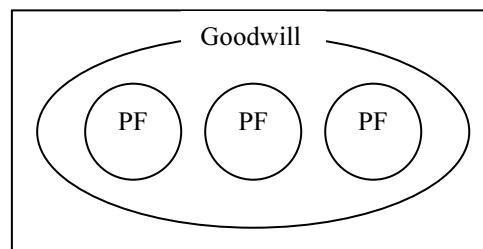
²⁰⁰ R&R nr. 9 2004, *Virksomhedssammenslutninger*, side 17.

²⁰¹ IAS 36, afsnit 80 (b).

Figur 4: Illustration af allokering af goodwill til individuelle pengestrømsfrembringende enheder.²⁰²

Der eksisterer tilfælde, hvor goodwill kun vilkårligt kan allokere til de enkelte pengestrømsfrembringende enheder.²⁰³ Såfremt dette er tilfældet forskriver IAS 36 afsnit 81, at goodwill i stedet skal fordeles til en gruppe af pengestrømsfrembringende enheder, hvor allokeringen kan foretages på en ikke-vilkårlig måde, hvilket betyder, at goodwill kun tilknyttes de individuelle pengestrømsfrembringende enheder, men allokere til gruppen af pengestrømsfrembringende enheder, hvilket er illustreret nedenfor i figur 5. Fordelingen af goodwill må altså ikke blive vilkårlig. Dette bevirker, at det laveste niveau i virksomheden i mange tilfælde omfatter flere individuelle pengestrømsfrembringende enheder, som goodwill ikke kan allokere til, men hvortil goodwillen overordnet tilknyttes.²⁰⁴

Figur 5: Illustration af allokering af goodwill til en gruppe af pengestrømsfrembringende enheder.²⁰⁵

Såfremt det ikke er muligt at gennemføre allokeringen af goodwill i det regnskabsår, hvor virksomhedssammenslutningen forekommer, skal allokeringen senest ske i det førstkommande regnskabsår.²⁰⁶ Denne tidsfrist er hermed længere end IFRS 3's frist for færdiggørelse af allokeringen af købsprisen.²⁰⁷ IASB begrundet jævnfør IAS 36 BC152 denne længere tidsfrist med, at den overtagende virksomhed i mange tilfælde først kan

²⁰² Egen tilvirkning.

²⁰³ Goodwill bidrager i nogle tilfælde til flere pengestrømfrembringende enheders pengestrømme og kan således ikke uvilkårligt fordeles til individuelle pengestrømme, men må fordeles til en gruppe af pengestrømfrembringende enheder.

²⁰⁴ IAS 36, afsnit 81 og R&R nr.1 2005, *IAS 36 - Impairment test*, side 22.

²⁰⁵ Egen tilvirkning.

²⁰⁶ IAS 36, afsnit 84.

²⁰⁷ KPMG, *Virksomhedssammenslutninger, nedskrivningstest og immaterielle aktiver*, side 6.

allokere goodwill, efter at købsprisen for alle aktiver og forpligtelser knyttet til virksomhedssammenslutningen er allokert, og overtagelsesbalancen dermed er fuldført.

7.1.4.1. Frasalg af en aktivitet

Sælger virksomheden en aktivitet inden for en pengestrømsfrembringende enhed (eller inden for en gruppe af pengestrømsfrembringende enheder), hvortil der er allokert goodwill, skal den goodwill, der er knyttet til den solgte aktivitet, medtages ved opgørelse af aktivitetens gevinst eller tab. Den allokerede goodwill, som er tilknyttet den solgte aktivitet, skal måles i overensstemmelse med den relative værdimetode, medmindre ledelsen kan dokumentere, at en anden metode er mere relevant at anvende. Ved den relative værdimetode måles goodwill som den relative værdi af den solgte aktivitet i forhold til den del af den pengestrømsfrembringende enhed, der bibeholdes. Såfremt en aktivitet eksempelvis sælges til DKK 10.000, og genindvindingsværdien for den resterende del af den pengestrømsfrembringende enhed vurderes til DKK 30.000, skal 25 % af den goodwill, der er allokert til den oprindelige pengestrømsfrembringende enhed, medtages til opgørelse af den solgte aktivitets værdi.²⁰⁸

7.1.5. Nedskrivningstest af pengestrømsfrembringende enheder med goodwill

Som beskrevet i afsnit 7.1.4. omhandlende allokering, er der to former for allokering af goodwill til pengestrømsfrembringende enheder, henholdsvis allokering til individuelle pengestrømsfrembringende enheder og allokering til grupper af pengestrømsfrembringende enheder. Dette afsnit vil behandle test af værdiforringelse for de to former for allokering.

7.1.5.1. Nedskrivningstest af individuelle pengestrømsfrembringende enheder

Såfremt goodwill allokeres til en individuel pengestrømsfrembringende enhed, skal der både foretages test af værdiforringelse årligt, samt når der er indikationer af værdiforringelse. Testen gennemføres ved at sammenligne enhedens regnskabsmæssige værdi inklusive goodwill med genindvindingsværdien. Såfremt genindvindingsværdien er mindre end den regnskabsmæssige værdi, er der sket en værdiforringelse, hvorved der skal foretages en nedskrivning. En sådan nedskrivning indregnes som et tab, hvilket beskrives nedenfor i afsnit 7.1.6. om behandling af tab ved værdiforringelse af en pengestrømsfrembringende enhed.²⁰⁹

²⁰⁸ IAS 36, afsnit 86.

²⁰⁹ IAS 36, afsnit 90.

7.1.5.2. Nedskrivningstest af grupper af pengestrømsfrembringende enheder

Når det ikke er muligt at allokere goodwill til individuelle pengestrømsfrembringende enheder, skal goodwill som beskrevet i afsnit 7.1.4. tilknyttes de individuelle pengestrømsfrembringende enheder i en gruppe af pengestrømsfrembringende enheder. Goodwill kan således i disse situationer kun allokere til en gruppe af pengestrømsfrembringende enheder. I sådanne tilfælde skal de individuelle pengestrømsfrembringende enheder i gruppen, hvortil goodwill er tilknyttet, kun testes for værdiforringelse, når der er indikationer på værdiforringelse af den enkelte enhed. Denne test af værdiforringelse foretages ved at sammenligne den regnskabsmæssige værdi af den individuelle pengestrømsfrembringende enhed fratrukket goodwill med genindvindingsværdien for den individuelle enhed.²¹⁰ Er der sket en værdiforringelse af enheden, indregnes tabet som beskrevet nedenfor i afsnit 7.1.6.

Herudover skal gruppen af pengestrømsfrembringende enheder, hvortil goodwill er allokeret, testes for værdiforringelse. Denne test skal som minimum foretages én gang årligt, samt ved indikationer af værdiforringelse. Testen foretages ved at sammenligne gruppens regnskabsmæssige værdi inklusive goodwill med genindvindingsværdien. Såfremt gruppens regnskabsmæssige værdi overstiger genindvindingsværdien, er der sket en værdiforringelse. En sådan værdiforringelse indregnes ligeledes som et tab i overensstemmelse med afsnit 7.1.6. om behandling af tab ved værdiforringelse af en pengestrømsfrembringende enhed.²¹¹

7.1.5.3. Rækkefølgen ved nedskrivningstest

Testes aktiverne, der udgør en pengestrømsfrembringende enhed, hvortil der er allokeret goodwill for værdiforringelse på samme tidspunkt som den pengestrømsfrembringende enhed, kræver IAS 36 afsnit 97, at disse aktiver testes, inden den pengestrømsfrembringende enhed testes. Det samme er gældende, hvis de pengestrømsfrembringende enheder, der er indeholdt i en gruppe af pengestrømsfrembringende enheder, hvortil der er allokeret goodwill, testes på samme tidspunkt som gruppen af pengestrømsfrembringende enheder.

Hvis der inden for en pengestrømsfrembringende enhed, hvortil der er allokeret goodwill, er indikationer af værdiforringelse af et aktiv i enheden, skal eventuelle tab indregnes, før den pengestrømsfrembringende enhed testes. Det samme er tilfældet, hvis der er indikationer af, at en pengestrømsfrembringende enhed inden for en gruppe af enheder er værdiforringet.²¹²

²¹⁰ IAS 36, afsnit 88.

²¹¹ IAS 36, afsnit 90.

²¹² IAS 36, afsnit 98.

7.1.6. Tab ved værdiforringelse af en pengestrømsfrembringende enhed

Når der er konstateret en værdiforringelse, jævnfør ovenstående, opstår spørgsmålet om, hvordan nedskrivningen skal fordeles mellem den pengestrømsfrembringende enheds forskellige aktiver. IAS 36 afsnit 104 angiver, i hvilken rækkefølge en sådan allokering skal foretages: Først reduceres den regnskabsmæssige værdi af goodwill, der er allokeret til den pengestrømsfrembringende enhed. Herefter reduceres de øvrige aktiver i den pengestrømsfrembringende enhed efter et pro rata-grundlag baseret på de regnskabsmæssige værdier. Samme fremgangsmåde anvendes ved indregning af tab i forbindelse med grupper af pengestrømsfrembringende enheder, hvortil der er allokeret goodwill.

Disse nedskrivninger skal behandles som tab ved værdiforringelse af enkelte aktiver, hvilket vil sige, at tabene straks skal indregnes i resultatet.²¹³

Den regnskabsmæssige værdi af aktiverne i enheden eller af de pengestrømsfrembringende enheder i gruppen må ved allokeringen af tabet aldrig reduceres til mindre end den højeste af værdierne: Dagsværdien fratrukket salgsomkostninger, nytteværdien eller nul. Hvis værdiforringelsen er større, skal restbeløbet allokeres til de øvrige aktiver i enheden eller til de øvrige pengestrømsfrembringende enheder i gruppen baseret på et pro rata-grundlag.²¹⁴

7.1.7. Tilbageførelse af tab ved værdiforringelse

Det fremgår af IAS 36 afsnit 124, at tidligere indregnet tab ved værdiforringelse af goodwill slet ikke kan tilbageføres i et efterfølgende år. Dette begrundes med, at en eventuel stigning i den efterfølgende genindvindingsværdi, som oftest ikke vil omfatte en stigning i den tidligere nedskrevne goodwill, men i stedet udgøre stigninger i internt oparbejdet goodwill.²¹⁵ Dette er en ændring i forhold til den tidligere udgave af IAS 36, hvor det var muligt at tilbageføre et tidligere tab ved værdiforringelse af goodwill, såfremt der var tale om en udefrakommende begivenhed, som var uden for virksomhedens kontrol.

Nedenfor vil vi behandle fremgangsmåden ved nedskrivningstest, når der skal tages hensyn til minoritetsandele.

²¹³ IAS 36, afsnit 104, som regulerer tab ved værdiforringelse af en pengestrømsfrembringende enhed, henviser til IAS 36, afsnit 60, der konstaterer, at tab ved værdiforringelse straks skal indregnes i resultatet.

²¹⁴ IAS 36, afsnit 105.

²¹⁵ IAS 36, afsnit 125 og BC189.

7.1.8. Minoritetsinteresser

Som beskrevet i afsnit 5.5., udgør goodwill udelukkende den andel, som den overtagende virksomhed har overtaget, og dermed ikke den goodwill, som er underlagt den overtagende virksomheds bestemmende indflydelse. Dette betyder, at minoritetsinteressernes andel af goodwillbeløbet ikke indregnes i koncernregnskabet.

Ifølge IAS 36 afsnit 91 indeholder den pengestrømsfrembringende enhed, såfremt der er knyttet en minoritetsinteresse hertil, regnskabsmæssigt både den overtagende virksomheds og minoritetens andel af de identificerbare nettoaktiver samt den overtagende virksomheds andel af goodwillen knyttet hertil. Den pengestrømsfrembringende enhed udgør regnskabsmæssigt ikke minoritetsinteressernes andel af goodwill tilknyttet til enheden.

Når man skal teste for værdiforringelse af en ikke 100 % ejet pengestrømsfrembringende enhed med goodwill, skal man derfor først regulere enhedens regnskabsmæssige værdi til at omfatte totalgoodwillen (inklusive minoritetens andel) tilknyttet enheden, inden der kan ske sammenligning med genindvindingsværdien for den pengestrømsfrembringende enhed. Udgør den regnskabsmæssige værdi af den allokerede goodwill for den pengestrømsfrembringende enhed eksempelvis DKK 300, og den overtagende virksomhed ejer 75 %, vil der i alt være en totalgoodwill på DKK 400, hvorefter differencen på DKK 100 tillægges den regnskabsmæssige værdi for den pengestrømsfrembringende enhed før sammenligning. Ved den omtalte sammenligning testes der for en eventuel værdiforringelse.²¹⁶

En værdiforringelse skal herefter fordeles i forhold til den overtagende virksomhed og minoritetens andel af værdiforringelsen af goodwill, hvorefter det udelukkende er den overtagende virksomheds andel, der skal indregnes i koncernregnskabet.²¹⁷ Denne værdiforringelse indregnes i overensstemmelse med hundredeprocent ejede enheder, hvilket er beskrevet ovenfor i afsnit 7.1.6.²¹⁸

Med det nye udkast til IFRS 3, hvor minoritetsinteressernes andel af goodwill indregnes, skal de omtalte reguleringer ikke foretages, eftersom der ved indregning af tab ikke skal skelnes mellem den overtagende virksomheds og minoritetens andel af goodwill.²¹⁹

²¹⁶ IAS 36, afsnit 92.

²¹⁷ IAS 36, afsnit 93.

²¹⁸ IAS 36, afsnit 92.

²¹⁹ Amendments to IFRS 3, afsnit 49, 58, A62 og A63.

7.1.9. Oplysninger

Den gældende IAS 36 indeholder yderligere og mere omfattende krav til oplysningerne i forhold til den tidligere udgave af IAS 36. Vi vil i det følgende beskrive de mest nævneværdige oplysningskrav for den regnskabsmæssige behandling af goodwill.

Såfremt der er tale om væsentlige indregnede værdiforringelser, skal virksomhederne oplyse om de begivenheder, som er baggrunden for indregningen af tabet, samt oplyse om det indregnede tab. Herudover skal virksomhederne give oplysninger om deres pengestrømsfrembringende enheder, herunder beskrivelse af enheden og den beløbsmæssige størrelse af tabet ved værdiforringelse for enheden og ændringer af sammensætningen af en pengestrømsfrembringende enhed samt årsagen til denne ændring.²²⁰ Er der ikke tale om væsentlige indregnede tab, skal virksomhederne give årlige oplysninger om de samlede tab ved værdiforringelse, der ikke allerede er givet i forbindelse med væsentlige tab. I et sådant tilfælde kræves der oplysninger for de primære berørte kategorier samt oplysninger for de primære begivenheder og omstændigheder herfor.²²¹

Såfremt virksomhederne endnu ikke har fået allokeret hverken goodwill til en pengestrømsfrembringende enhed i erhvervsåret, men benytter sig af den førnævnte udvidede tidsfrist i afsnit 7.1.4., skal virksomhederne give oplysninger om den beløbsmæssige størrelse af goodwillen samt årsager til, at denne ikke er allokeret.²²²

I de tilfælde hvor den regnskabsmæssige værdi af den allokerede goodwill til en pengestrømsfrembringende enhed (eller til grupper af pengestrømsfrembringende enheder) er væsentlig sammenlignet med virksomhedens samlede regnskabsmæssige værdi af goodwill, skal virksomheden for den pengestrømsfrembringende enhed (grupper af pengestrømsfrembringende enheder), hvortil goodwill er allokeret, give følgende oplysninger:²²³

- Den regnskabsmæssige værdi af den allokerede goodwill.
- Grundlaget for opgørelse af genindvindingsværdien for den pengestrømsfrembringende enhed.
- I tilfælde af at nytteværdien danner grundlag for genindvindingsværdien, skal der gives oplysninger om ledelsens primære forudsætninger for pengestrømsprognoser, ledelsens metode for opgørelse af de værdier, der udgør de primære forudsætninger,

²²⁰ IAS 36, afsnit 130.

²²¹ IAS 36, afsnit 131.

²²² IAS 36, afsnit 133.

²²³ IAS 36, afsnit 134 (a), (c), (d), (e) samt (f).

perioden for pengestrømsprognosen, den anvendte vækstrate og den anvendte diskonteringsrate.

- I tilfælde af at dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger danner grundlag for genindvindingsværdien, skal der gives oplysninger om den anvendte metode.
- I tilfælde af at der er en rimelig sandsynlighed for en ændring af en af de primære forudsætninger, og denne vil medføre, at genindvindingsværdien vil være lavere end den regnskabsmæssige værdi, skal der gives oplysninger om beløbet, som genindvindingsværdien overstiger den regnskabsmæssige værdi med, værdien der er tildelt de primære forudsætninger og størrelsen af eventuelle senere ændringer af de primære forudsætninger.

Såfremt værdien af den allokerede goodwill ikke er væsentlig sammenlignet med virksomhedens samlede værdi af goodwill, skal virksomheden oplyse herom.²²⁴

7.2. Afskrivninger

I nærværende afsnit vil afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest blive behandlet.

IAS 22, som blev afløst af IFRS 3 i 2004, omfattede denne metode (årlige afskrivninger suppleret med nedskrivningstest). De danske børsnoterede virksomheder havde imidlertid ikke på dette tidspunkt mulighed for at følge de internationale regnskabsstandarder, hvorfor IAS 22 ikke kunne anvendes. De gældende regler var i stedet den danske Årsregnskabslov fra 2001 suppleret med den danske regnskabsvejledning 18 om virksomhedssammenslutninger. Det er dog således, at de danske regnskabsvejledninger, heriblandt regnskabsvejledning 18, udarbejdes inden for rammerne af Årsregnskabsloven under hensyntagen til de internationale regnskabsstandarder udsendt af IASC, heriblandt IAS 22. Gennemgang af afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest vil i dette afsnit ske med udgangspunkt i de danske regler på området (ÅRL og RV 18), hvor vi vil lægge fokuset på fremgangsmåden ved anvendelse af afskrivninger suppleret med nedskrivningstest.

7.2.1. Indregning og måling

Ved afskrivningsmetoden er det på samme måde som ved nedskrivningstest et krav, at merværdien ved virksomhedsovertagelsen indregnes som goodwill i balancen. Der er dog den forskel, at goodwill ved afskrivningsmetoden indregnes som ét samlet beløb uden

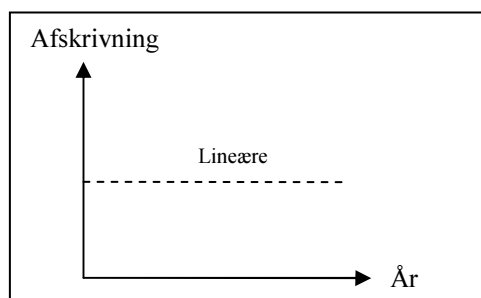
²²⁴ IAS 36, afsnit 135.

hensyn til, hvilke enkelte dele af virksomheden der forventes at få fordele af merværdien.²²⁵ Ved den efterfølgende måling kræver RV 18, at goodwill indregnes til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger og akkumulerede tab ved værdiforringelser.²²⁶ Goodwill skal ved afskrivningsmetoden årligt afskrives, til trods for at goodwillbeløbet ikke er faldet tilsvarende i værdi.

7.2.2. Metode for afskrivning

Goodwill skal ved afskrivningsmetoden afskrives systematisk over dens økonomiske levetid, og de årlige afskrivninger indregnes ligesom ved nedskrivninger som en omkostning i resultatopgørelsen.²²⁷ Afskrivningsmetoden skal vise det mønster, der på bedst mulig vis afspejler, hvorledes de fremtidige økonomiske fordele, der er knyttet til goodwillen, forventes at blive forbrugt. Det er op til virksomhederne at vælge den rette afskrivningsmetode.

Som udgangspunkt skal den lineære afskrivningsmetode anvendes, medmindre virksomheden har dokumentation for, at en anden metode er mere hensigtsmæssig.²²⁸ RV 18 pointerer endvidere i afsnit 66, at det sjældent kan godtgøres, at en anden afskrivningsmetode, end den lineære metode, er en mere kvalificeret metode, hvilket stemmer overens med, at den lineære metode i praksis er den mest fremherskende. Ved den lineære afskrivningsmetode antages værdiforringelsen at være den samme hvert år, hvilket betyder, at afskrivningsbeløbet er af samme størrelse hvert år. Dette er illustreret nedenfor i figur 6.

Figur 6: Illustration af de lineære årlige afskrivninger²²⁹

Som alternativ til den lineære afskrivningsmetode kan virksomheden anvende degressive eller progressive afskrivninger. Ved degressive afskrivninger antages værdiforringelsen at

²²⁵ RV 18, afsnit 61.

²²⁶ RV 18, afsnit 63.

²²⁷ RV 18, afsnit 64.

²²⁸ RV 18, afsnit 65 og 66.

²²⁹ Egen tilvirkning.

være størst i starten af afskrivningsperioden, hvorved afskrivningsbeløbene er større i starten end ved udgangen af afskrivningsperioden. Saldometoden er et eksempel på, at der foretages degressive afskrivninger. Hertil skal dog tilføjes, at der ifølge ÅRL er forbud mod at anvende saldometoden. Ved progressive afskrivninger er afskrivningsbeløbene derimod størst i slutningen af afskrivningsperioden, eftersom værdiforringelsen antages at være stigende med tiden.²³⁰

7.2.3. Afskrivningsperioden

Som den alt overvejende hovedregel anses den økonomiske levetid for goodwill ved afskrivningsmetoden maksimalt at udgøre 20 år.²³¹ Den økonomiske levetid kan dog i sjældne tilfælde jævnfør RV 18 afsnit 67 være mere end 20 år. Såfremt afskrivningsperioden overstiger 20 år, skal dette fremgå af noterne, og det skal begrundes med en angivelse af, hvilke faktorer der har haft væsentlig betydning herfor.²³² Ifølge ÅRL § 43 og § 122 må der maksimalt afskrives over en 20-årig periode.²³³ I tilknytning hertil kræver ÅRL § 53, at der skal gives oplysninger om afskrivningsperioder, der overstiger fem år, samt begrundelse herfor.

Når den økonomiske levetid for goodwill skal vurderes, tages følgende forhold i betragtning:²³⁴

- Den overtagne virksomheds art og forventet levetid.
- Branchens levetid og stabilitet.
- Goodwills tendens i lignende virksomheder.
- Produktukurans, efterspørgslen samt andre økonomiske faktorer.
- Forventet ansættelsesperiode for nøglepersoner.
- Nødvendige vedligeholdelsesomkostninger og investeringer til at opretholde den forventede økonomiske fordel.
- Forventet tiltag fra konkurrenter.
- Juridiske, lovgivningsmæssige og kontraktlige forpligtelser, der har eller forventes at få indflydelse.

²³⁰ KPMG, *Dansk regnskabspraksis 2004*, side 37-2.

²³¹ RV18, afsnit 67.

²³² RV 18, afsnit 71.

²³³ I ÅRL er der ikke positivt oplyst mulighed for en afskrivningsperiode, der overstiger 20 år, men i henhold til det generelle krav om et retvisende billede, jævnfør ÅRL § 11, må det formodes, at afskrivningsperioden i ganske særlige tilfælde kan overstige de 20 år jævnfør KPMG, *Dansk regnskabspraksis 2004*, side 37-2.

²³⁴ RV 18, afsnit 69.

7.2.4. Supplering med nedskrivningstest

Afskrivningsmetoden skal ifølge RV 18 afsnit 75 i visse tilfælde suppleres med nedskrivningstest. Der skal generelt ved anvendelse af afskrivninger foretages nedskrivninger, såfremt goodwill er værdiforringet mere, end hvad afskrivningerne kan bære. Derudover kræver lovgivningen, at der udover de årlige afskrivninger minimum en gang årligt foretages test af eventuelle værdiforringelser, såfremt den økonomiske levetid overstiger 20 år. Dette gælder, uanset der ikke har været indikationer for værdiforringelse.²³⁵

Der skal ligeledes ifølge ÅRL § 42, stk. 1 suppleres med nedskrivningstest, når genindvindingsværdien er lavere end den regnskabsmæssige værdi. Såfremt det ikke er muligt at fastsætte genindvindingsværdien for et enkelt aktiv, skal aktiverne ifølge ÅRL § 42 stk. 2 vurderes samlet i den mindste gruppe af aktiver, hvor der ved en samlet vurdering kan fastsættes en pålidelig genindvindingsværdi. Endvidere skal en nedskrivning af en gruppe af aktiver fordeles systematisk på de enkelte aktiver.

7.2.5. Ændring af afskrivningsmetode og afskrivningsperiode

Den anvendte afskrivningsmetode og afskrivningsperiode skal minimum revurderes en gang årligt. I tilfælde af at afskrivningsperioden eller afskrivningsmetoden afviger væsentligt fra det forventede, skal de efterfølgende afskrivninger eller efterfølgende afskrivningsmetode ændres. Sådanne ændringer behandles som ændringer i regnskabsmæssige skøn.²³⁶

7.3. Delkonklusion

Der er principielt to metoder for den efterfølgende behandling af goodwill, henholdsvis nedskrivningstest og årlige afskrivninger suppleret med nedskrivningstest.

En nedskrivningstest foretages ved at sammenholde aktivets regnskabsmæssige værdi med dets genindvindingsværdi. Såfremt genindvindingsværdien overstiger den regnskabsmæssige værdi, er der tale om en værdiforringelse, og aktivet skal således nedskrives til denne værdi.

²³⁵ Umiddelbart er der her tale om en forskel mellem RV 18 og IAS 22s supplering af nedskrivningstest, da det ikke fremgår af IAS 22 afsnit 56, at der skal suppleres med nedskrivningstest, medmindre der er tale om, at afskrivningsperioden overstiger 20 år. IAS 36 (1998) fremhæver i introduction afsnit, at IAS 36 går forud for IAS 22, hvilket betyder, at der skal suppleres med nedskrivningstest ved indikation af værdiforringelse, som tilfældet er ifølge RV 18. Endvidere fremhæver RV 18 ikke denne forskel til IAS 22 i appendiks 1, hvor der foretages en sammenligning med IAS 22, og hvor forskellene mellem RV 18 og IAS 22 er angivet, hvilket bekræfter dette.

²³⁶ RV 18, afsnit 73 og 74.

Nedskrivningstest bør som udgangspunkt udføres særskilt for hvert enkelt aktiv, men eftersom det ikke er muligt at beregne en genindvindingsværdi for goodwill alene, skal der fastsættes en genindvindingsværdi for den mindste pengestrømsfrembringende enhed, som goodwillen tilhører. Genindvindingsværdien defineres som det højeste beløb af en pengestrømsfrembringende enheds dagsværdi minus salgsomkostninger og nytteværdi.

Til brug for værdiforringelsestesten skal den erhvervede goodwill allokere til den overtagende virksomheds enkelte pengestrømsfrembringende enheder, som forventes at få fordele af de merværdier, der er blevet betalt for ved sammenslutningen. Hver pengestrømsfrembringende enhed, som goodwill allokere til, skal repræsentere det laveste niveau i virksomheden, hvor der sker overvågning af goodwillen til interne ledelsesformål, og må højst være på størrelse med et segment i overensstemmelse med IAS 14. I de tilfælde hvor goodwill kun vilkårligt kan allokere til de enkelte pengestrømsfrembringende enheder, skal goodwill i stedet fordeles til en gruppe af pengestrømsfrembringende enheder, hvilket betyder, at goodwill kun tilknyttes de individuelle pengestrømsfrembringende enheder men allokere til gruppen af pengestrømsfrembringende enheder

Goodwill skal som minimum én gang årligt testes for værdiforringelse, selvom der ikke er indikationer herpå. Endvidere skal der foretages test i alle de tilfælde, hvor der er interne eller eksterne indikationer på et værdifald. På hver balancedag har virksomhederne ydermere pligt til at vurdere, hvorvidt der er indikationer på, at goodwill kan være værdiforringet.

Når der er konstateret en værdiforringelse, reduceres først den regnskabsmæssige værdi af goodwill, der er allokere til den pengestrømsfrembringende enhed, hvorefter de øvrige aktiver i den pengestrømsfrembringende enhed reduceres efter et pro rata-grundlag baseret på de regnskabsmæssige værdier. Disse nedskrivninger skal indregnes som tab i resultatet.

Ved anvendelse af afskrivningsmetoden skal goodwill årligt afskrives systematisk over den økonomiske levetid, til trods for at goodwillbeløbet ikke er faldet tilsvarende i værdi. Dette skyldes, at man ved metoden antager, at goodwill har en begrænset levetid, og at den erhvervede goodwill over tid vil blive erstattet af internt oparbejdet goodwill. De årlige afskrivninger indregnes ligesom ved nedskrivninger som en omkostning i resultatopgørelsen.

Den anvendte afskrivningsmetode skal afspejle det mønster, der på bedst mulig vis afspejler, hvorledes de fremtidige økonomiske fordele forventes forbrugt. Det er oftest den lineære afskrivningsmetode, som anvendes i stedet for degressive eller progressive afskrivnings-

metoder. Ved den lineære afskrivningsmetode antages de årlige værdiforringelser at være identiske, hvilket bevirker, at afskrivningsbeløbet er af samme størrelse hvert år.

I forbindelse med valg af periode for afskrivninger anses den økonomiske levetid for goodwill ved afskrivningsmetoden som hovedregel maksimalt at udgøre 20 år. Såfremt perioden i sjældne tilfælde overstiger de 20 år, skal der oplyses herom.

Afskrivningsmetoden skal suppleres med nedskrivningstest, såfremt der er indikationer af yderligere værdiforringelser, og der skal desuden foretages en årlig test, hvis den økonomiske levetid overstiger 20 år.

8. Problemstillinger og fordele ved efterfølgende behandling af goodwill

I dette kapitel vil vi belyse en række problemstillinger og fordele forbundet med den efterfølgende behandling af goodwill i forhold til de to beskrevne metoder. Først behandles problemstillinger og fordele ved nedskrivningstest, og dernæst behandles problemstillinger og fordele ved afskrivningsmetoden. Bearbejdningen af nedskrivningstest vil vi prioritere højest, eftersom denne er mest dybdegående behandlet i det teoretiske kapitel, og eftersom vores problemformulering fokuserer på vurdering af den gældende metode. Sluttelig vil vi komme med vores vurdering af, hvorvidt nedskrivningsmetoden er den mest hensigtsmæssige metode for regnskabsbrugerne, eller om afskrivningsmetoden er et bedre alternativ.

8.1. Problemstillinger og fordele ved nedskrivningstest

I nærværende afsnit behandles de væsentligste problemstillinger samt fordele, som vi mener, er knyttet til værdiforringelsestesten i henhold til IAS 36. Vi har overordnet så vidt muligt valgt at bygge strukturen i dette afsnit op omkring strukturen i vores teoriapparat om test af værdiforringelse af goodwill.

8.1.1. Tidspunktet for gennemførelse af nedskrivningstesten

Kravet om en årlig test af værdiforringelse af goodwill i henhold til IAS 36 anser vi som værende hensigtsmæssigt. Dette skyldes, at regnskabsbrugerne således er garanteret, at der som minimum én gang årligt testes for, om den regnskabsmæssige værdi af goodwill er intakt og fortsat kan retfærdiggøres, uanset at ledelsen har vurderet, at der ikke har været indikationer på værdiforringelse. Det er således positivt og en god sikkerhed for regnskabsbrugerne, at der mindst én gang årligt testes for eventuelle nedskrivningsbehov, og det herved be- eller afkræftes, at det erhvervede goodwillbeløb faktisk ikke er værdiforringet.

Det er endvidere relevant i forhold til regnskabsbrugernes informationsbehov, at virksomhederne, ud over udførelse af den årlige nedskrivningstest, skal foretage test af værdiforringelse, når der er eksterne eller interne indikationer på værdiforringelse af goodwill.

Ydermere finder vi hovedreglen om vurdering af eventuelle nedskrivningsbehov på balance-dagen hensigtsmæssig, eftersom det ved regnskabsafslutningen konkret vurderes, om der er

indikationer på værdiforringelse, hvilket øger sandsynligheden for, at den reelle værdi af goodwillbeløbet afspejles i årsregnskabet.

Kombinationen med at teste goodwill for værdiforringelse, når der er indikationer herpå, samt en årlig test, anser vi som værende relevant for regnskabsbrugerne, eftersom det således sikres, at der testes med en vis hyppighed. Desto hyppigere virksomheden ufører nedskrivningstest på goodwill, jo bedre, mener vi, at regnskabsbrugernes behov alt andet lige opfyldes.

At virksomhederne ifølge IAS 36, afsnit 96, har pligt til teste goodwill for værdiforringelse inden udgangen af det regnskabsår, hvor erhvervelsen af goodwill fandt sted finder vi hensigtsmæssigt. Overbetalingerne er ifølge IASB ikke en del af kernegoodwill, hvilket vi fuldt ud er enige i jævnfør afsnit 6.1.1. Goodwillbeløbet bør nemlig i stedet omfatte aktiver, som ikke opfylder kriterierne for separat indregning og synergieffekter, som den overtagende virksomhed forventer at opnå på baggrund af sammenslutningen. På denne baggrund finder vi IASB's krav ifølge IAS 36, afsnit 96 meget hensigtsmæssigt, således goodwillbeløbet vurderes kort tid efter sammenslutningen, hvorved overbetalinger så hurtigt som muligt identificeres og med det samme nedskrives.²³⁷

Det er op til ledelsen at vurdere, hvorvidt der er indikationer på, at goodwill er værdiforringet i en så væsentlig grad, at der bør testes for værdiforringelse, hvorfor der er risiko for, at test af værdiforringelse af goodwill ikke foretages i alle de tilfælde, hvor der reelt er et behov herfor. Dette kan blandt andet skyldes, at ledelsen ganske enkelt har overset indikationerne for værdiforringelse, eller at ledelsen bevidst har ignoreret disse indikationer for at undgå, at et eventuelt nedskrivningsbehov vil øge omkostningerne og herved formindske virksomhedens resultat, hvorved ledelsen undlader at udsende negative signaler til regnskabsbrugerne. Der er således risiko for, at ledelsen spekulerer i, hvilke konsekvenser en eventuel nedskrivning har for resultatet. Problemstillingen om ledelsens muligheder for at påvirke virksomhedens regnskab ved at håndtere udførelsen af en nedskrivningstest på en bevidst måde vil yderligere blive behandlet i afsnit 8.1.4.

Såfremt virksomheden undlader at foretage test af værdiforringelse, til trods for at der eksisterer indikationer på værdiforringelse, vil dette i høj grad forringe regnskabsbrugernes informationsværdi, eftersom brugerne på baggrund af regelsættet om nedskrivningstest i henhold til IAS 36 forudsætter, at virksomheden foretager test ved samtlige væsentlige indikationer på værdiforringelse.

²³⁷ PwC, *IFRS News May 2006: Financial reporting of goodwill*, side 2 og 3.

Vi kan således konkludere, at foretages test af værdiforringelse ikke på de tidspunkter, som IASB tilsigter, kan dette vildlede regnskabsbrugernes vurdering af goodwillbeløbets værdi. Ud fra vores empiriske undersøgelse kan vi udlede, at alle virksomheder der anvender nedskrivningstest en gang årligt har testet for værdiforringelse, og der er ikke i nogle af virksomhedernes regnskab oplyst om udførelse af yderligere værdiforringelsestests. Vi kan således slå fast, at samtlige virksomheder har opfyldt IAS 36's krav om årligt at foretage test af værdiforringelse af goodwill. Vi kan dog ikke på baggrund af undersøgelsen kontrollere, om der yderligere har været indikationer af værdiforringelse, og hvorvidt der burde være foretaget yderligere nedskrivningstests. På baggrund heraf sætter vi spørgsmålstegn ved, om virksomhedernes regnskab afspejler det reelle behov for foretagelse af nedskrivningstest. Det faktum, at der ikke blot er én af virksomhederne i vores undersøgelse, der har foretaget yderligere nedskrivningstest, kan efter vores holdning antyde, at der i praksis ikke leves op til de krav, som følger af IAS 36 om foretagelse af test af værdiforringelse, men vi kan naturligvis ikke verificere dette.

Sammenlignet med de tidligere regler i IAS 22, er der med de nuværende regler om test af værdiforringelse af goodwill sket en skærpelse i form af en øget testhyppighed. Dette finder vi relevant, da afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest fuldt ud er erstattet med nedskrivningstest.

8.1.2. Måling af genindvindingsværdi

I det følgende belyses problemstillingerne samt fordelene ved hver af de to komponenter, der udgør genindvindingsværdien, henholdsvis dagsværdien fratrukket salgsomkostninger og nytteværdien.

8.1.2.1. Dagsværdien fratrukket salgsomkostninger

Som beskrevet i teoriafsnittet om test af værdiforringelse, er de bedste indikationer på måling af dagsværdien minus salgsomkostninger en aftale mellem to uafhængige parter eller dagsværdien på et aktivt marked fratrukket salgsomkostningerne. Det er tvivlsomt, om der kan eksistere en sådan aftale eller et aktivt marked for goodwill. Et aktivt marked vil kræve, at der handles med en tilsvarende pengestrømsfrembringende enhed, hvortil der er allokeret goodwill, samt at den overtagende virksomhed er villig til at betale netop samme værdi for en sådan overtagelse.

Alternativt baseres dagsværdien på ledelsens skøn på baggrund af den bedste til rådighed værende information, hvilket kan medføre, at dagsværdien fratrukket salgsomkostninger bliver mere tilfældig grundet den store usikkerhed knyttet til beregningen heraf.

Dagsværdien fratrukket salgsomkostninger er, i de tilfælde hvor usikkerheden er høj, en u hensigtsmæssig indikator til at vurdere, hvorvidt en pengestrømsfrembringende enhed, hvortil der er allokeret goodwill, er værdiforringet.

Såfremt de bedste til rådighed værende informationer er usikre, og dermed må betragtes som mindre pålidelige, skal virksomhederne i stedet som beskrevet anvende nytteværdien. På baggrund af dette kan vi konkludere, at dagsværdi fratrukket salgsomkostninger sjældent kan anvendes, eftersom der stort set aldrig eksisterer en aftale, et aktivt marked eller sikre til rådighed værende informationer. Vi mener således, at nytteværdien som oftest anvendes i praksis, hvilket medfører, at der anvendes betydelige skøn til fastsættelse af genindvindingsværdien. Denne problemstilling vil yderligere blive belyst i det følgende.

8.1.2.2. Nyttéværdien

Opgørelse af nytteværdien baseres som beskrevet på et skøn over fremtidige pengestrømme til og fra virksomheden, der ved hjælp af en relevant diskonteringsrate tilbagediskonteres til nutidsværdien på testtidspunktet.

Der kan i forbindelse med opgørelse af nytteværdien opstå problemer i forhold til ledelsens skøn over de fremtidige nettopengestrømme, da det på beregningstidspunktet er usikkert, hvorvidt de anvendte skøn realiseres i fremtiden. Såfremt ledelsens skøn ikke realiseres, er dette bestemt ikke retvisende for regnskabsbrugerne. Eftersom de reelle økonomiske fordele netop først vil vise sig i fremtiden, og IASB har accepteret, at denne metode indeholder skøn, må regnskabsbrugerne have tillid til ledelsens skøn, såfremt opgørelse af nytteværdien skal fungere i praksis. Vi anser det ikke for hensigtsmæssigt for regnskabsbrugerne, såfremt der anvendes alt for usikre skønnede værdier til beregningen af nytteværdien.

Vi finder det dog positivt, at IAS 36 indeholder omfattende vejledning til, hvordan ledelsen skal foretage skønnet over de fremtidige pengestrømme, som anvendes ved beregning af nytteværdien. Det kræves blandt andet, at ledelsen skal dokumentere de forudsætninger, som de lægger til grund ved beregningen af de fremtidige økonomiske fordele. Ydermere anbefales det, at der ved vurdering af usikkerheden knyttet til beregningen laves alternative beregninger, hvor de væsentligste usikkerhedsfaktorer varieres. Herefter anvendes et vægtet

gennemsnit af de forskellige beregninger baseret på ledelsens vurdering af beregningernes sandsynlighed.²³⁸

Ved fastsættelse af diskonteringssatsen er der derimod ikke megen vejledning at støtte sig til, hvilket forringer pålideligheden af værdien af diskonteringssatsen for brugerne ved beregning af nytteværdien. Fastsættelsen af diskonteringssatsen er i praksis vanskelig, idet der kræves et stort kendskab til aktivernes generelle risikovurdering for at forstå og estimere de elementer, der indgår i diskonteringssatsen.²³⁹

Vores empiriske undersøgelse jævnfør bilag C viser, at de danske børsnoterede virksomheder i alle de undersøgte tilfælde i forbindelse med nedskrivningstest anvendte nytteværdien, hvilken som oftest var baseret på pengestrømsprognoser for fem- til tiårige perioder. Dette indikerer således, at nytteværdien er den mest anvendte genindvindingsværdi i praksis.

8.1.3. Allokering af goodwill til pengestrømsfrembringende enheder

Da goodwill ikke genererer pengestrømme uafhængigt af andre pengestrømme fra andre aktiver i virksomheden, skal goodwill allokere til pengestrømsfrembringende enheder eller grupper af pengestrømsfrembringende enheder, for at der kan foretages nedskrivningstests af goodwill. Dette ubetingede krav om allokeringen af goodwill, som følger af IAS 36, er vi på ingen måde uenige i, da vi anser dette som værende en forudsætning for at udføre nedskrivningstest på goodwill. Vi ser dog store problemer ved allokeringsprocessen i standarden set i forhold til regnskabsbrugerne.

Retningslinjerne, som følger af IAS 36 omkring allokeringsprocessen for goodwill til pengestrømsfrembringende enheder eller til grupper af pengestrømsfrembringende enheder, er meget bredt formuleret, og vi mener klart, at der i høj grad mangler præcisering af, hvorledes virksomhederne i praksis skal håndtere allokeringen. At allokeringsreglerne er meget generelt beskrevet forøger virksomhedernes mulighed for at manipulere med regnskabet.²⁴⁰

Det er meget vigtigt, at allokering af goodwill i virksomheden foregår i overensstemmelse med IAS 36's tilsigtede måde. Såfremt der sker en fejlagtig henføring af goodwill til en

²³⁸ R&R nr.1 2005, *IAS 36 - Impairment test*, side 23.

²³⁹ R&R nr.1 2005, *IAS 36 - Impairment test*, side 25.

²⁴⁰ Dette er til trods for, at bestemmelserne om allokering af goodwill til pengestrømsfrembringende enheder blev præciseret, da IAS 36 blev ændret på en række punkter i forbindelse med udsendelsen af IFRS 3.

pengestrømsfrembringende enhed, som udsættes for et nedskrivningsbehov, vil dette medføre en fejlagtig nedskrivning af goodwill. Omvendt vil en forkert henføring til en anden pengestrømsfrembringende enhed, som ikke udsættes for værdiforringelse medføre, at der fejlagtigt ikke foretages nedskrivninger.²⁴¹ En forkert allokering af goodwill er således særdeles problematisk i forhold til at give regnskabsbrugerne et retvisende billede af virksomheden.

For at IAS 36, som den er udformet på nuværende tidspunkt, er anvendelig for virksomhederne i praksis, mener vi, at det kræver en stor efterbehandling af standarden og en meget mere detaljeret gennemgang af allokeringsprocessen. Det er meget problematisk, såfremt praksis ikke er rustet til at anvende reglerne på en korrekt og ensartet måde, da dette forringer mulighederne for og pålideligheden af sammenligning af de enkelte virksomheder. Denne problemstilling uddybes i afsnittet 8.1.9. omhandlende sammenlignelighed.

8.1.3.1. Ledelsens muligheder for eliminering af et nedskrivningsbehov

Når goodwill skal allokere, mener vi, at virksomheden i høj grad har mulighed for i et væsentligt omfang at påvirke virksomhedens resultater i regnskabet. Vi mener, at der eksisterer et incitament for virksomheden til at allokere goodwill til så store pengestrømsfrembringende enheder eller så store grupper af pengestrømsfrembringende enheder som muligt. Dette skyldes, at jo større pengestrømsfrembringende enheder goodwill allokere til, desto større variation er der sædvanligvis i aktivmassen, og jo mindre er sandsynligheden alt andet lige for nedskrivninger. Eksempelvis vil en større pengestrømsfrembringende enhed med en større variation i aktivmassen således beskytte virksomheden mere mod nedskrivninger, end en mindre pengestrømsfrembringende enhed vil have mulighed for. Nogle aktivers merværdier i en pengestrømsfrembringende enhed kan eliminere et nedskrivningsbehov for andre aktiver i en pengestrømsfrembringende enhed - ledelsen kan således skjule et reelt nedskrivningsbehov, hvilket er yderst problematisk.²⁴²

Problemstillingen om ledelsens mulighed for eliminering af et nedskrivningsbehov illustreres godt med et eksempel. Er der tale om en virksomhed med to pengestrømsfrembringende enheder, hvor dagsværdien af den ene pengestrømsfrembringende enhed er faldet med DKK 100 og som følge heraf bliver lavere end den bogførte værdi, vil der skulle foretages en nedskrivning af goodwill, uanset om den anden pengestrømsfrembringende enhed er steget i værdi med DKK 200. Såfremt de to pengestrømsfrembringende enheder er

²⁴¹ R&R nr. 9 2004, *Virksomhedssammenslutninger*, side 17.

²⁴² R&R nr. 8 2003, *Nedskrivningstest af goodwill - gennemgang af forventet regulering på området*, side 35.

kombineret, skal der ikke ske en nedskrivning af goodwill til trods for, at der rent faktisk eksisterer et nedskrivningsbehov i en del af den pengestrømsfrembringende enhed.²⁴³ Det er således mest optimalt for regnskabsbrugerne, jævnfør ovenstående, at goodwill allokeres på et så lavt niveau i virksomheden som muligt. På denne baggrund er vi meget enige i det regnskabsmæssige krav om, at goodwill skal allokeres til det laveste niveau i virksomheden.²⁴⁴ Såfremt dette krav omgås af virksomhederne, og goodwill allokeres på et højere niveau i virksomheden, skal regnskabsbrugerne være opmærksomme på problemstillingerne forbundet hermed.

Vi er dog af den holdning, at IAS 36's forsøg på at minimere problemet med eliminering ved at kræve test på det lavest mulige niveau ikke har den tilsigtede effekt i praksis. Dette begrundes vi med, at der i praksis oftest vil ske allokering af goodwill til store pengestrømsfrembringende enheder. Vores empiriske undersøgelse indikerer netop, at antallet af pengestrømsfrembringende enheder i virksomhederne, hvortil der er allokeret goodwill, oftest udgør 3 pengestrømsfrembringende enheder.²⁴⁵ Herved allokeres goodwill ofte til det højeste niveau, der er tilladt i henhold til IAS 36. Dette tyder på, at vores antagelse om, at der i praksis allokeres goodwill til få men store pengestrømsfrembringende enheder er rigtig.

Årsagerne til, at der ofte allokeres på et højt niveau i virksomheden kan blandt andet være, at ledelsen ikke normalt fører separat kontrol med goodwillbeløbet, men ledelsen vil derimod snarere, og hvilket vi i øvrigt mener, er mere naturligt, føre kontrol med selve virksomheds-sammenslutningen - om denne har levet op til ledelsens forventninger.

Herudover mener vi, at der kan eksistere et incitament for ledelsen til at allokere så meget som muligt af goodwillbeløbet til de pengestrømsfrembringende enheder, som det går bedst for, således goodwill allokeres til de pengestrømsfrembringende enheder, hvor der er mindst sandsynlighed for et fremtidigt nedskrivningsbehov.²⁴⁶

Af de immaterielle aktiver er det i dag udelukkende immaterielle aktiver med en begrænset brugstid, der årligt afskrives, og som dermed årligt belaster det rapporterede resultat.²⁴⁷ Ledelsen kan på baggrund heraf have et incitament til at minimere værdien af aktiver med en

²⁴³ R&R nr. 8 2003, *Nedskrivningstest af goodwill - gennemgang af forventet regulering på området*, side 35.

²⁴⁴ Dette krav følger af IAS 36, afsnit 80 (a).

²⁴⁵ Se dokumentationen herfor i bilag C. De virksomheder der har offentliggjort antal af pengestrømsfrembringende enheder, har i gennemsnit 3,4 pengestrømsfrembringende enheder, hvortil goodwill er allokeret.

²⁴⁶ R&R nr. 8 2003, *Nedskrivningstest af goodwill - Gennemgang af forventet regulering på området*, side 35.

²⁴⁷ IAS 38, afsnit 89, som henviser til afsnit 97-106, der behandler immaterielle aktiver med begrænset brugstid.

begrænset brugstid, når kostprisen skal fordeles på de identificerbare aktiver med henblik på at maksimere værdien af aktiver, som ikke skal afskrives, men som i stedet skal underkastes nedskrivningstests, og som sandsynligvis ikke påvirker virksomhedens resultat årligt.²⁴⁸

IAS 36 erkender dog, at allokeringprocessen for goodwill er kritisk, og standarden vælger således også at acceptere, at virksomhederne er længe om at foretage allokeringen af goodwill, og at denne først er afsluttet ved udgangen af året efter overtagelsesåret.²⁴⁹

8.1.4. Nedskrivningstestens effekt på regnskabet

For at give regnskabsbrugerne et retvisende billede af virksomhedens reelle værdier, er det nødvendigt, at virksomhedernes udførte nedskrivninger af goodwill afspejler det reelle behov herfor. Foretager virksomhederne for mange nedskrivninger, er der tale om hemmelige reserver, hvilket ikke er retvisende. Nedskrives der for lidt, er dette ej heller retvisende, da resultatet således ikke belastes med de fornødne værdiforringelser.

Ved nedskrivningstest skal der kun foretages nedskrivninger af goodwill, når ledelsen vurderer, at der er sket en reel værdiforringelse af den bogførte goodwill, hvilket ifølge IASB vil bevirke, at goodwills reelle markedsværdi i højere grad afspejles. Dette er i øvrigt overensstemmende med den værdibaserede regnskabsteori, som er den gældende i dag.

Brugen af nedskrivningstest, vurderer vi, vil have en positiv indvirkning på virksomhedens indtjening, eftersom reduktionen i indtjeningen vil blive mindre, da nedskrivningstest minimerer sandsynligheden for indregning af tab. Til gengæld kan virksomhederne blive tvunget til at belaste resultatopgørelsen med betydelige nedskrivninger i visse år, hvilket bevirker, at virksomhedens rapporterede indtjening vil svinge betydeligt mere ved brugen af nedskrivningstests.

Vi anser det for værende troværdigt for regnskabsbrugerne, at goodwill løbende måles til markedsværdien ved brugen af nedskrivningstest i forhold til årlige afskrivninger.²⁵⁰

Regnskabsbrugerne vil således ved nedskrivningstest hurtigere opdage, hvis goodwillværdien i virksomheden skrider. At resultatet i virksomheden forbedres anser vi ikke som et problem, hvis det afspejler en korrekt og retvisende vurdering af, at det bogførte

²⁴⁸ R&R nr. 8 2003, *Nedskrivningstest af goodwill - Gennemgang af forventet regulering på området*, side 35.

²⁴⁹ Hermed giver IAS 36 en længere tidsfrist for allokering af goodwillen end ved allokering af kostprisen, som ifølge IFRS 3 er et år fra overtagelsesdagen.

²⁵⁰ Der kan dog stilles spørgsmålstegn ved, om der ved nedskrivningstest fortsat er tale om en troværdig præsentation af goodwills reelle værdi. Den manglende mulighed for at adskille erhvervet goodwill fra internt oparbejdet goodwill er et eksempel på en praktisk udfordring ved udførelsen af nedskrivningstest. Se afsnit 6.4.

goodwill er intakt. Det faktum, at nedskrivninger medfører store svingninger i resultatopgørelsen, er for så vidt acceptabelt, hvis de på en korrekt måde afspejler værdinedgangen af goodwillbeløbet. Det er dog vigtigt, at regnskabsbrugerne holder sig for øje, at der pludselig fra et år til et andet kan forekomme betydelige nedskrivninger, som omkostningsføres i resultatopgørelsen, og som markant kan ændre virksomhedens indtjening i forhold til de foregående år. På baggrund heraf er det yderst vigtigt, at regnskabsbrugerne læser og behandler regnskaberne på en ny måde, som tager højde for disse ændringer.

Regnskabsbrugerne skal således være opmærksomme på brugen af nedskrivningstest, medmindre de udelukkende vurderer virksomhederne på baggrund af indtjeningen før renter, skat og afskrivninger, hvorved ændringen ikke spiller nogen rolle. Anvendes derimod andre nøgletal ved sammenligningen mellem de enkelte virksomheder såsom egenkapitalens forrentning og afkastgraden skal regnskabsbrugerne være opmærksomme på de betydelige udsving, der kan ske som følge af indførelsen af nedskrivningstest.²⁵¹

8.1.5. Praktiske problemstillinger

I forbindelse med udførelse af nedskrivningstesten, kan der i et vist omfang være tale om elasticitet i metermål for ledelsens muligheder for at manipulere med regnskabet værdi. Jævnfør ovenstående er der mange af nedskrivningstestens faser, der i høj grad indeholder muligheder for virksomhedens ledelse til at misinformere brugerne af regnskabet.

En ledelse, som er udsat for et særdeles stort pres for at nå et bestemt resultat, og som eventuelt står til personligt at tabe betydelige beløb i form af eksempelvis tantiemer, kan tænkes at være svage sjæle, som føler sig presset til at udnytte fleksibiliteten i regnskabet og pynte på virksomhedens regnskab ved at undlade at foretage nedskrivninger, til trods for at der reelt er et nedskrivningsbehov.

Selvom ledelsen ikke ønsker at påvirke virksomhedens resultat i en ønsket retning, er der alligevel problemer med verificerbarheden ved brugen af nedskrivningstest. Dette skyldes, at der er mange aspekter ved nedskrivningstesten, der indeholder subjektive vurderinger fra virksomhedens side. Beregning af nytteværdien er et godt eksempel herpå, da denne værdi i høj grad afhænger af ledelsens skøn og forventninger til aktivets eller den pengestrømsfrembringende enheds fremtidige pengestrømme, og da det er usikkert, om disse faktisk realiseres.

²⁵¹ Finans/Invest nr. 7 2002, *Goodwill - tillægger investorerne det værdi?*, side 14, Børsen 29. marts 2005, *Nøgletal op til revision*, side 1-3 og Inspi 01 2004, *Regnskabsmæssig behandling af goodwill*, side 4.

Såfremt der ikke foretages nedskrivninger af goodwill i overensstemmelse med den reelle værdinedgang, behøver det ikke være udtryk for bevidst regnskabsmanipulation fra ledelsens side. Forklaringen herpå kan lige så vel være, at ledelsen har et for optimistisk synspunkt på den foretagne investering i forhold til, hvad der faktisk er tilfældet. Ledelsen kan selv have taget beslutningen om investeringen og anser hermed denne som værende særdeles profitabel. Der skal således muligvis være tale om et forholdsvist stort værdifald, før det påvirker ledelsens positive holdning til den foretagne investering.

Er der derimod tale om en ny ledelse, kan denne have et incitament til at foretage nedskrivninger, da den ikke selv har foretaget investeringen og herved muligvis er mere skeptisk overfor dennes evne til at skabe værdi. En ny ledelse kan også være påvirket af et ønske om at foretage nedskrivninger med det samme, så disse forbindes med den fratrædende ledelse, og den nye ledelse herved får arbejdsro til at påbegynde sine opgaver uden at være tvunget til at foretage nedskrivninger i den nærmeste fremtid. Hvorvidt det er den samme ledelse, som har foretaget en investering, og som efterfølgende skal måle denne, eller der er tale om en nytiltrådt ledelse, mener vi, kan påvirke vurderingen af nedskrivningsbehovet for goodwill, hvilket er problematisk.²⁵² Regnskabsbrugerne bør tage højde for disse praktiske problemstillinger i deres vurdering af regnskaberne for at opnå den mest optimale informationsværdi.

8.1.6. Hvornår opdager og reagerer virksomheden på et nedskrivningsbehov?

Det er særdeles vigtigt for det retvisende billede af regnskabet, at nedskrivningstesten viser samtlige væsentlige udsving på værdien af goodwill i virksomheden. Ved nedskrivningstest er der en risiko for, at ledelsen for det første slet ikke opdager et reelt nedskrivningsbehov eller for det andet meget sent opdager, at der er indikationer på et værdifald, hvorved der ikke nedskrives rettidigt, eller at ledelsen for det tredje reagerer meget sent på de opdagede indikationer på værdiforringelse. Der er således risiko for, at goodwillbeløbet kan være indregnet uændret i en meget lang periode i balancen, til trods for at den bogførte goodwill er faldet i værdi - dette er naturligvis yderst problematisk set i forhold til regnskabsbrugerne. Det er således kun retvisende, hvis ledelsen lader alle relevante nedskrivningsbehov have konsekvenser for regnskabet og ikke kun helt store udsving i værdien af goodwill.

²⁵² Inspi 01 2004, *Regnskabsmæssig behandling af goodwill*, side 4.

8.1.7. Oplysninger

Såfremt regnskabsbrugerne skal have den fornødne tillid til, at virksomhedernes udførelse af nedskrivningstest er tilstrækkelig pålidelig, herunder virksomhedernes vurderinger af nedskrivningsbehov, bør der stilles meget store krav til, at dokumentationen og oplysningerne er meget omfattende og uddybende. Skal brugen af nedskrivningstest fungere i praksis, mener vi, at det er et ultimativt krav, at regnskabsbrugerne har tillid til metoden.²⁵³

Vi mener klart, at det er en fordel for regnskabsbrugerne, at IAS 36 kræver, at virksomhederne som minimum skal give visse oplysninger om nedskrivningstesten, herunder nøgleforudsætninger og følsomhedsberegninger vedrørende nedskrivninger. Det skal dog pointeres, at det ud fra oplysningerne er yderst svært for regnskabsbrugerne at vurdere, hvorvidt nedskrivningen er korrekt, eller såfremt testen ikke fører til en nedskrivning, om dette er korrekt. Ydermere kan der stilles spørgsmålstejn ved, om virksomhederne i praksis også overholder samtlige oplysningskrav, hvilket er en forudsætning for, at regnskabsbrugerne har mulighed for at vurdere virksomhedernes behandling af nedskrivningstest.

8.1.8. Sammenblanding af internt oparbejdet goodwill og erhvervet goodwill

IASB erkender, at erhvervet goodwill falder i værdi over tid, samt at erhvervet goodwill erstattes af internt oparbejdet goodwill. IASB argumenterer for anvendelse af nedskrivningstest med, at denne metode indeholder en mere individuel vurdering af, om den erhvervede goodwill er faldet i værdi, end systematiske og mere arbitrære afskrivninger af goodwill gør.²⁵⁴

Modsat er der ved nedskrivningstest efter vores holdning en større risiko for, at internt oparbejdet goodwill indirekte indregnes i balancen, såfremt der nedskrives for lidt, eller der slet ikke foretages nedskrivninger. Det er som allerede nævnt ikke tilladt at indregne internt oparbejdet goodwill, og en indirekte indregning heraf er således ikke retvisende. Ved nedskrivningstest er det alene hensigten at måle værdien af den erhvervede goodwill og ikke den internt oparbejdede goodwill. Det er således meget misvisende, at virksomheder, som opkøber andre virksomheder, vurderer værdien af den erhvervede goodwill som værende intakt på baggrund af en sammenblanding med værdien af den internt oparbejdede goodwill. Dette resulterer i, at der således ved eventuelle værdifald ikke foretages nedskrivning af den erhvervede goodwill, hvorved resultatet ikke belastes med de nedskrivninger, som det burde.

²⁵³ Finans/Invest nr. 7 2002, *Goodwill - tillægger investorerne det værdi?*, side 14 og 15.

²⁵⁴ Inspi nr. 3 2003, *Virksomhedssammenslutninger - ED 3: Udkast til ny international regnskabsstandard*, side 2.

8.1.9. Sammenlignelighed

De europæiske regnskabsregler er med indførelsen af nedskrivningstest på goodwill bragt i overensstemmelse med de amerikanske regnskabsregler på området, hvilket øger sammenligningsmulighederne mellem de amerikanske og de europæiske virksomheders resultater. Hermed er de europæiske virksomheder stillet på lige fod med de amerikanske, når resultatet og indtjeningen vurderes og sammenlignes. Dette er en fordel for de regnskabsbrugere, som har interesse i at investere på begge markeder.

Omvendt er der skabt en væsentlig forskel mellem de nye internationale standarder og de danske regler på området. Dette betyder, at de danske virksomheder, som aflægger regnskab i henhold til de internationale standarder benytter nedskrivningstest, mens de øvrige danske virksomheder, som følger den danske Årsregnskabslov, afskriver årligt på goodwill suppleret med nedskrivningstest. Der kan således være en situation, hvor en dansk børsnoteret koncern foretager nedskrivningstest, mens goodwill i datterselskabernes regnskaber afskrives over en årrække, hvilket vi anser som værende yderst uhensigtsmæssigt i praksis. Det må dog formodes, at de danske regler i løbet af en overskuelig fremtid vil bringes i overensstemmelse med de nye internationale standarder, men indtil da er der et stort praktisk problem ved sammenligneligheden, som regnskabsbrugere bør være opmærksomme på.²⁵⁵

En anden problemstilling, som relaterer sig til sammenligneligheden, er i forhold til selve udførelsen af nedskrivningstesten i virksomhederne. For at regnskabsbrugere kan foretage en pålidelig sammenligning af de enkelte virksomheder, er det en forudsætning, at virksomhederne håndterer udførelsen af nedskrivningstest på en ensartet måde. Eftersom reglerne om nedskrivningstest er forholdsvis generelle og, efter vores mening, efterlader ledelsen med muligheder for at påvirke årets resultat og balancens størrelse, mener vi, at det er yderst tvivlsomt, om virksomhederne håndterer nedskrivningstest på en ensartet måde.²⁵⁶ Såfremt der er stor forskel på håndtering af nedskrivningstest i praksis, er det i høj grad misvisende for regnskabsbrugere.

Endvidere besværliggøres sammenligneligheden mellem virksomheder på grund af opkøbende virksomheders potentielle sammenblanding af erhvervet og internt oparbejdet goodwill i forbindelse med foretagelsen af nedskrivningstest (som er behandlet i afsnit 6.4. om internt oparbejdet goodwill). Dette skyldes, at opkøbende virksomheder indirekte har mulighed for at indregne internt oparbejdet goodwill, hvorfor resultatet ikke belastes med

²⁵⁵ Inspi 03 2003, *Virksomhedssammenslutninger - ED 3: Udkast til ny international regnskabsstandard*, side 6 og KPMG: *Ny international regnskabsstandard om virksomhedssammenslutninger*, side 1.

²⁵⁶ Børsen den 14. maj, *Nedtælling til helt ny regnskabsverden*, side 2.

nedskrivninger, hvilket øvrige virksomheder ikke har mulighed for, da det udelukkende er erhvervet goodwill, som må aktiveres. Mulighed for sammenligneligheden mellem virksomheder er af stor vigtighed for regnskabsbrugere, når der skal tages stilling til, i hvilken virksomhed der skal investeres.

8.1.10. Cost-benefit vurdering

Det er ressourcekrævende for virksomhederne at udføre en komplet værdiforringelsestest. Krav om hyppige test af værdiforringelse af goodwill, hvor der som minimum skal testes for værdiforringelse én gang årligt, er forbundet med mange omkostninger. Det er endvidere ressourcekrævende at foretage allokering af goodwill til pengestrømsfrembringende enheder.

Såfremt vi anlægger en cost-benefit betragtning, bør der ved vurdering af værdiforringelsestestens hensigtsmæssighed ligeledes tages hensyn til det store arbejde, som pålægges virksomhederne i forbindelse med udførelse af værdiforringelsestest i henhold til IAS 36.

Vi mener dog, at standarden eksempelvis har taget hensyn hertil, eftersom virksomhederne har mulighed for at genanvende tidligere års beregninger af genindvindingsværdien af en pengestrømsfrembringende enhed, hvortil der er allokeret goodwill, under forudsætning af at visse kriterier er opfyldt.²⁵⁷

Det må bero på et skøn, hvorvidt omkostningerne til fremskaffelse og udarbejdelse af informationerne overstiger informationens nytteværdi. Der bør således ske en afvejning mellem nytteværdi og omkostninger. Vi skønner, at eksempelvis nytteværdien af kravet om de hyppige foretagne test i IAS 36 overstiger omkostninger til informationerne. Men der er ingen tvivl om, at omkostningsbegrænsningen er et praktisk forhold, som ligeledes bør få opmærksomhed.²⁵⁸

8.1.11. Revisors påtegning

Regnskabsbrugernes tillid til regnskabets retvisende billede øges alt andet lige ved, at revisor kontrollerer dette og sætter sin påtegning herpå. Vi mener dog, at det kan være særdeles svært for revisor at kontrollere virksomhedernes udførelse af nedskrivningstest samt at opdage ledelsens mangler ved denne test. For at revisors kontrol kan udføres optimalt, kræves det, at revisor har stor indsigt i virksomhedens segmenter og interne økonomistyring.

²⁵⁷ Dette er behandlet ovenfor i afsnit 7.1.3.1.

²⁵⁸ Afvejningen mellem nytteværdien og omkostninger til fremskaffelse af omkostninger er behandlet ovenfor i afsnit 3.1.6.

På denne baggrund mener vi, at kontrollen yderligere besværliggøres, efter der er kommet nye krav til revisors uafhængighed i forhold til klienterne i form af, at uafhængighedskravet for revisorer nu er indskrænket til 7 år.²⁵⁹ Revisorerne må løbende overlape hinanden, således en ny revisor kan blive sat ind i virksomhedens opbygning og forretningsmæssige områder. Dette rotationskrav (7-årige periode) mener vi besværliggør revisors forudsætninger for at have en optimal indsigt i virksomhedens segmenter og interne økonomistyring.²⁶⁰

Ud fra denne gennemgang af problemstillinger og fordele ved anvendelsen af nedskrivningstest kan vi konkludere, at formålet og ideen med metoden for nedskrivningstest er hensigtsmæssig. Vi er dog af den opfattelse, at metoden i praksis er potentiel upålidelig og meget svær at anvende på en tilfredsstillende måde i forhold til regnskabsbrugernes behov. Dette skyldes dels den manglende vejledning til udførelse af allokeringprocessen samt nedskrivningstesten og dels de mange skøn, der er forbundet med anvendelsen af test for værdiforringelse.

8.2. Problemstillinger og fordele ved årlige afskrivninger

Vi vil i dette afsnit på baggrund af den beskrevne teori om afskrivningsmetoden vurdere problemstillinger og fordele ved denne metode set fra regnskabsbrugernes synsvinkel.

8.2.1. Årlige afskrivninger

At der årligt konsekvent foretages arbitrære afskrivninger, og goodwillbeløbet herved reduceres, til trods for at virksomhederne ikke efterprøver, hvorvidt der er tale om en reel værdiforringelse, anser vi for problematisk. Dette skyldes, at der er risiko for, at de årlige afskrivninger ikke afspejler det erhvervede goodwillbeløbs reelle markedsmæssige værdiforringelse, eftersom der ikke i forbindelse med afskrivningerne foretages en konkret vurdering af, om det indregnede goodwillbeløb er værdiforringet eller forsat udtrykker markedsværdien. At der ved afskrivningsmetoden er tale om en arbitrær fordeling af værdiforringelsen, anser vi som værende en problemstilling, regnskabsbrugerne bør forholde sig kritisk til, da der som anført, er sandsynlighed for, at den reelle udvikling af goodwillbeløbet ikke fremgår af regnskabet.

Hertil skal dog nævnes, at foretages denne vurdering af de arbitrære afskrivninger med forsigtighedsprincippet som målsætning, så må det anses som en fordel, at der foretages

²⁵⁹ Revisorloven § 10, stk. 2.

²⁶⁰ Füchsel m.fl., *Revisor - regulering og rapportering*, side 129.

årlige afskrivninger, uanset om der reelt er tale om et nedskrivningsbehov eller ej. Forsigtighedsprincippet er som tidligere nævnt dog et grundlæggende princip i den gamle Årsregnskabslov og er ikke et gældende princip ifølge den internationale begrebsramme.

Ved at anvende afskrivningsmetoden frem for nedskrivningstest minimeres efter vores holdning problemerne med at skelne internt oparbejdet goodwill fra erhvervet goodwill. Foretages der ikke afskrivninger på goodwill, så vil der være en større risiko for en indirekte aktivering af internt oparbejdet goodwill, hvilket lovgivningen som tidligere nævnt ikke tillader.²⁶¹ Man kan på baggrund heraf argumentere for, at årlige lineære afskrivninger er hensigtsmæssige set fra regnskabsbrugernes synsvinkel, eftersom der ved afskrivninger i forhold til nedskrivningstest er mindre risiko for, at internt oparbejdet goodwill reducerer eller eliminerer et nedskrivningsbehov for erhvervet goodwill.

8.2.2. Metode for afskrivning

Det kan på overtagelsestidspunktet være vanskeligt at fastslå det fremtidige værdiforringelsesforløb for goodwill, hvilket således gør det vanskeligt på en pålidelig måde at afgøre, om det er en progressiv, degressiv eller lineær metode for afskrivning, som bedst afspejler goodwillens værdiforringelsesmønstre. Eftersom den korrekte afskrivningsmetode er problematisk at fastsætte, anvendes den lineære metode som oftest i praksis. Umiddelbart må dette synes misvisende, da det efter vores opfattelse er usandsynligt, at goodwillen værdiforringes i samme grad hvert år. Den samme problematik er gældende ved anvendelsen af progressive eller degressive metoder, eftersom vi ligeledes mener, at værdiforringelser svarende til en konstant hældning må synes usædvanligt.

Såfremt den anvendte metode ikke afspejler den reelle værdiforringelse, forringes regnskabsbrugernes informationsbehov. Hertil skal dog nævnes, at det er en fordel, at den valgte afskrivningsmetode skal revurderes årligt, og såfremt der er en ændring i goodwillens værdiforringelsesmønstre, skal metoden ændres. Denne vurdering er dog subjektiv og indeholder dermed ledelsens skøn, hvilket kan lede til manipulation af regnskabet.

8.2.3. Fastsættelse af afskrivningsperioden

Såfremt den efterfølgende behandling af goodwill skal være retvisende set i forhold til regnskabsbrugernes behov, er det afgørende, at afskrivningsperioden fastsættes på en korrekt

²⁶¹ Det forudsættes, at internt oparbejdet goodwill erstatter erhvervet goodwill over tid, og at erhvervet goodwill betragtes som et aktiv med en begrænset levetid.

måde. Såfremt afskrivningsperioden er for lang, hvilket skyldes, at der er afskrevet for lidt i et enkelt år eller for lidt i en årrække, så er resultatopgørelsen ikke blevet belastet med de fornødne afskrivninger. Dette signalerer over for regnskabsbrugerne, at indtjeningen i virksomheden er højere, end det der reelt er tilfældet (eller at indtjeningen vedrører en længere periode, end det der reelt er tilfældet). Er der modsat tale om en for kort afskrivningsperiode i forhold til den reelle værdiforringelse, hvorved der er blevet afskrevet for meget i et enkelt år eller for meget over en længere årrække, opbygges der hemmelige reserver i virksomheden, hvilket ej heller er retvisende.

Der kan være store problemer forbundet med at fastsætte en korrekt afskrivningsperiode for goodwill, eftersom det er forskelligt i hvor lang en periode goodwill skaber værdi for virksomhederne. Goodwills økonomiske levetid afhænger af mange forskellige faktorer, såsom den teknologiske udvikling, hurtig produktudvikling samt virksomhedens afhængighed af nøglepersoner.

Christian V. Petersen har foretaget en empirisk undersøgelse af danske børsnoterede virksomheder i årene 1984 til 1997, hvor en forsigtig fortolkning indikerer, at den optimale afskrivningsperiode for lineære afskrivninger af goodwill gennemsnitlig udgør en periode på 10 år.²⁶²

Vi vurderer, at der er behov for mere præcise regler om valg af afskrivningsperiode, da det er vigtigt, at afskrivningsperioden afspejler goodwills økonomiske levetid. Vi finder det kritisabelt, at virksomhederne ukritisk kan fastsætte en afskrivningsperiode uden at have tilstrækkelig dokumentation herfor. Regnskabsbrugerne bør oplyses om begrundelsen for valg af periodens længde.

IASB anvender usikkerheden i forbindelse med fastsættelse af den korrekte afskrivningsperiode for goodwill som et argument mod anvendelse af afskrivningsmetoden, eftersom de mener, at afskrivningsperioden ikke kan bestemmes på en pålidelig måde. Dette begrundes med, at det er vanskeligt at vurdere, hvornår internt oparbejdet goodwill erstatter erhvervet goodwill, og det er dermed problematisk at fastsætte afskrivningsperiodens længde.²⁶³ Vi mener dog ikke, at problemerne med at adskille erhvervet goodwill fra internt oparbejdet løses ved i stedet at anvende test af værdiforringelse. Vi er tværtimod, som tidligere omtalt, netop af den holdning, at der er større risiko for ikke at kunne skelne

²⁶² R&R nr. 8 2002, *Værdiansættelse af goodwill - empiriske undersøgelser*, side 26.

²⁶³ Inspi nr. 3 2003, *Virksomhedssammenslutninger - ED 3: Udkast til ny international regnskabsstandard*, side 2.

erhvervet goodwill fra internt oparbejdet goodwill ved anvendelse af test af værdiforringelse. Vi mener derimod, at det faktum, at der afskrives årligt, forebygger risikoen for, at internt oparbejdet goodwill indirekte indregnes. Det skal dog pointeres, at vi deler IASB's holdning om, at der er problemer forbundet med at fastsætte den korrekte afskrivningsperiode.

8.2.4. Et falsk billede af indtjeningsstabiliteten

Vi mener, at der ved anvendelse af årlige systematiske afskrivninger, er stor risiko for, at regnskabet viser et falsk billede af indtjeningsstabiliteten i virksomheden. Dette skyldes, at der ved brugen af årlige afskrivninger har været en tendens til, at et enkelt års værdiforringelse blev spredt over en årrække.²⁶⁴ De årlige afskrivninger bevirker, at der gives et billede af, at indtjeningen i virksomheden er stabil, eftersom resultatet belastes med det samme afskrivningsbeløb hvert år (under forudsætning af anvendelse af den lineære afskrivnings-metode), hvorved afskrivningsbeløbet er det samme alle år i perioden. Såfremt den reelle værdiforringelse af det erhvervede goodwillbeløb tilsvarende ikke er stabilt over en årrække, er dette misvisende i forhold til regnskabsbrugerne, da det skaber et falsk billede af indtjeningen.

8.2.5. Skøn

Der er ligesom ved nedskrivningstest skøn forbundet med brug af afskrivningsmetoden. I forbindelse med såvel fastlæggelse af afskrivningsperioden som afskrivningsmetoden er der i høj grad skøn involveret, og afskrivningsmetoden er herved ligeledes forbundet med usikkerheder. Virksomheden kan tage højde for usikkerhederne ved at lade disse indgå, når det konkret vurderes, hvilken længde der er passende for afskrivningsperioden.

Ved anvendelse af årlige afskrivninger, har ledelsen dog ikke på samme måde løbende mulighed for at manipulere med regnskabet ved at regulere på skønnene. Ved afskrivningsmetoden foretages skønnene, før afskrivningerne påbegyndes, og ledelsen kan derfor ikke årligt regulere disse uden dokumentation for væsentlige ændringer af den anvendte afskrivningsmetode eller afskrivningsperiode.

8.2.6. Supplering i form af nedskrivningstest

Vi anser det som værende positivt, at de arbitrære afskrivninger ved afskrivningsmetoden suppleres med nedskrivningstests, således at regnskaberne viser, hvis der er sket en større

²⁶⁴ Børsen den 29. marts 2005, *Nøgletal op til revision*, side 1.

værdiforringelse, som der ikke er taget højde for i afskrivningerne. Dette er efter vores opfattelse en meget ideel metode for behandling af værdiforringelse, eftersom problemstillingerne med for lave afskrivninger minimeres, og den efterfølgende afskrivningsperiode samt afskrivningsstørrelse herefter kan reguleres. Man kan således sige, at afskrivninger til en vis grad forebygger nedskrivning, hvilket dermed forebygger risikoen for, at der vises et større resultat, end det reelt er tilfældet.

Det er dog en ulempe, at hverken ÅRL eller RV 18 indeholder et grundlæggende regelsæt om selve fremgangsmåden ved nedskrivningstest. At der ikke er mulighed for at hente nogen form for vejledning om, hvorledes nedskrivningstest skal gennemføres, anser vi for yderst kritisabelt set i forhold til regnskabsbrugerne. Hertil skal dog nævnes, at ÅRL indeholder en kortfattet anvisning om, på hvilket niveau nedskrivningstest af goodwill skal foregå.²⁶⁵

8.2.7. Efterfølgende ændring af afskrivningsmetode og afskrivningsperiode

I tilfælde af at der på trods af afskrivninger opstår behov for yderligere nedskrivninger, påvirkes som omtalt ovenfor den efterfølgende afskrivningsperiode samt afskrivningens størrelse, idet den bogførte værdi af goodwill er reduceret. I en sådan situation formindskes enten afskrivningsperioden, den efterfølgende afskrivningsstørrelse eller en kombination af disse, således den efterfølgende behandling af afskrivninger stemmer overens med den forventede fremtidige levetid for goodwillbeløbet.

Det samme kan være tilfældet, såfremt virksomheden uden påvirkning af test af værdiforringelse vurderer, at en anden afskrivningsmetode eller afskrivningsperiode end den anvendte i fremtiden bedre vil afspejle goodwillbeløbets aktuelle værdi.

Det er efter vores opfattelse væsentligt for regnskabsbrugerne, at ledelsen senere i afskrivningsperioden har mulighed for at regulere afskrivningsmetoden samt afskrivningsperiodens længde, hvilket vil ændre den årlige størrelse af goodwillafskrivninger. Med denne mulighed formindskes risikoen for, at afskrivningerne ikke vil afspejle den aktuelle værdi.

Det skal dog hertil bemærkes, at man ikke har mulighed for at tilbageføre tidligere afskrivninger, hvilket bevirker, at den regnskabsmæssige værdi ikke vil afspejle det rette billede i de tilfælde, hvor man har afskrevet goodwill med for store beløb. Der vil dog i

²⁶⁵ ÅRL § 42, stk. 2.

sådanne tilfælde være mulighed for at regulere de efterfølgende afskrivninger, således at disse formindskes.

8.3. Den ideelle metode for den efterfølgende regnskabsmæssige behandling

På baggrund af de konstaterede væsentlige problemstillinger og fordele forbundet med såvel test af værdiforringelse som afskrivningsmetoden suppleret med test af værdiforringelse vil vi i nærværende afsnit diskutere, hvilken metode for den efterfølgende behandling af goodwill der er den mest relevante og pålidelige til at udtrykke det erhvervede goodwillbeløbs værdiforringelse, og som derfor bør anvendes.

Da vi er af den holdning, at goodwill er et aktiv og skaber værdi for virksomhederne, mener vi som udgangspunkt, at goodwill udelukkende bør nedskrives, når der er sket et værdifald. Ved nedskrivningstest skal der foretages en hyppig og individuel vurdering af, hvorvidt den regnskabsmæssige værdi af goodwill fortsat kan retfærdiggøres, hvorved der ved denne metode er større mulighed for løbende at få målt det indregnede goodwillbeløb til markedsværdien, under forudsætning af at dette kan gøres pålideligt. Ved anvendelse af nedskrivningstest er der endvidere tale om et mindre arbitrært system i forhold til anvendelse af systematiske årlige afskrivninger, hvilket ligeledes taler for anvendelse af denne metode. Det skal dog pointeres, at vi ikke mener, at man ved anvendelse af nedskrivningstest opnår en situation uden arbitrære nedskrivninger, da der fortsat vil være tale om tilfældige nedskrivninger i en eller anden grad, grundet de store skøn som er forbundet med anvendelsen af denne metode. Vi mener imidlertid, at der er en række væsentlige praktiske problemer forbundet med denne metode i forhold til afskrivningsmetoden.

Det er problematisk, at værdiforringelsestesten grundlæggende indeholder subjektive og væsentlige skøn foretaget af ledelsen. Der er eksempelvis tale om subjektive vurderinger i forbindelse med vurderinger af indikationer på værdiforringelse, opgørelse af genindvindingsværdien samt i forbindelse med allokering processen af goodwill. Dertil skal nævnes, at der i relation til allokering af goodwill er en yderligere problemstilling, idet retningslinjerne herfor i IAS 36 ikke er tilstrækkelige men er beskrevet upræcist og uklart, hvilket ikke forebygger regnskabsmanipulation.

Ved anvendelse af nedskrivningstest er der grundet de subjektive vurderinger sandsynlighed for, at der ikke foretages tilstrækkelige nedskrivninger, og at goodwillbeløbet vil forblive indregnet uændret i balancen igennem en længere periode, til trods for at der er sket en reel

værdiforringelse, hvilket vi betragter som et tungtvejende argument for ikke at anvende nedskrivningstest.

Ved brug af nedskrivningstest er der endvidere efter vores opfattelse risiko for sammenblanding af internt oparbejdet goodwill og erhvervet goodwill, hvorved der er risiko for, at internt oparbejdet goodwill reducerer et reelt behov for nedskrivning af den erhvervede goodwill. Vi er opmærksomme på, at dette ligeledes er en problemstilling ved anvendelse af afskrivningsmetoden, men mener dog, at problemerne er større ved nedskrivningstest, eftersom der årligt foretages afskrivninger ved afskrivningsmetoden, hvilket forebygger risikoen for at sammenblende de to typer af goodwill.

Disse væsentlige problemstillinger ved værdiforringelsestesten, vurderer vi, fører til, at ledelsen ved denne metode i høj grad har mulighed for at påvirke regnskabet i en bevidst ønsket retning (foretage manipulation med regnskabet). Det faktum, at virksomheden minimum én gang årligt skal vurdere, om værdien af det indregnede goodwillbeløb er intakt, bevirker, at virksomheden løbende har mulighed for at manipulere med regnskabet, eftersom vurderingen beror på ledelsens skøn.

Vi mener ikke, at der ved anvendelse af afskrivningsmetoden i lige så høj grad er mulighed for løbende at manipulere med regnskabet. Dette begrundes vi med, at skønnene ved afskrivningsmetoden primært foretages ved selve overtagelsen i forbindelse med fastsættelse af afskrivningsmetode og afskrivningsperiode, hvorved ledelsen ikke i samme grad har mulighed for løbende at manipulere med regnskabet. Vi mener dog, at der i høj grad er brug for mere præcise regler om valg af afskrivningsperiode, således at denne bliver mere retvisende.

På baggrund af ovenstående vurderer vi afskrivningsmetoden til at være den mest retvisende metode. Vi er opmærksomme på, at der er ulemper forbundet med afskrivningsmetoden i form af arbitrære årlige afskrivninger og skøn forbundet med fastsættelse af afskrivningsperiode og afskrivningsmetode. Vi er endvidere bevidste om, at såfremt nedskrivningstest ikke anvendes som metode, mistes der en højere sammenlignelighed med de amerikanske regnskaber.

Såfremt metoderne betragtes i forhold til regnskabsaflæggernes synsvinkel, hersker der ingen tvivl om, at det forøgede ressourceforbrug, som følger af indførelsen af nedskrivningstest, må anses som en ulempe.

Alt i alt vurderer vi nedskrivningstest i henhold til IAS 36 for at have stor relevans, idet der som nævnt foretages en hyppig og individuel vurdering af værdien af goodwill, hvorved markedsværdien alt andet lige bedre vil komme til udtryk i regnskabet. Vi er dog af den holdning, at der er for store usikkerheder knyttet til anvendelsen heraf. Der er for mange skøn involveret og for mange potentielle for regnskabsmanipulation, hvilket, vi vurderer, er u hensigtsmæssigt. Vi vurderer således, at formålet og indholdet af nedskrivningstest ifølge IAS 36 har stor relevans, men upålideligheden ved denne metode er så stor, at denne ikke kan forsvares over for regnskabsbrugerne, hvorfor afskrivningsmetoden ikke fuldt ud bør erstattes udelukkende med nedskrivningstest. Vi kan således konkludere, at vi anser afskrivninger suppleret med nedskrivningstest som den mest retvisende og pålidelig metode for den efterfølgende behandling af goodwill.

8.4. Delkonklusion

I relation til nedskrivningstest anser vi kravene i henhold til IAS 36 med hensyn til tidspunkterne for gennemførelse af nedskrivningstest som hensigtsmæssige, da det kræves, at der testes med en vis hyppighed.

Vi anser det som en fordel for regnskabsbrugerne, at goodwill løbende måles til markedsværdien ved brug af nedskrivningstest i modsætning til brug af årlige afskrivninger, da regnskabsbrugerne således hurtigere vil opdage, hvis goodwillværdien i virksomheden skrider.

Beregningen af såvel dagsværdien som nytteværdien kan være baseret på meget store skøn, hvilke således er usikre indikatorer til vurdering af, hvorvidt en pengestrømsfrembringende enhed, hvortil der er allokeret goodwill, er værdiforringet, hvilket ikke er hensigtsmæssigt set i forhold til regnskabsbrugerne. Opgørelse af nytteværdien er i høj grad baseret på skøn, da det på beregningstidspunktet er usikkert, om de anvendte skøn over de fremtidige pengestrømme vil realiseres i fremtiden.

Endvidere mener vi, at allokeringprocessen for goodwill er problematisk, da retningslinjerne herfor i IAS 36 i høj grad mangler præciseringer af, hvorledes virksomhederne i praksis skal håndtere allokeringen. Det er særdeles vigtigt, at der sker allokering på en korrekt måde, da der ellers vil være risiko for en fejlagtig nedskrivning eller undladelse af et reelt nedskrivningsbehov. Virksomhederne har endvidere i forbindelse med allokering mulighed for at skjule et reelt nedskrivningsbehov ved at allokere goodwill til større pengestrømsfrembringende enheder, hvorved nogle aktivers merværdier i en pengestrøms-

frembringende enhed kan eliminere et nedskrivningsbehov for andre aktiver i den pengestrømsfrembringende enhed.

I forbindelse med udførelse af nedskrivningstesten vurderer vi, at ledelsen i høj grad har mulighed for at manipulere med regnskabets værdi, da nedskrivningstest indeholder mange og svære skøn.

Der er med indførelse af nedskrivningstest bragt overensstemmelse mellem de amerikanske og europæiske regnskabsregler på området, hvilket øger sammenligningsmulighederne mellem de forskellige regnskaber.

Ved nedskrivningstest er der efter vores holdning en større risiko for, at internt oparbejdet goodwill indirekte indregnes i balancen i forhold til afskrivningsmetoden, hvor der afskrives systematisk. Endvidere er nedskrivningstest mere ressourcekrævende.

Ved afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest er det en ulempe, at der foretages årlige arbitrære afskrivninger, uden der konkret tages stilling til reelle værdiforringelser. Herved er der således sandsynlighed for, at regnskabet ikke afspejler den reelle udvikling af goodwillbeløbet.

Der er endvidere skøn forbundet med såvel fastsættelse af afskrivningsperiode og afskrivningsmetode. Ved afskrivningsmetoden foretages skønnene dog primært ved selve overtagelsen, hvorved vi ikke mener, at der ved denne metode på samme måde som ved nedskrivningstest er mulighed for løbende at manipulere med regnskabet. Vi mener dog, at valg af afskrivningsperiode bør dokumenteres, således at regnskabsbrugerne har mulighed for at forholde sig kritisk hertil.

Vi vurderer, at test af værdiforringelse har stor relevans, men mener dog, at metoden er for upålidelig, da der er mange skøn involveret og for mange potentielle for regnskabsmanipulation til fuldt ud at erstatte årlige afskrivninger, hvorfor vi i stedet anbefaler anvendelse af afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest.

9. Konklusion

Den regnskabsmæssige behandling af erhvervet goodwill ved virksomhedssammenslutninger skal støtte regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutningstagen og dække deres informationsbehov. Investorer har et omfattende informationsbehov, hvorfor vi antager, at såfremt investorernes informationsbehov opfyldes, vil de øvrige regnskabsbrugeres behov også være opfyldt.

For at oplysningerne om goodwill i årsregnskabet skal skabe værdi og nytte for regnskabsbrugerne, er det efter vores vurdering hensigtsmæssigt, at disse er relevante og pålidelige. I denne forbindelse er det dog ofte nødvendigt at foretage en afvejning mellem relevans og pålidelighed. Endvidere skal årsregnskabet give et retvisende billede af virksomhedens finansielle stilling for at dække regnskabsbrugernes behov. Vi anser det for hensigtsmæssigt for regnskabsbrugerne, at det er muligt at foretage sammenligning af forskellige virksomheders årsregnskaber samt en eller flere ens regnskabsposter over tid. Vi vurderer således, at informationerne i regnskabet skal være relevante, pålidelige, sammenlignelige og afspejle et retvisende billede, for at de kan dække regnskabsbrugernes behov.

Udviklingen inden for regnskabsteorien er gået mod en mere værdibaseret regnskabsaflæggelse, hvilket bevirker, at indregning af aktiver og forpligtelser i balancen skal ske til dagsværdi, såfremt det er muligt at opgøre dagsværdien pålideligt.

9.1. Goodwillbeløbet

Goodwill er den merværdi, som den overtagende virksomhed er villig til at betale for den overtagne virksomheds identificerbare nettoaktiver. Goodwillbeløbets størrelse påvirkes af kostprisen og samtlige identificerbare aktiver og forpligtelser.

Det er vores opfattelse, at der bør fordeles så meget som muligt af kostprisen på de identificerbare nettoaktiver, der eksisterer på overtagelsestidspunktet, således værdierne henføres til særskilte enheder og synliggøres, i stedet for at goodwillbeløbet forøges. Til trods for at målingen af immaterielle aktiver er baseret på skøn, er vi af den opfattelse, at disse bør indregnes. Vi finder det uhensigtsmæssigt, at der for eventualforpligtelser indregnes en andel svarende til sandsynligheden for, at eventualforpligtelsen vil opstå. Vi mener i stedet, at regnskabsbrugerne er bedre stillet, såfremt der ud fra en sandsynlighedsbetragtning enten indregnes den fulde værdi af eventualforpligtelsen eller ingen værdi.

Vi vurderer, at goodwill på overtagelsestidspunktet opfylder definitionen på et aktiv, da goodwill er opstået som følge af en handel mellem to uafhængige parter, og da der ved overtagelsen er en formodning om, at goodwill i fremtiden vil skabe økonomiske fordele, eftersom den overtagende virksomhed er villig til at betale en merpris herfor. Vi mener endvidere, at goodwill kan måles pålideligt, da goodwill på overtagelsestidspunktet kan måles som en merværdi.

Vi er af den holdning, at goodwill er en værdi for virksomheden og opfylder definitionen på et aktiv, hvorfor goodwill bør indregnes som et aktiv i balancen. Ved aktivering afspejles den reelle værdi af virksomheden bedre, hvilket er relevant set i forhold til regnskabsbrugerne. På denne baggrund finder vi det ikke hensigtsmæssigt at foretage straksafskrivning af goodwillbeløbet over egenkapitalen eller resultatopgørelsen, eftersom det er misvisende, at den overtagende virksomhed falder i værdi, når der samtidig er betalt en merværdi ved sammenslutningen, hvilket må være et udtryk for en fremtidig indtjeningsmulighed.

9.2. Værdiforringelse af goodwillbeløbet

Ifølge de internationale regnskabsregler skal goodwill ikke længere afskrives systematisk over den estimerede levetid men i stedet testes for værdiforringelse minimum en gang årligt.

Vi er teoretisk set enige med IASB i, at værdiforringelsestesten i henhold til IAS 36 er en hensigtsmæssig og relevant metode set i forhold til regnskabsbrugerne. Dette begrundes vi med, at det er en fordel, at goodwillbeløbet hyppigt testes for værdiforringelse, og goodwill således løbende måles til markedsværdien i modsætning til, at der konsekvent foretages årlige arbitrære afskrivninger. Det erhvervede goodwillbeløb afspejler herved bedre markedsværdien, og samtidig vil regnskabsbrugerne hurtigere opdage, hvis goodwillværdien skrider i virksomheden. Endvidere er der herved bragt overensstemmelse mellem de amerikanske og europæiske regnskabsregler på området, hvilket øger sammenligningsmulighederne.

Vi mener dog, at det er for upålideligt fuldt ud at erstatte systematiske afskrivninger med test af værdiforringelse, hvilket primært skyldes, at værdiforringelsestesten på mange områder indeholder skønsmæssige vurderinger og potentielle for at manipulere med regnskabet. Eksempelvis er der knyttet skøn til beregning af såvel dagsværdien som nytteværdien, hvorved de udgør et usikkert vurderingsgrundlag for, hvorvidt der er sket en værdiforringelse.

Retningslinjerne for allokeringprocessen i IAS 36 anser vi for problematiske, da der mangler præciseringer af, hvorledes allokeringen af goodwill i praksis skal håndteres for at undgå regnskabsmanipulation. Der er i høj grad incitament for ledelsen til at manipulere med regnskabet ved at skjule et reelt nedskrivningsbehov ved bevidst at allokere til større pengestrømsfrembringende enheder og til pengestrømsfrembringende enheder, hvor der eksisterer merværdier (eksempelvis internt oparbejdet goodwill), som eliminerer et nedskrivningsbehov, og der således er mindre sandsynlighed for et fremtidigt nedskrivningsbehov.

Herudover er det vores vurdering, at problemstillingen med ikke at kunne adskille internt oparbejdet goodwill fra erhvervet goodwill, hvorved den erhvervede goodwill beskyttes mod nedskrivninger, er større ved værdiforringelsestest end ved afskrivningsmetoden, da værdiforringelsestesten i højere grad muliggør sammenblanding af de to typer goodwill.

Nedskrivningstest er en meget ressourcekrævende metode, hvilket vi er parate til at acceptere, da vi vurderer, at nytteværdien af de hyppigt foretagne tests eksempelvis overstiger omkostningerne forbundet hermed. Vi finder desuden de øgede oplysningskrav hensigtsmæssige.

Til trods for at vi vurderer nedskrivningstest som værende en relevant metode, mener vi samtidig, at metoden er meget upålidelig, hvorfor vi anbefaler, at afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest fortsat anvendes.

Der er dog også problemstillinger ved afskrivningsmetoden, som der skal tages højde for. Det er problematisk, at der foretages årlige arbitrære afskrivninger, uden virksomheden konkret tager stilling til, om der reelt er tale om en værdiforringelse i det pågældende regnskabsår.

Afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest er ligeledes forbundet med skøn. På overtagelsestidspunktet skal såvel afskrivningsmetoden som afskrivningsperioden skønnes, hvilket er en subjektiv vurdering fra ledelsens side. Skønnene foretages dog primært ved selve overtagelsen, hvorfor vi vurderer, at der ikke ved denne metode på samme måde som ved nedskrivningstest er mulighed for løbende at manipulere med regnskabet. Vi anser det for en fordel, at ledelsen efterfølgende skal ændre såvel afskrivningsmetode som periode, såfremt disse ikke skønnes retvisende.

Vi mener, at der i relation til anvendelse af afskrivningsmetoden er brug for en opstramning af retningslinjerne for udførelse af denne metode i fremtiden. Vi finder for det første, at der er behov for mere præcise regler omkring valg af afskrivningsperiode, idet det er kritisabelt, at virksomhederne ukritisk og uden tilstrækkeligt belæg foretager valg af afskrivningsperiode. For det andet er der i høj grad brug for mere vejledning om retningslinjerne for allokering af goodwill samt vejledning om, hvorledes en nedskrivningstest skal udføres, såfremt det er nødvendigt at supplere afskrivninger hermed.

Det kan således konkluderes, at nedskrivningstest i henhold til IAS 36 er en relevant metode, men vi vurderer, at metoden må karakteriseres for værende upålidelig, da den indeholder for mange skøn og for mange potentielle for regnskabsmanipulation til at afløse årlige afskrivninger suppleret med nedskrivningstest.

Ud fra en samlet vurdering kan det hermed konkluderes, at vi anbefaler afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest som den mest hensigtsmæssige og retvisende metode for den regnskabsmæssige behandling af goodwill set i forhold til regnskabsbrugernes behov.

10. Litteraturliste

Standarder, love og vejledninger

- IASB Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statements (publiceret af IASC i 1989)
- IASB, IFRS 3, Business combinations, marts 2004
- IASB, Basis for Conclusions IFRS 3 Business combinations, marts 2004
- IASB, IAS 38, Intangible Assets, marts 2004
- IASB, IAS 38, Intangible Assets, juli 1998
- IASB, IAS 36, Impairment of Assets, marts 2004
- IASB, Basis for Conclusions on IAS 36 Impairment of Assets, marts 2004
- IASB, IAS 36, Impairment of Assets, april 1998
- IASB, IAS 37, Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets, december 2004
- IASB, IAS 22, Business Combinations, 1998
- Årsregnskabsloven, lov nr. 448 af 7. juni 2001
- FSR, Regnskabsvejledning 18, Virksomhedssammenslutninger, marts 2002
- FASB, FAS 141, Business Combinations, juni 2001
- IASB, Exposure draft of proposed, Amendments to IFRS 3, oktober 2005
- IASB, Basis for Conclusions Exposure draft of proposed, Amendments to IFRS 3, oktober 2005
- Lov om statsautoriserede og registrerede revisorer af 2003 (Revisorloven)

Bøger

- Kiertzner, Lars Håndbog i årsrapport, Revifora, 2004, 1. udgave
- Elling, Jens O. Årsrapporten - teori og regulering, Gjellerup, 2003, 1. udgave
- Elling, Jens O. Årsrapport i analytisk perspektiv, Thomson/Forlaget FSR, 2001, 3. udgave
- Fredslund Møller, Peder Introduktion til koncernregnskaber, Gjellerup, 2006, 8. udgave
- Fredslund Møller, Peder og Rasmussen, Tage Regnskabsloven, Gads Forlag, 1997, 2. udgave
- Füchsel, Kim m.fl. Revisor - regulering & rapportering, Thomson, 2005, 1. udgave

- Hasselager, Olaf m.fl. Kommentarer til årsregnskabsloven, Thomson/GadJura, 2001, 3. udgave
- KPMG Virksomhedssammenslutninger, nedskrivningstest og immaterielle aktiver, 2004
- KPMG Dansk regnskabspraksis 2004
- Larson, Mette m.fl. Regnskabsmæssig behandling af køb og salg af virksomheder, Forlaget FSR, 1998
- Tiffin, Ralph The complete guide to international financial reporting standards, thorogood, 2005

Artikler

- Børsen 14/5 Nedtælling til helt ny regnskabsverden
- Børsen 18/2 2002 Goodwill med elastik slører regnskaber
- Børsen 23/9 2005 Nøgletal op til revision
- Deloitte IFRS Introduktion til de internationale regnskabsstandarder - med fokus på goodwill, immaterielle aktiver og nedskrivningstest
- Ernst & Young IFRS virksomhedssammenslutninger (www.ey.com/GLOBAL/content.nsf/Denmark/ias_IFRS3_vi_rksomhedssammen...)
- Finans/Invest 7/02 Goodwill - tillægger investorerne det værdi
- Inspi 1/2004 Regnskabsmæssig behandling af goodwill
- Inspi 3/2003 Virksomhedsslutninger - ED 3: udkast til ny international regnskabsstandard
- KPMG Ny international regnskabsstandard om virksomhedssammenslutninger
- PwC IFRS News May 2006: Financial reporting of goodwill
- R&R nr. 1, 2005 IAS 36 - Impairment of Assets
- R&R nr. 10, 1997 Goodwill - en kommentar
- R&R nr. 10, 1997 Goodwill i forbindelse med virksomhedsovertagelser
- R&R nr. 10, 2002 Regnskabsmæssig behandling af goodwill - konsekvenser af krav om aktivering
- R&R nr. 11 2003 Virksomhedssammenslutninger - udvalgte problemstillinger
- R&R nr. 11, 2005 Ændringer til reglerne om koncernregnskaber og virksomhedssammenslutninger
- R&R nr. 2, 2000 Goodwill - endnu engang

- R&R nr. 8, 2002 Værdiansættelse af goodwill - empirisk undersøgelse
- R&R nr. 8, 2003 Nedskrivningstest af goodwill
- R&R nr. 9, 2001 Regnskabsmæssig behandling af nedskrivninger på aktiver
- R&R nr. 9, 2004 Virksomhedssammenslutninger
- R&R nr. 9, 2004 Immaterielle aktiver
- Ugebrevet Mandag Morgen nr. 5 – 3.
februar 1997 KPMG-revisorer kritiserer store kunders regnskabsmetoder

Internetadresser og databaser

- Navne og numre: database, adgang via Aalborg Universitets Bibliotek
- www.cse.dk
- www.pwc.com/extweb/pwcpublications.nsf/docid...

Bilag A: Forkortelser

BC:	Basis for Conslusions
CGU	Cash Generating Unit
FAS:	Financial Accounting Standards udgivet af FASB
FASB:	Financial Accounting Standards Board
FSR	Foreningen af Statsautoriserede Revisorer
IAS:	International Accounting Standards udgivet af IASB
IASB:	International Accounting Standards Board
IASC:	International Accounting Standards Committee
IFRC	International Financial Reporting Committee
IFRS:	International Financial Reporting Standards
R&R:	Revision og Regnskab
RV:	Regnskabsvejledning udgivet af FSR
ÅRL:	Årsregnskabsloven

Bilag B: Regnskabsbrugere og deres informationsbehov

Dette bilag er medtaget for at danne et overblik over de forskellige regnskabsbrugere samt deres heterogene informationsbehov. Vi vil i det følgende beskrive disse regnskabsbrugere samt deres informationsbehov:²⁶⁶

Investorer. Indskydere af risikovillig kapital og disses rådgivere interesserer sig såvel for den med deres investeringer forbundne risiko, som med afkastet heraf. De har behov for information til hjælp ved beslutninger om, hvorvidt de skal købe, beholde eller sælge kapitalandele. Aktionærer er ligeledes interesserede i information, der hjælper dem til at kunne vurdere virksomhedens evne til at udbetale udbytte.

Ansatte. Ansatte og deres repræsentanter er interesserede i information om deres arbejdsgivers stabilitet og lønsomhed. De er ligeledes interesserede i information, der gør det muligt for dem at vurdere virksomhedens evne til at tilvejebringe lønninger, pensionsydelse og beskæftigelsesmuligheder.

Långivere. Långivere er interesserede i information, der gør det muligt for dem at vurdere, om deres udlån og de hermed forbundne renter vil blive betalt til tiden.

Leverandører og andre kreditorer. Leverandører og andre kreditorer er interesserede i information, der gøre det muligt for dem at vurdere, om skyldige beløb vil blive betalt til tiden. Varekreditorers interesse for virksomheden vil sædvanligvis være underlagt en kortere tidshorizont end långivernes, medmindre der er afhængige af virksomhedens videreførelse som en vigtig kunde.

Kunder. Kunder har interesse i information om virksomhedens videreførelse, især i tilfælde, hvor de har et længerevarende engagement med eller er afhængige af virksomheden.

Offentlige myndigheder. Offentlige myndigheder er interesserede i resourceallokering og, som følge deraf, i virksomhedens aktiviteter. De har ligeledes behov for information for at kunne lovgive om virksomhedens aktiviteter, og fastsætte skattepolitikker og som grundlag for opgørelse af nationalindkomst og lignende statistikker.

Offentligheden. Virksomhederne øver indflydelse på samfundet på forskellige måder. Eksempelvis kan virksomheder yde væsentlige bidrag til den lokale økonomi på mange måder, blandt andet ved det antal mennesker, de beskæftiger og ved den støtte, de giver lokale leverandører. Årsregnskaber kan være til hjælp for offentligheden ved at give information om udviklingstendenser og de seneste udviklinger i virksomhedens velstand og omfang af deres aktiviteter.

²⁶⁶ Begrebsramme, afsnit 9.

Bilag C: Empirisk undersøgelse af danske børsnoterede virksomheder

Vi har i vores databehandling anvendt årsrapporterne for de virksomheder, som er oplistet nedenfor i oversigten.²⁶⁷ Dataene er fra regnskabsåret 2005, eftersom de danske børsnoterede virksomheder først fra dette år havde pligt til at følge de internationale regnskabsstandarder.

Nedenstående oversigt²⁶⁸ omfatter indregnede immaterielle aktiver i alt (inklusive goodwill) og aktiveret goodwill i alt. Oversigten viser endvidere goodwills procentvise andel af de samlede immaterielle aktiver for de virksomheder, som har aktiveret goodwill. Herudover vises virksomhedernes regnskabspraksis for værdiforringelse af goodwill samt størrelsen af værdiforringelsen i form af nedskrivninger eller afskrivninger. Derudover vises, hvilken værdi virksomhederne har anvendt som genindvindingsværdi i forbindelse med nedskrivningstest samt antal af pengestrømsfrembringende enheder, virksomhederne har allokeret goodwill til.

Vi er meget opmærksomme på, at denne undersøgelse er begrænset, hvorved den kun kan anvendes til at give indikationer på forskellige praktiske forhold.

Virksomhederne markeret med gråt aflægger regnskab efter skævt kalenderår, hvilket bevirker, at de ikke alle har fulgt de nye internationale regnskabsstandarder. Der er tale om i alt 10 virksomheder, hvoraf de 7 fortsat anvender afskrivningsmetoden suppleret med nedskrivningstest. Dette betyder, at 3 virksomheder har valgt at anvende nedskrivningsmetoden og herved følge de internationale regnskabsstandarder.

²⁶⁷ Årsrapporterne er hentet via databasen: navne og numre erhverv, www.nnerhverv.dk.zorac.aub.aau.dk. Vi har udvalgt virksomhederne ud fra, hvem der pr. 27. april 2006 var repræsenteret på Københavns Fondsbørs børsliste (www.cse.dk). De anvendte virksomheder omfatter fra A til og med G på denne børsliste. I forbindelse med dataindsamlingen var der 28 virksomheder oplistet fra A til og med G på børslisten, der endnu ikke havde offentliggjort årsrapporten, hvorved det ikke har været muligt at inkludere disse i vores undersøgelse.

²⁶⁸ Egen tilvirkning: Udarbejdet på baggrund af virksomheders offentliggjorte årsrapporter.

SELSKAB	Immaterielle aktiver i alt (TDKK)	Goodwill aktiveret (TDKK)	Goodwills andel af de samlede immaterielle aktiver	Behandlingsmåde ved værdiforringelse	Nedskrivning/ afskrivning af goodwill i 2005	Anvendt Genindvindingsværdi	Antal PF'er, hvortil der er allokeret goodwill
A/S Det Østasiatiske Kompagni	237.000	147.000	62 %	Nedskrivningstest	Nedskrevet 42.000	Nytteværdien baseret på budgetter for 1 år samt forecasts for en 4-årige periode	2
Aktieselskabet Dantherm Holding	180.631	152.470	84 %	Nedskrivningstest	Nedskrevet 40.000	Nytteværdien	3
ALK-Abelló A/S	52.577	0	-	Ikke relevant			
Amagerbanken Aktieselskab	0	0	-	Ikke relevant			
Ambu A/S	152.421	113.451	74 %	Lineære afskrivninger (10-20 år). Det fremgår dog af anvendt regnskabspraksis, at behandlingsmåden er afskrivning suppleret med nedskrivningstest.	Afskrevet 32.058		
Asgaard Development A/S	234 (eksl. Goodwill) det vil sige 2.162 i alt	1.928	89 %	Systematiske afskrivninger (sædvanligvis 5 år men max 20 år) suppleret med nedskrivningstest	Afskrevet 622		
Bang og Olufsen A/S	288.100	15.600	5 %	Nedskrivningstest	Nedskrevet 9.500		
Bounsbanken A/S	0	0	-	Ikke relevant			
Brd. Klee A/S	3.006	2.627	87 %	Lineære afskrivninger. Brugstid 5 år	Af-/nedskrevet 1.154		
Brødrene A & O Johansen A/S	85.439	58.439	68 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige nettopengestrømme for 5 år.	
Brøndbyernes IF Fodbold A/S	40.687	0	-	Ikke relevant			

SELSKAB	Immaterielle aktiver i alt (TDKK)	Goodwill aktiveret (TDKK)	Goodwills andel af de samlede immaterielle aktiver	Behandlingsmåde ved værdiforringelse	Nedskrivning/ afskrivning af goodwill i 2005	Anvendt Genindvindingsværdi	Antal PF'er, hvortil der er allokert goodwill
Capinordic A/S	19.078	19.078	100 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 10 år	1
Carlsberg A/S	20.672.000	16.339.000	79 %	Nedskrivningstest	Nedskrevet 737.000	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 10 år	5
cBrain A/S	679	0	-	Ikke relevant			
Codan A/S	1.429.000	1.342.000	94 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test		
Coloplast A/S	496.000	327.000	66 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 5 år	
Color Print A/S	24.749	17.402	70 %	Systematiske afskrivninger (sædvanligvis 10 år, men max 20 år)	Afskrevet 2.083		
Columbus IT Partner A/S	181.969	152.412	84 %	Nedskrivningstest	Nedskrevet 21.643	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 5 år	
Dalhoff Larsen & Horneman A/S	111.200	99.600	90%	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 5 år	2
Dampskibsselskabet Norden A/S	0	0	-	Ikke relevant			
Dampskibsselskabet Orion Aktieselskab	0	0	-	Ikke relevant			
Danisco A/S	11.611.000	10.878.000	94 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 10 år	3
Danske Bank	7.248.000	5.754.000	79 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test		7

SELSKAB	Immaterielle aktiver i alt (TDKK)	Goodwill aktiveret (TDKK)	Goodwills andel af de samlede immaterielle aktiver	Behandlingsmåde ved værdiforringelse	Nedskrivning/ afskrivning af goodwill i 2005	Anvendt Genindvindingsværdi	Antal PF'er, hvortil der er allokert goodwill
Dantax A/S	0	0	-	Ikke relevant			
Danware A/S	12.407	6.118	49 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 5 år	3
Denka Holding A/S	20.027	2.562	13 %	Lineære afskrivninger over max 10 år suppleret med nedskrivningstest	Afskrevet 1.234		
DiBa A/S	1.615	0	-	Ikke relevant			
Ebh bank A/S	151.147	144.681	96 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme	
EDB Gruppen	23.160	13.598	59 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test		
Egetæpper A/S	5.725	0	-	Ikke relevant			
Fionia Bank A/S	0	0	-	Ikke relevant			
Flügger A/S	39.864	39.209	98 %	Afskrivninger over normalt 5år suppleret med nedskrivningstest	Afskrevet 3.469		
Formuepleje Safe A/S	0	0	-	Ikke relevant			
Forstædernes Bank A/S	2.778	0	-	Ikke relevant			
Gabriel Holding A/S	1.829	0	-	Ikke relevant			
Genmab A/S	0	0	-	Ikke relevant			
Glunz & Jensen A/S	38.448	22.311	58 %	Afskrivninger over max 20 år suppleret med nedskrivningstest	Afskrevet 6.148. nedskrevet 14.509		3
GN Store Nord A/S	4.064.000	3.044.000	75 %	Nedskrivningstest	Nedskrevet 8.000	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme	5
GPV Industri A/S	21.677	14.807	68 %	Nedskrivningstest	Ikke nedskrevet, men der er dog foretaget test	Nytteværdien baseret på fremtidige pengestrømme for 5 år	

SELSKAB	Immaterielle aktiver i alt (TDKK)	Goodwill aktiveret (TDKK)	Goodwills andel af de samlede immaterielle aktiver	Behandlingsmåde ved værdiforringelse	Nedskrivning/ afskrivning af goodwill i 2005	Anvendt Genindvindingsværdi	Antal PF'er, hvortil der er allokert goodwill
Greentech Energy Systems A/S	19.289	0	-	Ikke relevant			
GrønlandsBANK EN A/S	0	0	-	Ikke relevant			